

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန
ကုသရေးဦးစီးဌာန

Hospital Infection Control Guidelines

ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်း
လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်

၂၀၁၆ ခုနှစ်

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန
ကုသရေးဦးစီးဌာန

Hospital Infection Control Guidelines

ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်း
လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်

၂၀၁၆ ခုနှစ်

Hospital Infection Control Guidelines (ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းလမ်းညွှန်) (ပထမအကြိမ်)ကို ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ကုသရေးဦးစီးဌာနမှ ပြုစု၍ ပြည်သူ့ဆေးရုံများ၌ အသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်၍ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ဖြန့်ဝေပါသည်။ စာအုပ်ပါလမ်းညွှန်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်သွယ်နိုင်မည့် ဖုန်းနံပါတ်များမှာ ကုသရေးဦးစီးဌာန၊ ကုသရေး/ဆေး အကာအကွယ်/ဆေးခုံဌာနခွဲ ၀၆၇-၄၁၁၀၀၂ ၊ ၀၆၇-၄၁၁၅၁၂၊ ၀၆၇-၄၁၁၅၁၃ တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	အမှာစာ	
	ကျေးဇူးတင်လွှာ	
၁။	နိဒါန်း	၁
၂။	ရည်ရွယ်ချက်	၂
၃။	အသုံးပြုပုံ	၃
၄။	ကော်မတီနှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း	
	(က) ဆေးရုံရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကော်မတီ	၃
	(ခ) ဆေးရုံရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့	၄
	(ဂ) ဆေးရုံရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလက်စွဲ	၆
၅။	ဆေးရုံနှင့်ဆေးရုံပတ်ဝန်းကျင် ရောဂါပိုးကင်းစင်ရေးကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း	၆
၆။	ရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း (Disinfection)	၁၃
၇။	ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ	၂၈
၈။	ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူများ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုမှ ကာကွယ်ခြင်း	၃၈
၉။	နိဂုံး	၃၉

နောက်ဆက်တွဲများ

- (က) စနစ်တကျ လက်ဆေးခြင်း
- (ခ) Personal Protective Equipment
- (ဂ) ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သည့်ညွှန်ကြားလွှာများ
- (ဃ) ဆေးရုံရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း ဆန်းစစ်ပုံစံများ
- (င) ကိုးကားချက်များ

အမှာစာ

ဤစာအုပ်သည် ဆေးရုံများတွင် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုခံယူနေသော လူနာများနှင့် လူနာစောင့်ရှောက်မှုအားလုံး ဆေးရုံတက်နေစဉ်နှင့် ဆေးရုံမှဆင်းသွားသည့်အခါ ဆေးရုံများမှတစ်ဆင့် ကူးစက်နိုင်သော ရောဂါများရရှိခံစားမှုမဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍လည်းကောင်း၊ ဆေးရုံတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် အတူနေထိုင်သူများအားလုံး ဆေးရုံနှင့် လူနာများမှ တစ်ဆင့် ကူးစက်နိုင်သည့်ရောဂါများ ကူးစက်ခံစားမှုမရှိစေရေးအတွက် လည်းကောင်း ရည်ရွယ်ရေးဆွဲခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အဓိကအားဖြင့် ဆေးရုံများမှတစ်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်တတ်သည့် ကူးစက်ရောဂါများပေါ်မူတည်၍ ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ စံပြုလိုက်နာကျင့်သုံးကြရမည့် ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ကုသမှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ဆေးရုံ၏ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ အန္တရာယ်ကင်းစွာ စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရေးဆိုင်ရာ လက်တွေ့လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဖော်ပြထားသဖြင့် ဆေးရုံစီမံအုပ်ချုပ်သူနှင့် တာဝန်ခံများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

“ကူးစက်ရောဂါသတိ အစဉ်ရှိ၊ ပြုမူလိုက်နာ ဘေးကင်းမှာ” ဆိုသည့် ဆောင်ပုဒ်အတိုင်း ဆေးရုံကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကဏ္ဍတွင် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးနေသော ဆေးရုံဝန်ထမ်းများ အနေဖြင့် ဤလုပ်ငန်းလမ်းညွှန်စာအုပ်ပါအတိုင်း အစဉ်အမြဲ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြခြင်းဖြင့် လူနာနှင့် လူနာစောင့်ရှောက်မှုအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းသော၊ ကုသမှုအရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ဆေးရုံများ အဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ကာ ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်အားကိုးထိုက်သော ပြည်သူ့ဆေးရုံနှင့် ဆေးရုံဝန်းကျင်များ ပေါ်ထွန်းလာမည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းလမ်းညွှန်စာအုပ်အား ရည်ညွှန်းကိုးကားပြီး မိမိဆေးရုံနှင့်လျော်ညီသော လက်စွဲစာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုကာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြစေရေးအတွက် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲပေးပါရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုက်ပါသည်။

ပါမောက္ခဒေါက်တာမြင့်ဟန်
ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
ကုသရေးဦးစီးဌာန

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဦးဆောင်လမ်းညွှန်မှုပေးခဲ့သော ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစား ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒေါက်တာမြင့်ထွေး၊ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန် ပါမောက္ခ ဒေါက်တာသက်ခိုင်ဝင်း၊ ကုသရေးဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ပါမောက္ခဒေါက်တာမြင့်ဟန် တို့အားလည်းကောင်း၊ ဆွေးနွေး အကြံပြုချက်များ ပေးခဲ့ပါသော ကုသရေးဦးစီးဌာနမှ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များအားလည်းကောင်း၊ မူကြမ်းစာအုပ် ရေးသားပြုစုပေးပါသော ဒေါက်တာလှမြင့်၊ ဗဟိုအဆင့်ဆေးရုံများ ကွပ်ကဲရေးမှူး (အောက်မြန်မာပြည်)နှင့် ဆေးရုံအုပ်ကြီးများ၊ အထူးကုဆရာဝန်ကြီးများအား လည်းကောင်း၊ လမ်းညွှန် စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် စိစစ်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသော ကုသရေးဦးစီးဌာနမှ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများနှင့် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးများအား လည်းကောင်း၊ အဘက်ဘက်မှ ပံ့ပိုးကူညီပေးပါသော ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအားလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ကုသရေးဦးစီးဌာန

ဇယားများ

		စာမျက်နှာ
ဇယား (၁)	အပူပေး၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်းအတွက် လိုအပ်သော Surface-temperature (ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်)နှင့် အချိန်	၁၃
ဇယား (၂)	ဓာတုပစ္စည်းသုံးစွဲ၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်း အဆင့်များ	၁၄
ဇယား (၃)	ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းများတွင် အသုံးများသည့် ပိုးသန့်စင်ဆေးများ	၁၈
ဇယား (၄)	အရေပြားပိုးသန့်စင်ရန် အသုံးများသည့် ပိုးသန့်စင်ဆေးများ	၂၀
ဇယား (၅)	Hypochlorite ဆေးရည်ပြင်းအား ၀.၅ %၊ ၁ % နှင့် ၂% အဖြစ် ဖျော်စပ်နည်းများ	၂၁
ဇယား (၆)	အသုံးပြုပြီးသည့် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ပစ္စည်းများ (Used Personal Protective Equipment)	၂၂
ဇယား (၇)	Solid Linen ချည်ထည်အဝတ်များ	၂၄
ဇယား (၈)	လူနာကုသမှုပစ္စည်းများ (ဆေးထိုးအပ်၊ ဆေးထိုးပိုက်၊ ခွဲစိတ်ကိရိယာနှင့် ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ပစ္စည်းကိရိယာများ)	၂၅
ဇယား (၉)	ကူးစက်လူနာခန်းဆောင်ရှိ ပရိဘောဂများ (စားပွဲ၊ ခုတင်၊ လူနာဗီရိုငယ်၊ တွန်းလှည်းစသည်ဖြင့်)	၂၆
ဇယား (၁၀)	လူနာခန်းဆောင် ပိုးသန့်စင်ခြင်း	၂၇

ရုပ်ပုံများ

စာမျက်နှာ

ပုံ (၁) ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ ဆေးရုံမှ ထွက်ရှိသော အမှိုက်နှင့်စွန့်ပစ်
ပစ္စည်းအမျိုးအစားနှင့် စွန့်ပစ်ခြင်းနည်းလမ်းများ

၁၂

ပုံ (၂) စနစ်တကျ လက်ဆေးခြင်း အဆင့်ဆင့်

နောက်ဆက်တွဲ 'က'

ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်

၁။ နိဒါန်း

ဆေးရုံတက်ရောက်ကုသနေသောလူနာများမှ ပျံ့နှံ့ထွက်ရှိသော ရောဂါပိုးမွှားများသည် အခြားသော လူနာများထံသို့လည်းကောင်း၊ ဆေးကုသပေးနေသော ဆေးရုံဝန်ထမ်းများထံသို့လည်းကောင်း၊ နည်း အမျိုးမျိုးဖြင့် ရောက်ရှိကူးစက်တတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လူနာအချို့သည် မိမိတို့မူလခံစားနေရသော ရောဂါဝေဒနာများအပြင် ဆေးရုံတွင် ပျံ့နှံ့နေသောရောဂါပိုးမွှားများ ကူးစက်ခံရသဖြင့် ဆေးရုံမှတစ်ဆင့် ကူးစက်သောရောဂါများ (Nosocomial Infection or Hospital Acquired Infection)များကိုပါ ခံစား ကြရလေ့ ရှိပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဆေးရုံတက်ရောက်ကုသမှုခံယူသူ လူနာ (၁၀၀)ဦးတွင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ၌ (၇)ဦးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ (၁၀)ဦးခန့်သည် ဆေးရုံမှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများကို နှစ်စဉ်ခံစား နေရပြီး ဝင်ငွေနည်းပါးသောနိုင်ငံများနှင့် ဝင်ငွေအလယ်အလတ်ရှိသော နိုင်ငံများတွင် ဆေးရုံမှတစ်ဆင့် ရောဂါဖြစ်ပွားမှုမှာ လူ(၁၀၀၀)ဦးတွင် (၅. ၇) နှင့် (၁၉. ၁)ဦးကြား ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မွေးကင်းစ ကလေးများတွင် ရောဂါဖြစ်ပွားမှု ပိုမိုများပြားပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဆေးရုံများ၌ မွေးဖွားသော ကလေးငယ်များအနက် မွေးကင်းစကလေးသေဆုံးမှု၏(၄ %)မှ (၅၆ %) ခန့်သည် ဆေးရုံများမှတစ်ဆင့် ရောဂါပိုးကူးစက်ခံရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ ဆေးရုံများတွင် မွေးဖွားသော ကလေးငယ်များတွင် ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများထက် (၃)ဆ မှ အဆ (၂၀)ထိ ရောဂါပိုး ကူးစက်မှု ပိုမိုများပြားလျက် ရှိပါသည်။

ဆေးရုံမှတစ်ဆင့် ရောဂါများ ကူးစက်ခံရမှုသည် မသန့်ရှင်းသော ပစ္စည်းများနှင့် ကိရိယာများကို သုံးစွဲခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းမှုအားနည်းခြင်း၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူတို့၏ လက်မသန့်ရှင်း ခြင်းနှင့် သန့်ရှင်းမှုမရှိသော ကုသမှုများကြောင့်ဖြစ်ပြီး ရောဂါပိုးကူးစက်ခံရမှုကြောင့် ဆေးရုံတက်ရောက် သည့် ကာလပိုမိုကြာမြင့်ခြင်း၊ ငွေကြေးကုန်ကျမှုပိုမိုများပြားခြင်း၊ မိသားစုပုံမှန်လုပ်ငန်းများထိခိုက်ခြင်း၊ ပဋိဇီဝပိုးသတ်ဆေးများ ဆေးယဉ်ပါးခြင်း၊ အဆိုးဝါးဆုံးအဖြစ် သေဆုံးခြင်းစသည့် နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးများ ခံစားနေရပါသည်။ ဆေးရုံမှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သော ရောဂါများနှင့်ပတ်သက်၍ စောင့်ကြပ် ထောက်လှမ်းခြင်း (Surveillance)ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အားနည်းသဖြင့် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက် ရရှိရန်ခက်ခဲပြီး ရောဂါအမည်တပ်ခြင်းမခံရဘဲ သေဆုံးမှုများသော Silent Killer ဖြစ်နေပါသည်။

ဆေးရုံများတွင် လူနာအချင်းချင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဝန်ထမ်းများနှင့် လူနာအားအနီးကပ်ပြုစု စောင့်ရှောက်နေသူများကိုလည်းကောင်း ရောဂါပိုးကူးစက်မှုမရှိစေရန် **“ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း”** အတွက် ဝန်ထမ်းများအား စနစ်တကျလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လာပါသည်။ သို့မှသာ ဆေးရုံရှိဝန်ထမ်းများအားလည်းကောင်း၊ လူနာမိသားစုနှင့် လာရောက်ကြည့်ရှုမည့် ဆွေမျိုးမိသားစုများအားလည်းကောင်း ရောဂါကူးစက်မှုအန္တရာယ်ကင်းစေပြီး ဆေးရုံပြင်ပသို့လည်း ရောဂါပိုးကူးစက်ပျံ့နှံ့မှုအား ကာကွယ်ထိန်းချုပ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဆေးရုံမှတစ်ဆင့် ရောဂါကူးစက်မှုအား ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရာတွင် ဆေးရုံများ၌ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်နေသော ဆရာဝန်များ၊ သူနာပြုများ၊ ဓာတ်ခွဲခန်းဝန်ထမ်းများ၊ သန့်ရှင်းရေးလုပ်သားများ၊ လူနာအားပြုစောင့်ရှောက်ရာတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသူများအားလုံးအတွက် တစ်ဦးချင်းနှင့် ဌာနအလိုက် လိုက်နာကျင့်သုံးအပ်သော တိကျမှန်ကန်သည့် ဤလမ်းညွှန်စာအုပ်ပါ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် များကို စနစ်တကျ လေ့ကျင့်ပြင်ဆင်ထားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဆေးရုံတိုင်းတွင် လူနာကုသရေးတာဝန်ထမ်းဆောင်ရာ၌ Standard Precaution ခေါ် ဝန်ထမ်းတိုင်း သတိရှိစွာ စံပြုလိုက်နာကျင့်သုံးကြရမည့် ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန် ပြုမူဆောင်ရွက်ချက်များ သိရှိနားလည်ရန် လိုအပ်ပြီး ရောဂါကူးစက်မှု၏ အခြေခံ သဘောသဘာဝဖြစ်သော ရောဂါပိုးတွယ်ကပ် တည်ရှိနိုင်သည့် သွေးနှင့် သွေးစွန်းပစ္စည်းကိရိယာများ၊ သွေးပေကျံနေသော အဝတ်အထည်များအား ထိတွေ့မှုကြောင့် မိမိနှင့် မိမိပတ်ဝန်းကျင်အား ကူးစက်စေနိုင်ကြောင်း၊ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ထမ်းဆောင်စဉ် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိ သည်ဟု အမြဲမှတ်ယူကာ သတိရှိရှိ အကာအကွယ်၊ အဖုံးအအုပ်များ စနစ်တကျသုံးစွဲကာ ဆောင်ရွက်သည့် အလေ့အကျင့်များရရှိရန်အတွက် ဤလုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ကို ပြုစုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂။ ရည်ရွယ်ချက်

(က) ယေဘုယျရည်ရွယ်ချက်

- ဆေးရုံတက်ရောက်နေသော လူနာနှင့်လူနာစောင့်များ၊ ဆေးရုံတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင် နေသော ဝန်ထမ်းများအားလုံး ဆေးရုံမှကူးစက်နိုင်သောရောဂါများ ကူးစက်ခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ရေးသားပြုစုပြီး လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်အဖြစ် ခံယူလိုက်နာ ကျင့်ကြံကြစေရန်။

(ခ) ဝိသေသရည်ရွယ်ချက်များ

- ဆေးရုံများတွင် ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားကူးစက်မှု ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်၊ အဆောက်အဦ ဆောက်လုပ်မှု၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာ ကိုင်တွယ်အသုံးပြုမှုနှင့် လူနာစမ်းသပ်စစ်ဆေး ကုသမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် စံပြုလိုက်နာကျင့်သုံးကြရမည့် ဆောင်ရန်/ ရှောင်ရန်အချက်များ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်၊
- ပစ္စည်းနှင့်အဆောက်အဦဆေးကြောသန့်စင်ခြင်း၊ ပိုးသန့်စင်ဆေးများ သုံးစွဲခြင်းနှင့် ပြန်လည်အသုံးပြုမည့် ခွဲစိတ်နှင့် ကုသမှုဆိုင်ရာပစ္စည်းများအား စနစ်တကျကိုင်တွယ် ထားသို့ သိမ်းဆည်းခြင်းတို့အတွက် တိကျသောစည်းကမ်းသတ်မှတ်ရန်၊
- ဆေးရုံများ၏ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ အန္တရာယ်ကင်းစွာ စွန့်ပစ်ရေးအတွက် သတ်မှတ် စံချိန် စံညွှန်းများအတိုင်း အသုံးပြုစေရန်၊
- ဆရာဝန်၊ သူနာပြုများအပါအဝင် ဆေးရုံဝန်ထမ်းများအားလုံး ဆေးရုံမှကူးစက်နိုင်သော ရောဂါများ ကူးစက်ခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရေး စီမံဆောင်ရွက်ပြင်ဆင်ထားရှိရန်။

၃။ အသုံးပြုပုံ

ဤလမ်းညွှန်စာအုပ်ကို ဆေးရုံများတွင် သင့်တော်သလို မှီငြမ်းအသုံးပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ရေးဆွဲခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆေးရုံများသည် မိမိတို့၏ လိုအပ်ချက်၊ စွမ်းအားစု အရင်းအမြစ်များပေါ်မူတည်၍ မွမ်းမံရေးဆွဲ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

၄။ ကော်မတီနှင့်လုပ်ငန်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း

(က) ဆေးရုံ ရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကော်မတီ (Infection Control Committee)

(၁) ဖွဲ့စည်းပုံ

ဆေးရုံတိုင်းတွင် “Infection Control Committee” ခေါ် “**ရောဂါ ကူးစက်မှု ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာကော်မတီ**” ကို ဖော်ပြပါ ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။ အဖွဲ့ဝင် အရေအတွက်နှင့် တာဝန်ခံအဆင့်တို့မှာ ဆေးရုံအဆင့်နှင့် ဆေးရုံ ၏ ဝန်ထမ်းအင်အား ဖွဲ့စည်းမှုအရ သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

- ဆေးရုံအုပ်ကြီး
- ဌာနခွဲများ၏ တာဝန်ခံဆရာဝန်ကြီး/ဌာနမှူးများ၊
- သူနာပြုအကြီးအကဲနှင့် ဌာနခွဲအလိုက်/လူနာဆောင်အလိုက် တာဝန်ခံ သူနာပြုများ၊
- အထောက်အကူပြုဌာနအသီးသီးမှ တာဝန်ခံများ

(၂) လုပ်ငန်းတာဝန်များ

- ဆေးရုံများတွင် ဆေးရုံရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (Infection Control Team)ကို ဖွဲ့စည်းပေးရန်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု များကို ကြီးကြပ်ရန်၊
- မိမိဆေးရုံအလိုက် ပဋိဇီဝဆေးများ သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာမူဝါဒ (Hospital Antibiotic Policy) ရေးဆွဲထားရှိရန်၊
- ဆေးရုံအလိုက် ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာလက်စွဲ (Infection Control Manual) များကို အတည်ပြုသတ်မှတ်ပေး၍ လက်စွဲပါ လမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်စေရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ဆေးရုံအဝန်းအဝိုင်းအတွင်း ကပ်ရောဂါအသွင် ကူးစက်ဖြစ်ပွားပျံ့နှံ့မှုနှင့် သေဆုံးမှု အခြေအနေကို စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု၍ အကဲဖြတ် လေ့လာကာ အသင့်လျော်ဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံးသော ကြိုတင်ကာကွယ်မှု အစီအစဉ်များ ချမှတ်ပေးရန်၊

- ဆေးရုံ၏ ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးစနစ် အဆင့်ဆင့်တွင် တာဝန်ရှိ သူများအား တိကျသော လုပ်ငန်းခွင်စည်းကမ်းများချမှတ်စေ၍ အဆင့်ဆင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်၊
- ဝန်ထမ်းများအား ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ လိုက်နာဆောင်ရွက်တတ်စေရန်အတွက် သင့်လျော်သော သင်တန်းများ ပေးရန်၊ လေ့ကျင့်ညွှန်ကြားပေးရန်နှင့် လုပ်ငန်းသုံးအကာအကွယ်ပြု ပစ္စည်းများ လုံလောက်စွာ ထောက်ပံ့သုံးစွဲနိုင်ရေး စီမံဆောင်ရွက်ပေးရန်၊
- သံသယကူးစက်မြန်ရောဂါအုပ်စုဝင် ရောဂါများ (Highly Infectious Diseases) အတွက် နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အညီ မိမိနိုင်ငံ၏ တည်ဆဲ ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ လမ်းညွှန်ချက် များကို တိကျစွာ လိုက်နာစေ၍ ပြုစုကုသရန်နှင့် စောင့်ကြပ် ထောက်လှမ်း ခြင်း(Surveillance) ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားပါက ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းများ လျင်မြန်စွာတုံ့ပြန် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး စီစဉ်ထားရှိရန်နှင့် ရောဂါနှိမ်နင်းရေး အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပေးရန်၊
- ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှု သံသယရှိပါက တိကျသည့် ရောဂါအမည် သတ်မှတ်ရန် အတွက် ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်စစ်ဆေးစဉ်ကာလနှင့် ရောဂါအမည် မရမီကာလများတွင် ကူးစက်မှုနှုန်း မြင့်မားနိုင်သည်ဟု မှတ်သားခံယူ၍ မိမိဝန်ထမ်းနှင့် လူနာမိသားစုများကို ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာ အသိပညာများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိစေပြီး လိုအပ်သည့် တစ်ကိုယ်ရည်ကာကွယ်မှု အလေ့အကျင့်များကို စံနမူနာပြု၍ လိုက်နာစေရန်၊
- ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ပညာပေးလုပ်ငန်းများကို ပြည်သူ လူထုနှင့် လူနာများ နားလည်စေရန် စဉ်ဆက်မပြတ် ကြိုးပမ်းအကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုကို စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို လစဉ်နှင့် နှစ်စဉ် သုံးသပ်၍ လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ ပြုပြင်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ကော်မတီ၏ အစည်းအဝေး ပုံမှန်ကျင်းပပြုလုပ်၍ လုပ်ငန်းများ ဆန်းစစ် သုံးသပ်ရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဆေးရုံ ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ (Infection Control Team)

ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် ဆေးရုံ အတွင်း ကူးစက်ရောဂါများ ကူးစက်ပျံ့နှံ့ခြင်းမှ ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရန်အတွက် Infection

Control Guideline အရ သီးသန့်ရေးဆွဲချမှတ်ထားသော Infection Control Activities (ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ် ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ)ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည့် အဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ဖွဲ့စည်းပုံ

အဖွဲ့တွင် လုပ်ငန်းများကို ဆန်းစစ်နိုင်ရန်အတွက် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ အထူး ကျွမ်းကျင်သူများ (ရောဂါဗေဒ/အဏုဇီဝဗေဒအထူးကု ဆရာဝန်၊ ဓာတ်ခွဲခန်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူ၊ ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းအတွက် အထူးသင်ကြား လေ့ကျင့်မှုရရှိထားသူစသည်)နှင့် ဆေးရုံပိုင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုများကို ဆောင်ရွက် နိုင်ရန်အတွက် ဆေးရုံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူများ (ဆေးရုံအုပ်၊ သူနာပြုအုပ် စသည်)တို့ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းရန်ဖြစ်ပြီး ဆေးရုံအဆင့်နှင့် ဆေးရုံ၏ ဝန်ထမ်းအင်အား ဖွဲ့စည်းမှုပေါ်မူတည်၍ သက်ဆိုင်ရာဆေးရုံအလိုက် ဤအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရန် ဖြစ်ပါသည်။

(၂) လုပ်ငန်းတာဝန်များ

- ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုဆိုင်ရာ ကာကွယ်ထိန်းချုပ်မှုအတွက် တစ်နှစ်တာ လုပ်ငန်းစီမံချက် အသေးစိတ်ကို ရေးဆွဲ၍ ကော်မတီသို့တင်ပြကာ အတည်ပြုချက် ရယူရန်၊
- ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းဆိုင်ရာလက်စွဲ (Manual) ပြုစု၍ ကော်မတီထံတင်ပြကာ အတည်ပြုချက်ရယူရန်နှင့် လိုအပ်ပါက ပြင်ဆင် တည်းဖြတ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- သက်ဆိုင်ရာ ဌာန/လူနာဆောင်အလိုက် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စီမံပေးခြင်း၊ အကောင် အထည်ဖော်စေခြင်း၊ လုပ်ငန်းဆန်းစစ်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ဆေးရုံ၌ ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားပျံ့နှံ့မှုကို ထောက်လှမ်းကြီးကြပ်ရန်၊ ကော်မတီသို့ တင်ပြရန်နှင့် အချိန်မီတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားရန်၊
- ဆေးရုံ၌ ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှု၊ ကူးစက်ပျံ့နှံ့မှုနှင့် ရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ် ထိန်းချုပ်ခြင်းတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်၍ တွေ့ရှိချက်များအား ကော်မတီသို့ တင်ပြရန်၊

- ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ဆရာဝန်၊ သူနာပြုနှင့် အခြားဝန်ထမ်းများသည် လူနာများ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှု၊ ပြုစုကုသမှု စသည့် ထိတွေ့မှုများ၌ ရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ လိုက်နာမှု ရှိ/မရှိ လေ့လာဆန်းစစ်ရန်နှင့် အန္တရာယ် ရှိနိုင်သည့် အနေအထားတို့ကို ပြုပြင်ကြီးကြပ်ရန်၊
- ကူးစက်ရောဂါလူနာများ၏ နေထိုင်ပုံ၊ ကုသမှုခံယူပုံတို့ကို လေ့လာဆန်းစစ်၍ အန္တရာယ်ရှိနိုင်သည့် အနေအထားတို့ကို ပြုပြင်ကြီးကြပ်ရန်၊
- ကော်မတီမှ ပေးအပ်လာသော တာဝန်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် - စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ဆေးရုံ ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလက်စွဲ (Infection Control Manual)

ဆေးရုံတိုင်းသည် မိမိဆေးရုံနှင့် ကိုက်ညီသော ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ လက်စွဲစာအုပ်ကို မဖြစ်မနေပြုစု၍ အသုံးပြုရမည်။ တည်မြဲအမိန့်ကဲ့သို့ ခိုင်မာ သော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာကြစေရန်နှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲပေးရန် ထင်ရှားစွာ ရေးသား ဖော်ပြထားရမည်။ ပြောင်းလဲလိုသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများရှိပါက Infection Control Team မှ ကျွမ်းကျင်သူများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ အတည်ပြုချက်ရယူပြီး အမြဲ လေ့လာသုံးသပ် ပြုပြင်ရမည်။ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးသည့် ရောဂါကူးစက်မှု ကာကွယ် ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ဆေးရုံဝန်ထမ်းများက သိရှိလိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရေး စဉ်ဆက်မပြတ် လုပ်ငန်းခွင် သင်တန်းများ၊ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များနှင့် ဆန်းစစ်မှုများကို ဆောင်ရွက်ပေးနေရမည်။

၅။ ဆေးရုံနှင့်ဆေးရုံပတ်ဝန်းကျင် ရောဂါပိုးကင်းစင်ရေး ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း

(က) ဆေးရုံအဆောက်အဦ

ဆေးရုံအဆောက်အဦများတွင် ဖော်ပြပါလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက် ရပါမည်။

(၁) လက်ဆေးရန်/သန့်ရှင်းရေးဆောင်ရွက်ရန်အတွက်

(ကက) သန့်ရှင်းသောရေကို ၂၄ နာရီ ပြတ်လပ်မှုမရှိစေရဘဲ၊ ရေဘုံဘိုင်ခေါင်းမှ တစ်ဆင့်လာသောရေ ဖြစ်ရမည်။

(ခခ) လက်ဆေးနည်းအဆင့်ဆင့်သရုပ်ပြပုံများ လက်ဆေးကန်ဘေးတွင် ထားရှိရမည်။

(ဂဂ) လက်ဆေးဆပ်ပြာရည်/ဆပ်ပြာ လုံလောက်ရမည်။

(ဃဃ) လက်ဆေးပြီးလျှင် စက္ကူ (သို့မဟုတ်) ပိုးသတ်ထားသောပုဝါ (သို့မဟုတ်) လေဖြင့်ခြောက်သွေ့စေသည့် ကိရိယာနှင့်လိုအပ်သည်များ ပံ့ပိုးပေးရမည်။

(၂) ရောဂါပိုးဖြန့်ဝေနိုင်သော ကြွက်၊ ခြင်၊ ယင် ကဲ့သို့သော သတ္တဝါများအား မပေါက်ဖွားနိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) လူနာများ အပြန်အလှန်ရောဂါကူးစက်မှုမှ လျော့ချနိုင်ရန် လူနာ ဝင်/ထွက် လမ်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းလမ်းများကို သီးသန့်ဖြစ်စေရန် စီစဉ်ထားရမည်။

(၄) ဆေးရုံသန့်ရှင်းရေးသုံးပစ္စည်းများ လုံလောက်စွာရရှိနိုင်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၅) လူနာဆောင်တွင် လူနာခုတင် တစ်လုံးနှင့်တစ်လုံး (၃)ပေမှ (၆)ပေ ခွာထားရမည်။

(၆) အထူးသီးသန့်ခွဲထားသော လူနာခန်းများ၊ ခွဲစိတ်ခန်းများ၊ အထူးကြပ်မတ် ကုသခန်း များအတွက် သင့်တော်သော လေဝင်လေထွက်စနစ်၊ လိုအပ်သော ပစ္စည်းအသုံး အဆောင်များ ရှိစေရမည်။

(၇) ဆေးရုံမှထွက်ရှိသော အမှိုက်နှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စွန့်ပစ်နိုင်ရန် လိုအပ်သော အဆောက်အဦ ပစ္စည်းအသုံးအဆောင်နှင့်စွန့်ပစ်ရန် ဝန်ဆောင်မှု (Disposal services) ရှိစေရမည်။

(ခ) လေ

(၁) ဆေးရုံအတွင်းရှိနေရာများ အထူးသဖြင့် ကူးစက်မှုမြင့်မားနိုင်သည့် နေရာများတွင် ကောင်းမွန်သည့် လေဝင်လေထွက်စနစ် ရရှိအောင် စီစဉ်ထားရှိရမည်။

(၂) အထူးသီးသန့်ခန်းနှင့်ခွဲစိတ်ခန်း၊ အထူးကြပ်မတ်ကုသခန်းတို့ကဲ့သို့ အရေးကြီးသော အခန်းများတွင် ကောင်းမွန်သော လေဝင်လေထွက်စနစ် ထားရှိရမည်။

(၃) ဆေးရုံများ၏ လေဝင်လေထွက်စနစ် ကောင်းမွန်စေရန် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ၍ ပုံမှန်ထိန်းသိမ်း ရမည်။

(၄) လေအေးပေးစက်များ၏ ဇကာများအား ပုံမှန်သန့်ရှင်းပေးရမည်။

(၅) ကူးစက်နိုင်ခြေများသည့် နေရာများတွင် ပန်ကာအသုံးပြုခြင်းအား ရှောင်ရှားရမည်။

(၆) လေသန့်စင်စနစ်များအား ကူးစက်နိုင်ခြေများသည့် နေရာများတွင် တပ်ဆင်ရမည်။

(၇) Unidirectional laminar airflow system များအား သင့်လျော်သည့် နေရာများတွင် တပ်ဆင်ရမည်။

(ဂ) ရေ

(၁) သန့်ရှင်းသောရေ လုံလောက်စွာရရှိရန် စီစဉ်ရမည်။

(၂) ခွဲစိတ်ခန်းများနှင့် ဓာတ်ခွဲခန်းများ၊ သားဖွားခန်းများတွင် သန့်ရှင်းသော ရေရရှိရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

- (၃) သန့်ရှင်းသော သောက်ရေရရှိရန်အတွက် မိမိဆေးရုံနှင့်သင့်လျော်သည့် အစီအမံများ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၄) ရေသိုလှောင်ကန်များအား ပုံမှန်သန့်ရှင်းရေးနှင့် ပိုးမွှားစစ်ဆေးမှု ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဃ) စားဖိုဆောင်

- (၁) သန့်ရှင်းသောရေ လုံလောက်စွာရရှိရန် စီစဉ်ရမည်။
- (၂) စားဖိုဆောင်နှင့် အစားအစာသိုလှောင်သောနေရာများ သန့်ရှင်းရမည်။
- (၃) အစားအစာများသိုလှောင်ထားရှိသော ရေခဲသေတ္တာများ၏ အအေးထိန်းထားနိုင်မှုအား ပုံမှန်စစ်ဆေး၍ သတ်မှတ်အပူချိန်တွင် ပုံမှန်ထိန်းသိမ်းရမည်။
- (၄) ချက်ပြုတ်ပြင်ဆင်ပြီးသော အစားအသောက်များပိုနေပါက စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရမည်။
- (၅) အစားအသောက် ကိုင်တွယ်ချက်ပြုတ် ပြင်ဆင်ပေးသူများအား လိုအပ်သော ကျန်းမာရေးစစ်ဆေးခြင်းကို ပုံမှန်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၆) ချက်ပြုတ်ပြင်ဆင်ပြီး အစားအစာနှင့် မချက်ပြုတ်ရသေးသော အစားအစာအစိမ်းများအား သီးသန့်ခွဲထားရမည်။
- (၇) အစားအစာ ကိုင်တွယ်ချက်ပြုတ်ပြင်ဆင်သူများ၏ တစ်ကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေးအား အထူးဂရုစိုက်ရမည်။ (ဆံပင်များအား ဖုံးအုပ်ထားခြင်း၊ နှာခေါင်းစည်း တပ်ဆင်ခြင်း၊ စနစ်ကျသော လက်ဆေးနည်း စနစ်ကိုသုံးခြင်း)
- (၈) ချက်ပြုတ်ပြင်ဆင်သူ တစ်ဦးဦး ကူးစက်ရောဂါခံစားရပါက အစားအစာကိုင်တွယ်ချက်ပြုတ်ပြင်ဆင်ခြင်းမှ တားမြစ်ရန်နှင့် ဖြစ်ပွားနေသောရောဂါကိုလည်း စစ်ဆေးကုသနိုင်ရန် စီစဉ်ရမည်။ ထို့ပြင် ရောဂါဖြစ်ပေါ်မှုကိုလည်း အဆင့်ဆင့်သတင်းပို့ပြီး လိုအပ်သလို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(င) ဆေးရုံမှထွက်သော အမှိုက်နှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများစွန့်ပစ်ခြင်း

(၁) ဆေးရုံအမှိုက်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းတည်ရှိရာပင်ရင်းများ (Sources of Waste)

- ဆေးရုံပတ်ဝန်းကျင် (Hospital Environment)
- လူနာဆောင်များ (Wards)
- ခွဲစိတ်ခန်းနှင့် သားဖွားခန်းများ (Operation Theatre & Labour Room)
- သင်တန်းခန်းမများ (Theatre, Training Centre)
- ဓာတ်မှန်ဌာန (Radiology)
- ဓာတ်ခွဲဌာန (Pathology, Microbiology)
- ဓာတ်ရောင်ခြည်/အဏုမြူရောင်ခြည် ဆေးကုဌာန
- သွေးဌာနများ

(၂) အမှိုက်နှင့်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းအမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း (Type of Waste)

(ကက) အန္တရာယ်မဖြစ်နိုင်သောအမှိုက်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Non -hazardous waste)
ဥပမာ - စက္ကူ၊ ပလတ်စတစ်အိတ်၊ ပလတ်စတစ်ဗူးခွံ၊ စားကြွင်းစားကျန်

(ခခ) အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Hazardous and Clinical)

● **ရောဂါပိုးကူးစက်မှုအထူးအန္တရာယ်ရှိ ချွန်ထက်သောစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Sharp waste)**

- Needle, Blades, Contaminated broken glass, Blood Tubes

● **ရောဂါပိုးကူးစက်နိုင်သော အမှိုက်နှင့်စွန့်ပစ်ပစ္စည်း (Infectious Waste)**

- Apron, Gauze, Blade, Gown, Pad, Contaminated With Blood, Body Secretion, Excretion

● **ဓာတုစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Chemical Waste)**

- Reagent, Corrosive or Explosive Chemical, Acid, Solvent

● **ဆေးဝါးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Pharmaceutical Waste)**

- ဆေးပုလင်းခွံများ၊ သက်တမ်းကုန်ဆေးဝါးများ

● **ရောဂါဗေဒစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Pathological waste)**

- Tissue, Specimen

● **ခန္ဓာကိုယ်အပိုင်းအစ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Anatomical waste)**

- Organ, Body parts

● **ဓာတ်ရောင်ခြည်/အကူမြူရောင်ခြည်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Radio active waste)**

(စ) အမှိုက်နှင့်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများခွဲခြားထားသို့ခြင်း (Separation)

(၁) အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သောအမှိုက်၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အန္တရာယ်မဖြစ်စေနိုင်သော အမှိုက်၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းတို့ကို အလွယ်တကူ ခွဲခြားသိရှိနိုင်ရန် ထားသို့ရမည်။

(၂) အထွေထွေသုံးအမှိုက်စိုများအား အမဲရောင် ပလတ်စတစ်အိတ်စွပ်ထားသော အမှိုက်ပုံးတွင် လည်းကောင်း၊ အထွေထွေသုံး အမှိုက်ခြောက်များအား အစိမ်းရောင် ပလတ်စတစ် အိတ်စွပ်ထားသော အမှိုက်ပုံးတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုအန္တရာယ်ရှိ အမှိုက်နှင့် ပြတ်ရှုစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား အဝါရောင်ပလတ်စတစ်အိတ်စွပ်ထားသော အမှိုက်ပုံးတွင်လည်းကောင်း၊ ရောဂါပိုးအထူးကူးစက်မှုအန္တရာယ်ရှိသောအမှိုက်များနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား အနီရောင်ပလတ်စတစ်အိတ်စွပ်ထားသော အမှိုက်ပုံးတွင်လည်းကောင်းစသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ထားသော အမှိုက်ပုံးများတွင် စွန့်ပစ်ရမည်။

- (၃) ဆေးထိုးအပ်များကို မပေါက်ပြဲနိုင်သည့် ပလတ်စတစ်အမာ (သို့) သံ၊ သွပ်ပုံးတို့တွင် ထားသို့ရမည်။ အမှိုက်ပုံး (၄)ပုံ (၃)ပုံ ပြည့်ပါက အဖုံးလုံအောင် ပိတ်ထားရမည်။
- (၄) အမှိုက်ပုံးနှင့် အမှိုက်အိတ်အရွယ်အစားတို့သည် မိမိဆေးရုံ၏တစ်နေ့ (သို့မဟုတ်) အချိန်အလိုက် ထွက်ရှိ စွန့်ပစ်မည့် ပမာဏနှင့် ချိန်ဆထားရှိရမည်။
- (၅) ဝန်ထမ်းများအားလုံး လူနာနှင့်လူနာစောင့်များအား အမှိုက်များကို အမျိုးအစား အလိုက်စုဆောင်းသည့်အလေ့အကျင့်များရရှိအောင် စည်းရုံးဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဆ) စနစ်တကျသယ်ဆောင်ခြင်း (Transport)

- (၁) အမှိုက်နှင့်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ထားသို့သည့်နေရာမှ ယာယီထိန်းသိမ်းမည့်နေရာ(သို့) စွန့်ပစ်မည့်နေရာသို့ သီးခြားတာဝန်ပေးအပ်သော ဝန်ထမ်းမှ စနစ်တကျသယ်ဆောင် ရမည်။
- (၂) သယ်ဆောင်သူသည် ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည့် အန္တရာယ်အမျိုးမျိုးနှင့်ပတ်သက်၍ ကျန်းမာရေး အသိပညာရရှိထားပြီးသူဖြစ်ရမည်။
- (၃) ရောဂါကူးစက်မှုထိခိုက်အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်စေနိုင်သည့် အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများ (လက်အိတ်၊ လည်ရှည်ဖိနပ်၊ Apron ၊ Mask) ဝတ်ဆင်ရမည်။
- (၄) အမှိုက်အိတ်များအား လုံခြုံစွာထုပ်ပိုး၍ လူကိုယ်တိုင် မ၍ (သို့မဟုတ်) ဘီးတပ်ယာဉ် (သို့မဟုတ်) တွန်းလှည်းတို့ဖြင့် သယ်ယူရမည်။
- (၅) လမ်းတလျှောက် အမှိုက်အစအနများ လွင့်စင်မကျအောင် စနစ်တကျ သယ်ဆောင်ရ မည်။
- (၆) သယ်ဆောင်ရာတွင် လူနာများကို အနှောင့်အယှက်မဖြစ်စေရ။

(ဇ) ယာယီထိန်းဆည်းသည့်နေရာ (Storage)

- (၁) တိုက်ရိုက်စွန့်ပစ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါက ယာယီထိန်းဆည်းမည့်နေရာအား သတ်မှတ်ပြီး အများသိစေရန် ဆိုင်းဘုတ်ရေးသားထားရမည်။ ရောဂါပိုးကူးစက်မှု အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု သတိပေး အမှတ်တံဆိပ် (Biohazard symbol) ကပ်ထား ရမည်။
- (၂) ယာယီထိန်းဆည်းသည့်နေရာသည် လူအများသွားလာသည့်နေရာမဖြစ်စေရ။ သီးခြားနေရာဖြစ်ရမည်။
- (၃) တိရိစ္ဆာန်များ (ကြွက်၊ ခွေး စသည်)မဝင်ရောက်နိုင်ရန် အတားအဆီးများ ထားရှိရမည်။
- (၄) အမှိုက်နှင့်စွန့်ပစ်အိတ်များထွက်ရှိသည့် နေရာ/ဌာန၊ အမှတ်အသား၊ ရက်စွဲများ ရေးသားထားရမည်။

(၅) ထွက်ရှိသိမ်းဆည်းသည့် အမှိုက်နှင့်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို အလေးချိန်ထားခြင်းဖြင့် မိမိ ဆေးရုံ၏အမှိုက်စွန့်ပစ်နှုန်းကို သိရှိနိုင်ပါသည်။

(ဈ) မစွန့်ပစ်မီ ပိုးသန့်စင်ခြင်း (Disinfection)

ရောဂါကူးစက်နိုင်သည့်ပိုးပါဝင်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကိုမစွန့်ပစ်မီ ပိုးသန့်စင်မှုများ ဆောင်ရွက်ရမည်-

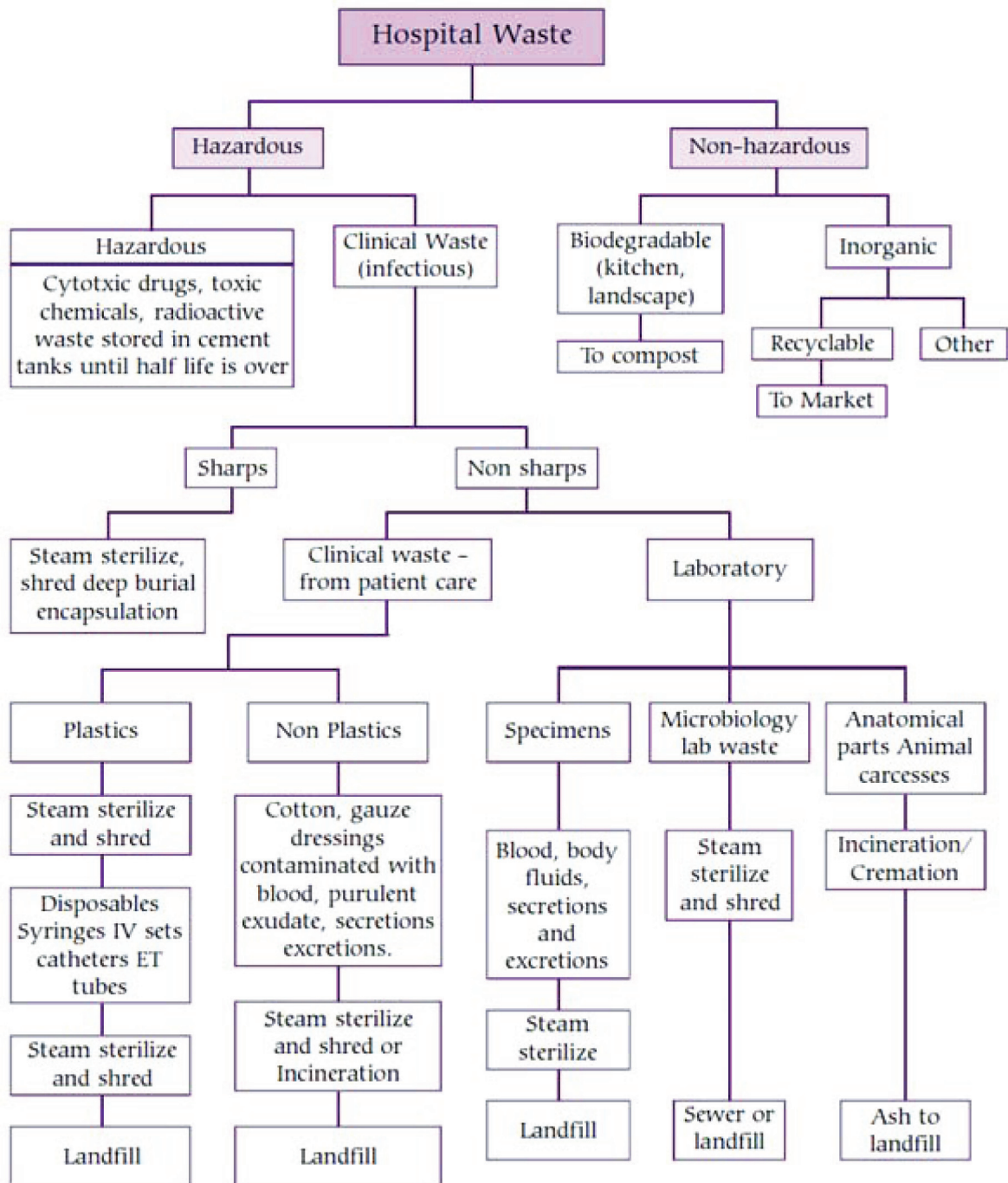
- (၁) Autoclave များ အသုံးပြုခြင်း။
- (၂) ဓာတုပစ္စည်းများ (0.5% Chlorine, 5% Lysol solution, 1% Hypochlorite solution) အသုံးပြုခြင်း။
(ခွဲစိတ်ခန်း၊ သားဖွားခန်းနှင့် ဓာတ်ခွဲခန်းမှထွက်သော မသန့်ရှင်းသောရေ)
- (၃) Treatment Plant များဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (၄) ရေနွေးပွတ်ပွတ်ဆူတွင် မိနစ်(၃၀)ကြာ ပြုတ်ခြင်း။

(ည) စွန့်ပစ်ခြင်း (Disposal)

ယာယီသိုလှောင်ရုံမှသော်လည်းကောင်း၊ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း အောက်ပါ နည်းလမ်းများဖြင့် စနစ်တကျဆောင်ရွက်နိုင်သည်-

- (၁) မြေမြုပ်ခြင်း၊
- (၂) မီးရှို့စက် (Incinerator)ဖြင့် မီးရှို့ခြင်း၊
- (၃) စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၏ အကူအညီ ရယူဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (၄) အဏုမြူရောင်ခြည်ဆေးကုဌာနနှင့် ဓာတ်ရောင်ခြည်ဆေးကုဌာနများမှ Radiation Hazard ပစ္စည်းများ စွန့်ပစ်လျှင် Radiation Safety ဖြစ်အောင် စီစဉ်ပြီး စွန့်ပစ် ရမည်။ (အဏုမြူစွမ်းအင်ဦးစီးဌာနမှ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ စွန့်ပစ်ရမည်။)

(ပုံ-၁) ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏ ဆေးရုံမှ ထွက်ရှိသော အမှိုက်နှင့်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းအမျိုးအစားနှင့် စွန့်ပစ်ခြင်းနည်းလမ်းများ

Source: Prüss A, Giroult E and Rushbrook P, eds. *Safe Management of Wastes from Health-care Activities*. Geneva, World Health Organization, 1999, page 168. Electronic access: <http://whqlibdoc.who.int/publications/9241545259.pdf>

၆။ ရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း (Disinfection)

ဆေးရုံသုံးပစ္စည်းကိရိယာများရှိ ရောဂါပိုးများကို အပူပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓာတုဆေးရည် (ပိုးသတ်ဆေးရည်) သုံးစွဲ၍လည်းကောင်း သန့်စင်နိုင်ပါသည်။

Disinfection (ရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း)အား အောက်ပါအတိုင်း အဆင့်(၃)ဆင့် ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

(က) High-level disinfection (အပြင်းစားရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း သို့မဟုတ် အကောင်းဆုံး ရောဂါပိုး သန့်စင်ခြင်း)

- ဘက်တီးရီးယားစပိုး(Spore) အချို့မှလွဲ၍ ရောဂါပိုးအားလုံး ပျက်စီးစေသော ပိုးသန့်စင်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ (အထူးသဖြင့် - ညစ်ညမ်းမှုအလွန်များသည့် အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများကို အညစ်အကြေးစွန်းထင်း ပိုးသန့်စင်စေခြင်းဖြစ်သည်။)

(ခ) Intermediate disinfection (အလယ်အလတ်အဆင့် ရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း သို့မဟုတ် အတန်အသင့် ရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း)

- ဘက်တီးရီးယားစပိုး(Spore)များမှလွဲ၍ ရောဂါပိုးများကို သန့်စင်စေသည်။ သို့ရာတွင် ဘက်တီးရီးယားစပိုး(Spore)များ မသေကျနိုင်ပါ။

(ဂ) Low-Level disinfection (အပျော့စားရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း)

- ဘက်တီးရီးယား၊ ဗိုင်းရပ်စ်နှင့် မှိုပိုးအများစုကို သတ်နိုင်သော်လည်း ခံနိုင်ရည်ရှိသည့် ဘက်တီးရီးယားများဖြစ်သည့် တီဘီပိုးနှင့် ဘက်တီးရီးယားစပိုး(Spore)များ မသေစေနိုင်ပါ။

Disinfection (ရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း)အား ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဖော်ပြပါနည်းလမ်း (၂)မျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(က) အပူပေး၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်း (Pasteurization)

အပူ(သို့မဟုတ်) ရေနွေးငွေ့ခံနိုင်ရည်ရှိသော ပစ္စည်းကိရိယာများအား ရေနွေးငွေ့ဆူဆူတွင် ထည့်ကာ ပိုးသတ်သန့်စင်စေခြင်းသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ အပူချိန် အနိမ့်အမြင့်၊ ပစ္စည်းနှင့်ထိတွေ့ချိန်ကာလပေါ်မူတည်၍ ရောဂါပိုးသတ်ခြင်းဖြင့် ပိုးသန့်စင်စေခြင်းကို အောက်ပါအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ဇယား(၁) အပူပေး၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်းအတွက်လိုအပ်သော Surface-temperature(ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်)နှင့်အချိန်

Surface-temperature (ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်)	ပိုးသတ်ရမည့်အချိန်ကာလ(မိနစ်)
၉၀	၁
၈၀	၁၀
၇၅	၃၀
၇၀	၁၀၀

(ခ) ဓာတုပစ္စည်းသုံးစွဲ၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်း

ပိုးသန့်စင်နိုင်သည့် ဓာတုပစ္စည်းများ (Chemical Disinfectants) ၏ ထိရောက်မှုသည် ပိုးသန့်စင်မည့် ပစ္စည်းမျက်နှာပြင်ပေါ်ရှိသော Organic သို့မဟုတ် Inorganic ပစ္စည်းများ၊ ပိုးမွှားအရေအတွက် ပမာဏနှင့် ရောဂါပိုးမွှား၏ ခံနိုင်စွမ်းရည် ရှိမှု/မရှိမှု၊ ဓာတုသန့်စင် ပစ္စည်းနှင့် ထိတွေ့ချိန်ကာလ၊ ဓာတုသန့်စင်ပစ္စည်း၏ ပါဝင်နှုန်းထား၊ အပူချိန်နှင့် pH များအပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ ဓာတုပစ္စည်း ပိုးသန့်စင်ခြင်းတွင်လည်း အဆင့်သုံးဆင့် ခွဲခြား၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

ဇယား(၂) ဓာတုပစ္စည်းသုံးစွဲ၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်းအဆင့်များ

ဓာတုနည်းဖြင့် ပိုးသန့်စင်ခြင်းအဆင့်	ပိုးသန့်စင်ဆေး၏ အာနိသင်
အပြင်းစားပိုးသန့်စင်ဆေး	ဘက်တီးရီးယားစပိုး(Spore) အချို့မှလွဲ၍ ရောဂါပိုးအားလုံး ပျက်စီးစေသော ပိုးသန့်စင်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ (အထူးသဖြင့် ညစ်ညမ်းမှု အလွန်များသည့် အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ပိုးသန့်စင်စေခြင်း ဖြစ်သည်။)
အလယ်အလတ် ပိုးသန့်စင်ဆေး	ဘက်တီးရီးယားစပိုး(Spore)မှ လွဲ၍ ရောဂါပိုးအားလုံးကို သေစေပါသည်။
အပျော့စား ပိုးသန့်စင်ဆေး	Vegetative bacteria နှင့် Lipid ပါဝင်သော virus များအား သေစေနိုင်သော်လည်း ဘက်တီးရီးယားစပိုး (Spore)များ မှိုပိုး၊ တီဘီပိုးနှင့် Lipid မပါသော virus များအား မသေစေနိုင်ပါ။

ပိုးသတ်ဆေးရွေးချယ်သုံးစွဲခြင်း

ပိုးသန့်စင်ခြင်းအတွက် အကောင်းဆုံးပိုးသတ်ဆေးဟူ၍မရှိပါ။ မိမိရည်မှန်းဆောင်ရွက်သော လုပ်ငန်းပေါ်မူတည်၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်းလုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို အသုံးပြုလေ့ရှိပါသည်။ Instrument grade disinfectants ခေါ် ပစ္စည်းကိရိယာအဆင့် ပိုးသန့်ဆေးကို ခွဲစိတ်ကိရိယာများ၊ စက်ပစ္စည်းများအတွက်သာ သုံးသင့်ပါသည်။ Hospital grade သို့မဟုတ် household grade ခေါ် ဆေးရုံနှင့် အိမ်သုံးပိုးသတ်ဆေးများကို ခွဲစိတ်ကိရိယာများအတွက် မသုံးသင့်ပါ။ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးအတွက်သာ သုံးသင့်ပါသည်။ (ဥပမာ- Aseptol, dettol)

ပိုးသတ်ဆေး (disinfectants) များ တစ်ခုချင်းအား မသုံးစွဲမီ ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ ညွှန်ကြားချက်များ ဖတ်ရှုပြီးမှသာ သုံးသင့်ပြီး စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်အတိုင်း သိမ်းဆည်းရမည်ဖြစ်ပါသည်။

Glutaraldehyde သည် အပြင်းစားပိုးသတ်ဆေးရည်ဖြစ်ပြီး အသင့်လျော်ဆုံးသော ဓာတုပိုးသတ်ဆေးဖြစ်ပါသည်။ Glutaraldehyde ဆေးရည်အားသုံးစွဲ၍ ပိုးသန့်စင်ရာတွင် စနစ်တကျကိုင်တွယ် သုံးစွဲစေမှသာသုံးစွဲသူ ပတ်ဝန်းကျင်ကိုအန္တရာယ်ဖြစ်ခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။ 2 % Glutaraldehyde သည် endoscope, respirator များကို မိနစ် (၂၀)နှင့်အထက် စိမ်ထားခြင်းဖြင့် စိတ်ချရသော ပိုးသန့်စင်ပြီးပစ္စည်းအဖြစ် ရရှိနိုင်ပါသည်။ Flexible endoscope ကဲ့သို့သော ပစ္စည်းများကို ဓာတုဗေဒ ပိုးသတ်ဆေးကို အသုံးမပြုမီ သေချာစွာ သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ဆေးရုံသုံးပစ္စည်း အမျိုးအစားနှင့် သင့်လျော်ကိုက်ညီမည့် Disinfectants ရွေးချယ်ရန် APIC Guideline (1996) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

Sterilization (ပိုးသန့်စင်ခြင်း သို့မဟုတ် ရောဂါပိုးမွှားကင်းစင်အောင်လုပ်ခြင်း)

Sterilization ခေါ် ပိုးသန့်စင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ရောဂါပိုးကင်းစင်အောင်လုပ်ခြင်းသည် အဓိကအားဖြင့် (၂)နည်း (Physical & Chemical method) ရှိပါသည်။ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ဖောက်ထွင်းစမ်းသပ်ကုသမှုပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့်ပစ္စည်းကိရိယာများကို ပိုးသတ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ပြန်လည်အသုံးပြုမည့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို ပိုးမသန့်စင်မီ ၎င်းပစ္စည်းပေါ်ရှိ အညစ်အကြေးများကို ရှေးဦးစွာ သေချာဆေးကြောရမည်။ ပိုးသတ်မည့်ပစ္စည်းများကို ပိုးမသတ်ခင် ထုပ်ပိုး၍ ပိုးသတ်ရပါမည်။ ပိုးသတ်ပြီးပစ္စည်းများကို ‘Sterile’ ဟု ရေးသားဖော်ပြရမည်။

ပိုးမသန့်စင်မီ ပထမဦးစွာမြင်သာသော အညစ်အကြေး၊ ချေး၊ အစွန်းအထင်းများကို ဖယ်ရှားရမည်။ (ဥပမာ- ရေဖြင့်ဆေးခြင်း၊ ရေစိုအဝတ်ဖြင့်သုတ်ခြင်း၊ ခြောက်သွေ့အောင်အဝတ်ဖြင့် ပွတ်တိုက်ခြင်း) Chemical method ဖြစ်စေ၊ Physical method ဖြစ်စေ ပိုးသန့်စင်ပြီးပါက ထိုပစ္စည်းများကို ‘Sterile’ ဟု ရေးသား ဖော်ပြထားသင့်ပြီး အသင့်သုံးစွဲနိုင်ရန်အတွက် ပိုးသန့်စင်ထားသော အဝတ်များ၊ စက္ကူများဖြင့် ပတ်၍ လုံခြုံစွာထားရမည်။

ပိုးမသန့်စင်မီ စစ်ဆေးရမည့်အချက်များမှာ-

- ပိုးသန့်စင်မည့်ပစ္စည်းသည် ရေနွေး(သို့မဟုတ်) ရေနွေးငွေ့၏ အပူဒဏ်အားကိုခံနိုင်ရည် ရှိ /မရှိ၊
- ပိုးသန့်စင်မည့် ပစ္စည်းကိရိယာများအား သေချာစွာ ဆေးကြောထားခြင်း ရှိ /မရှိ၊
- ပိုးသန့်စင်မည့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို အထူးနည်းလမ်းဖြင့် သန့်စင်ရန် လိုအပ်မှု ရှိ /မရှိ၊
- ပိုးသတ်ခြင်း ဆောင်ရွက်မှုအဆင့်ဆင့်အား မှတ်တမ်းထားရှိမှု ရှိ /မရှိ - စစ်ဆေးရမည်။

အောက်ပါနည်းလမ်း (၅)မျိုးထဲမှ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပိုးသန့်စင်နိုင်ပါသည်။

- (၁) ဖိအားသုံးရေနွေးငွေ့ဖြင့် ပိုးသန့်စင်ခြင်း (Steam under pressure- moist heat)
- (၂) အပူပေးခြင်းဖြင့် ပိုးသန့်စင်ခြင်း (Dry heat)
- (၃) Ethylene oxide သုံးစွဲ၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်း
- (၄) ပတ်ဝန်းကျင်အပူချိန်အား ကျဆင်းအောင်ပြုလုပ်၍ Peracetic acid, Hydrogen Peroxide Plasma နှင့် အခြားဓာတုပိုးသန့်စင်ဆေးသုံးစွဲသောနည်း (Chemical sterilant system) များကို အသုံးပြု၍ ပိုးသတ်ခြင်း
- (၅) ရောင်ခြည်ဖြတ်သန်း၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်း (Irradiation)

အထက်ပါပိုးသန့်စင်သောနည်းများအား ပိုးမွှားအရေအတွက် အနည်းဆုံး အပုံတစ်သန်းလျှင် တစ်ပုံအထိ လျော့နည်းသွားစေရန် ထိရောက်သော ပိုးသန့်စင်ခြင်း၊ ထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီ၏ လမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

UV (Ultra violet) ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်သုံးပစ္စည်းများ၊ Incubators ခေါ် အပူပေးပစ္စည်းများ၊ Microwave oven များနှင့် အိမ်သုံးမီးဖိုများအား ပိုးသန့်စင်ခြင်းလုပ်ငန်းတွင် အသုံးမပြုရပါ။

(၁) ဖိအားသုံးရေနွေးငွေ့ဖြင့် ပိုးသန့်စင်ခြင်း Steam-under pressure (moist heat) Sterilization

ဤနည်းသည် အကောင်းဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံးသော ပိုးသန့်စင်နည်းဖြစ်ပါသည်။ ဤနည်းသည် ခွဲစိတ်ပစ္စည်းကိရိယာနှင့် ရောဂါကုသမှုပစ္စည်းများအား ပိုးသန့်စင်စေသည့် အပြင် ခြောက်သွေ့မှုကိုလည်း ရရှိစေသည်။

Autoclave အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ

(က) Downward (gravity) displacement sterilizers (Jacketed and non-jacketed)

- စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ၊ အညစ်အကြေးအရည်များနှင့် အချို့ခွဲစိတ်ပစ္စည်း ကိရိယာ များကို ပိုးသန့်စင်ရာတွင် သုံးစွဲသည်။

(ခ) Self-contained (benchtop) sterilizers

- သာမန်ခွဲစိတ်ပစ္စည်းကိရိယာငယ်များနှင့် အရေအတွက် အနည်းငယ်အတွက်သာ အသုံးပြုသင့်သည်။ ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီအမျိုးအစားများ ပေါ်မူတည်၍ အသုံးပြုမှုလည်း ကွာခြားပါသည်။ ဥပမာ - ထုပ်ပိုးပစ္စည်း(သို့မဟုတ်) မထုပ်ပိုး ရသည့်ပစ္စည်း၊ ခြောက်သွေ့အောင်စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် အပူချိန်၊ ဖိအားကွာခြားမှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) Prevacuum (Porous Load) Sterilizers

- ဤအမျိုးအစားသည် အရည်များအား ပိုးသတ်ရန် မသင့်လျော်ပါ။ သို့ရာတွင် ခြောက်သွေ့သန့်စင်သော ခွဲစိတ်ပစ္စည်းကိရိယာများ၊ ခွဲစိတ်ဝတ်ရုံများ၊ ခွဲစိတ်ရာတွင် သုံးသည့် အဝတ်အထည်များ၊ ခွဲစိတ်ပစ္စည်းကိရိယာတင်သည့် ပစ္စည်းတင်လှည်း အပေါ်ခင်းသည့် အဝတ်အထည်များကို အသုံးပြုလေ့ရှိပါသည်။

(၂) အပူပေးခြင်းဖြင့် ပိုးသန့်စင်ခြင်း (Dry Heat Sterilization)

အပူပေးခြင်းဖြင့် ပစ္စည်းကိရိယာများအား ပိုးသန့်စင်၍ ရပါသည်။ ပစ္စည်း ကိရိယာပေါ်ရှိ ရောဂါ ပိုးမွှားများသည် Oxidation ခေါ် ဓာတုပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပေါ်၍ သေကျေ ပျက်စီးသွားစေပါသည်။ အမှန်တကယ် အသုံးပြုပါက လေအပူချိန်အား တသမတ်တည်း ထိန်းကြောင်းကွပ်ကဲရန် အလွန်ခက်ခဲသဖြင့် ဤပိုးသန့်စင်နည်းသည် အသုံးပြုမှု နည်းပါးပါသည်။ Autoclave ကို ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီ၏ သုံးစွဲမှု လမ်းညွှန်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရပေမည်။

(၃) Ethylene oxide/EO Gas သုံးစွဲ၍ သန့်စင်ခြင်း

Ethylene oxide ကို အသုံးပြု၍ Electronic ပစ္စည်းများပါဝင်သော ပစ္စည်းကိရိယာ၊ ဆေးရုံသုံး ပစ္စည်းများ ပိုးသန့်စင်ရန် သင့်လျော်သောနည်းဖြစ်ပါသည်။ ပိုးသန့်စင်သည့်အချိန် ကာလသည် သုံးစွဲသော EO Gas ဓာတ်ငွေ့၏ အပူချိန်၊ စိုထိုင်းမှုနှင့် ဓာတ်ငွေ့သိပ်ဆည်းဆာပေါ် မူတည်ပါသည်။ ဓာတ်ငွေ့မှာ ပိုးသန့်စင်လိုသော ပစ္စည်းကိရိယာ၏အတွင်းရှိ ပစ္စည်းတစ်ခုလုံး၊ အစိတ်အပိုင်းအားလုံး၏ မျက်နှာပြင်အား ထိတွေ့စေရန် အဓိကလိုအပ်ပါသည်။ အများအားဖြင့် ပိုးသန့်စင်ချိန် ၁၂ နာရီမှ ၂၄ နာရီအထိ လိုအပ်ပြီး ဓာတ်ငွေ့အား အန္တရာယ်မဖြစ်စေရန် တိကျသည့် လမ်းညွှန်ချက်များအတိုင်း လုံခြုံစိတ်ချသည့် အသုံးပြု နည်းဖြင့် အသုံးပြုရမည်။ ထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များအတိုင်း ပစ္စည်း ကိရိယာကို ထုပ်ပိုးခြင်း၊ လွှဲများချို့ယွင်းမှုမရှိအောင် သတိထားဆောင်ရွက်ခြင်းများ လိုအပ် ပါသည်။

(၄) Automated Chemical (Low Temperature) system

Hydrogen Peroxide Plasma ဓာတုပိုးသတ်ဆေးကို အသုံးပြု၍ စနစ်တကျ လည်ပတ် စေနိုင်သော စက်ကိရိယာအမျိုးအစားတွင် ထည့်သွင်းပိုးသတ်စေသော နည်းဖြစ်ပါသည်။ အပူချိန်နိမ့်ထားပြီး ၄၅ မိနစ်မှ မိနစ် ၈၀ အတွင်း ပိုးသန့်စင်ရာတွင် အသုံးပြုသောစက် Model ပေါ်မူတည်၍ အချိန်ကွာခြားပါသည်။ 0.2% Peracetic acid ကို အသုံးပြုပါက ၂၅-၃၀ မိနစ်အတွင်း ထားရှိရပါမည်။

(၅) Irradiation ခေါ် ရောင်ခြည်ဖြတ်သန်း၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်း

Irradiation ခေါ် ရောင်ခြည်ဖြတ်သန်း၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်းကို ကျန်းမာရေးဌာနများတွင် ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် အသုံးမပြုနိုင်သေးပါ။ ခွဲစိတ်ပစ္စည်းကိရိယာများအား ထုပ်ပိုးပြီးမှ ဂါမာရောင်ခြည်(Gamma Ray) ဖြတ်သန်းစေရမည်။ ထုပ်ပိုးရာတွင် စက္ကူ၊ ပိတ်စနှင့် တစ်ခါသုံးအိတ်များကို အသုံးပြုရမည်။ သုံးစွဲသူ အနေဖြင့် ထုပ်ပိုးထားမှုအနေအထားကို မသုံးစွဲမီ ပုံစံအနေအထား သိရှိရမည်။

အောက်ပါအချက်များပေါ်မူတည်၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်း အရည်အသွေးကို စစ်ဆေးရမည်။

- (ကက) ပိုးသန့်စင်သောပစ္စည်းအရေအတွက်
- (ခ ခ) ပိုးသန့်စင်မည့်ပစ္စည်း အမျိုးအစားများ
- (ဂ ဂ) အပူချိန်နှင့် အချိန်မှတ်တမ်းတင်မှု
- (ဃဃ) ရုပ်သဏ္ဍာန်နှင့် ဓာတုစမ်းသပ်စစ်ဆေးမှု
- (င င) Biological (ဘက်တီးရီးယားပိုး) စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှု -ဥပမာ- *Bacillus subtilis*

ထို့ပြင် ပိုးသန့်စင်ပစ္စည်းကိရိယာတန်ဆာပလာများအား စက်မှုအင်ဂျင်နီယာပိုင်းဆိုင်ရာ ပုံမှန် စစ်ဆေး ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ထားရမည်။

ရေနွေးဆူဆူတွင် ပြန်လည်အသုံးပြုမည့် ပစ္စည်းကိရိယာများပြုတ်၍ ပိုးသန့်စင်ခြင်းကို မပြုလုပ်ရပါ။ ပစ္စည်းကိရိယာ မပြည့်စုံသောအခြေအနေတွင် ပိုးသန့်စင်မည့် ပစ္စည်းများကို သေချာစွာသန့်ရှင်းစေပြီး Pressure cooker ကို အသုံးပြု၍ မိနစ် ၃၀ ထားရှိရမည်။ Steam sterilizer ရေနွေးငွေ့ ဖိအားသုံး ပိုးသန့်စင်ခြင်းသည် အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။

အထူးသတိပြုရန်မှာ - CJD-Prion (Creutzfeldt- Jakob disease- prion) ရောဂါပိုးသည် ဦးနှောက်အာရုံကြောကုပစ္စည်းကိရိယာ (ဥပမာ - Implanted brain electrode) မှတစ်ဆင့် အခြားလူနာ တစ်ဦးသို့ ကူးစက်တတ်သဖြင့် ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် အသုံးပြုမည့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို -

- (ကက) အပူချိန် ၁၃၂ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အထိ ၃၀ မိနစ်ကြာ ရေနွေးငွေ့ဖိအားသုံးပေါင်းအိုး (gravity displacement sterilizer) သုံး၍ လည်းကောင်း၊
- (ခခ) အပူချိန် ၁၃၄ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အထိ ၁၈ မိနစ်ကြာ ရေနွေးငွေ့ ဖိအားမဲ့ ပေါင်းအိုး (prevacuum sterilizer) သုံး၍ လည်းကောင်း ပိုးသန့်စင်ရမည်ဖြစ်သည်။

သာမန်သုံးပစ္စည်းကိရိယာများအတွက်မူ 1N Sodium Hydroxide အရည်တွင် တစ်နာရီခန့် အခန်းအပူချိန်တွင်စိမ်၍ ရေနွေးငွေ့သုံးပေါင်းအိုးဖြင့် ၁၂၁ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အထိ နာရီဝက်ကြာ ပိုးသန့်စင်လျှင် လုံလောက်ပါသည်။

ဇယား(၃) ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းများတွင် အသုံးများသည့် ပိုးသန့်စင်ဆေးများ

ပိုးသန့်စင်ဆေး	အသုံးပြုပုံ	သတိထားဆောင်ရွက်ရန်
Sodium hypochlorite 1% အရည် (သို့မဟုတ်) 5% အရည်ကို ရေ ၅ ဆ ဆေးရည် ၁ ဆ ရောရန်	သွေးနှင့်ခန္ဓာကိုယ်မှ ထွက်သည့် အရည် များ ပေ ကျ သည် ပစ္စည်းကိရိယာများ ပိုးသန့်စင် ရာတွင် သုံးသည်။	<ul style="list-style-type: none"> - လေဝင်လေထွက်ကောင်းသည့် နေရာတွင် ထားရှိသုံးစွဲရန် - ၁% ဆေးရည်ကို ကိုင်တွယ်ပါက လက် အိတ်နှင့် ကိုင်တွယ်ရန် - ပြင်းသော အက်ဆစ်နှင့်ရောနှော သုံးစွဲ ခြင်းလုံးဝမပြုရ။ သုံးမိပါက ကလီရင်း အဆိပ် ငွေ့ ဖြစ် တတ်သည်။ - သတ္တုဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ခွဲစိတ် ပစ္စည်း ကိရိယာများအား ပျက်စီး (စား) စေသည်။
Bleaching Powder 7 g/L ဖျော်ပုံ ဖျော်နည်းများကို ဇယား (၅) တွင် ကြည့်ရန်	အိမ်သာနှင့် ရေချိုးခန်းများတွင် သုံးစွဲနိုင်သည်။ အမှုန် မရှိက အရည်သုံးစွဲနိုင် သည်။	<ul style="list-style-type: none"> - လေဝင်လေထွက်ကောင်းသည့် နေရာတွင် ထားရှိသုံးစွဲရန်။ - ၁ % ဆေးရည်ကို ကိုင်တွယ်ပါက လက်အိတ်နှင့် ကိုင်တွယ်ရန်။

ပိုးသန့်စင်ဆေး	အသုံးပြုပုံ	သတိထားဆောင်ရွက်ရန်
		<ul style="list-style-type: none"> - ပြင်းသော အက်ဆစ်နှင့်ရောနှောသုံးစွဲခြင်း လုံးဝမပြုလုပ်ရ။ သုံးမိပါက ကလိုရင်း အဆိပ်ငွေ့ ဖြစ်တတ်သည်။ - သတ္တုဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ခွဲစိတ်ပစ္စည်းကိရိယာများ ပျက်စီး (စား) စေသည်။
<p>70% Alcohol Isopropyl, ethyl alcohol (Ethanol), Methylated Spirit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ချောမွေ့သော သတ္တုဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မျက်နှာပြင်နှင့် စားပွဲများပေါ်တွင် Bleach ကို မသုံးရပါ။ 	<ul style="list-style-type: none"> - မီးတောက်လောင်လွယ်ပြီး အဆိပ်သင့်စေနိုင်သောကြောင့် လေဝင်လေထွက်ကောင်းသော နေရာတွင်သာ အသုံးပြုရန်။ - ရှူရှိုက်ခြင်း မပြုလုပ်ရ။ - အပူရှိသောနေရာ လျှပ်စစ်ပစ္စည်းကိရိယာများ၊ မီးတောက်များ၊ ပူသော နေရာများမှ ဝေးဝေးတွင်သာ ထားပါ။ - Diathermy သုံးစွဲရာတွင် ပိုးသတ်ဆေးရည် မခြောက်သွေ့မီ သုံးစွဲပါက diathermy burn ရရှိနိုင်သည်။
<p>Detergent with enzyme</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Endoscopes၊ ခွဲစိတ်ပစ္စည်းကိရိယာများ၏ သန့်ရှင်းမှုကို ပိုးမသန့်စင်မီ မဖြစ်မနေ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ 	<ul style="list-style-type: none"> - လက်အား (ကာယအားဖြင့်) သန့်စင်မှု ပြုလုပ်ခြင်းသည် သန့်ရှင်းရေးပြုလုပ်မှု ဖြစ်စဉ်၏ အခြေခံကျသော အပိုင်းဖြစ်သည်။

သတိပြုရန်။ ပုံမှန်နှင့်အထွေထွေ ပိုးသန့်စင်မှုအားလုံးအတွက် ပိုးသန့်စင်ရည် (Neutral detergent) နှင့် ရေနွေးကို အသုံးပြုသင့်သည်။ ပိုးသန့်စင်ဆေးရည် တစ်မျိုးကိုသုံး၍ မျက်နှာပြင်သန့်စင်မှုပြုရန် လိုအပ်သောအခါ (ဥပမာ - သွေးနှင့် ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သည့် အရည်များနှင့် ထိတွေ့မိခြင်း သို့မဟုတ် ဖိတ်စင်ခြင်း) ထုတ်လုပ်သူ၏ သုံးစွဲပုံအညွှန်းအတိုင်းလိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည်။ လုပ်ငန်းခွင်ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံမှုညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း လိုက်နာရမည်။

ဇယား(၄) အရေပြားပိုးသန့်စင်ရန် အသုံးများသည့် ပိုးသန့်စင်ဆေးများ

ပိုးသန့်စင်ဆေး	အသုံးပြုပုံ	သတိထားဆောင်ရွက်ရန်
Chlorhexidine (alcohol သို့မဟုတ် detergents ရောထားသည်)	Antiseptic အဖြစ် အရေပြားနှင့် mucous membrane မခွဲစိတ်မည့် အရေပြားအား သန့်စင်ခြင်း၊ လက်ကို ပိုးသန့်စင်ခြင်းများအတွက် သုံးနိုင်သည်။	<ul style="list-style-type: none"> - ဆပ်ပြာနှင့် ရော၍မသုံးရ။ - အဆိပ်သင့်မှု ဖြစ်နိုင်ခြေ နည်းသည်။ - ဦးနှောက်အမြှေး၊ မျက်စိ၊ နားအတွင်းပိုင်းနှင့် မထိစေရ။
Quaternary ammonium compounds (Chlorhexidine အရည်ဖြင့် ရော၍ သုံးစွဲနိုင်သည်)	Antiseptic အဖြစ် ညစ်ပေနေသော အနာများဆေးကြောရာတွင် သုံးသည်။	<ul style="list-style-type: none"> - အဆိပ်သင့်မှု ဖြစ်နိုင်ခြေ နည်းသည်။ - အရည်ရောခြင်းကြောင့် အားပျော့ပါက ညစ်ညမ်းမှုနှင့် Gram Negative Bacteriaများ ပေါက်ဖွားစေနိုင်သည်။ - မှန်ကန်သော ပြင်းအားနှင့် လူနာတစ်ဦး အတွက် လုံလောက်အောင်သာ ဖျော်စပ် သုံးစွဲရမည်။ - သုံးစွဲပြီးတိုင်း အကျန်ကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရမည်။ - သိုလှောင်ပုလင်းသို့ ထပ်မံထည့်ရ။

မှတ်သားရန်။ Hypochlorite solution - အချို့သော စွမ်းအားအရင်းအမြစ်လျော့နည်းသော အခြေအနေတွင် Hypochlorite သည် တစ်ခုတည်းသောရရှိနိုင်သည့် ပိုးသတ်ဆေးရည်ဖြစ်သည်။ Hypochlorite solution ကို ရိုးရိုးရေဖြင့် သင့်လျော်သော ပြင်းအား 0.5 %၊ 1% နှင့် 2% အရည်များ ဖျော်စပ်ကာ သုံးစွဲရမည်။

ဇယား (၅) Hypochlorite ဆေးရည်ပြင်းအား ၀.၅ %၊ ၁ % နှင့် ၂% အဖြစ် ဖျော်စပ်နည်းများ

ထုတ်ကုန်ပစ္စည်း	ပါဝင်သော ကလိုရင်း ပမာဏရာနှုန်း	၀.၅% ဆေးရည်အဖြစ် ဖျော်စပ်ရန်ရေအချိုး	၁% ဆေးရည် အဖြစ် ဖျော်စပ်ရန်ရေအချိုး	၂% ဆေးရည် အဖြစ် ဖျော်စပ်ရန်ရေအချိုး
Sodium hypochlorite solution (liquid bleach)	၃.၅ %	ဆေးရည် ၁ ဆ နှင့် ရေ ၆ ဆ	ဆေးရည် ၁ ဆ နှင့် ရေ ၂.၅ ဆ	ဆေးရည် ၁ ဆ နှင့် ရေ ၀.၇ ဆ
Sodium hypochlorite solution (liquid bleach)	၅ %	ဆေးရည် ၁ ဆ နှင့် ရေ ၉ ဆ	ဆေးရည် ၁ ဆ နှင့် ရေ ၄ ဆ	ဆေးရည် ၁ ဆ နှင့် ရေ ၁.၅ ဆ
Na DCC (Sodium dichloroisocyanurate) powder ဆေးပြား (1.5 gm/tablet)	၆၀ %	ဆေးမှုန့် ၈.၅ ဂရမ် အား ရေတစ်လီတာ တွင် ရောရန်	ဆေးမှုန့် ၁၇ ဂရမ် အား ရေတစ်လီတာ တွင် ရောရန်	ဆေးမှုန့် ၃၄ ဂရမ် အား ရေတစ်လီတာ တွင် ရောရန်
Na DCC (Sodium dichloroisocyanurate) powder ဆေးပြား (1.5 gm/tablet)	၆၀ %	ဆေးပြား ၆ ပြား အား ရေတစ်လီတာ တွင် ဖျော်ရန်	ဆေးပြား ၁၁ ပြား အား ရေတစ်လီတာ တွင် ဖျော်ရန်	ဆေးပြား ၂၃ ပြား အား ရေတစ်လီတာ တွင် ဖျော်ရန်
Chloramine powder ဆေးမှုန့်	၂၅ %	ဆေးမှုန့် ၂၀ ဂရမ် အား ရေတစ်လီတာ တွင် ဖျော်ရန်	ဆေးမှုန့် ၄၀ ဂရမ် အား ရေတစ်လီတာ တွင် ဖျော်ရန်	ဆေးမှုန့် ၈၀ ဂရမ် အား ရေတစ်လီတာ တွင် ဖျော်ရန်

မှတ်သားရန်။ ကလိုရင်းဆေးမှုန့်ရည်များသည် ဖျော်စပ်ပြီးပါက အာနိသင် အလျင်အမြန်လျော့နည်းနိုင်သဖြင့် နေ့စဉ်လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်ဖျော်၍ သုံးစွဲရမည်။ ဖျော်ထားပြီးညစ်ညမ်းခြင်း၊ အနည်ထိုင်ခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်ပါက မသုံးစွဲသင့်ပါ။ သတ္တုထည်ပစ္စည်းကိရိယာများအား ပျက်စီးစေနိုင်သဖြင့် သုံးစွဲပြီးပါက ရေများများနှင့် ၁၀ မိနစ် ခန့် သေသေချာချာဆေးကြောရမည်။ Hypochlorite ပိုးသန့်စင်ဆေးရည် သုံးစွဲနည်းများ အသေးစိတ် ထပ်မံသိလိုပါက WHO နှင့် CDS/ Atlanta ပူးပေါင်းထုတ်ဝေသော Infection control for Viral Haemorrhagic Fevers in the African Health Care Setting” 1998 အား Internet Website [http:// www.cdc.gov/ncidod/dvrd/spb/mn_pages/vhfmanual.htm](http://www.cdc.gov/ncidod/dvrd/spb/mn_pages/vhfmanual.htm) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ပြန်လည်အသုံးပြုမည့် ပစ္စည်းများ ဆေးကြောခြင်းနှင့်ပိုးသန့်စင်နည်းများ

ဇယား(၆) အသုံးပြုပြီးသည့် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ပစ္စည်းများ (Used Personal Protective Equipment)

ပစ္စည်းအမျိုးအမည်	ဆောင်ရွက်ရမည့်နည်းလမ်း	မှတ်ချက်
N95(သို့မဟုတ်) ခွဲစိတ်ခန်းသုံး နှာခေါင်းစည်း(တစ်ခါသာသုံးစွဲရန်)		Hospital Waste Management Guideline အတိုင်း စွန့်ပစ်ပါ။
HEPA (P100) mask (တစ်ခါသာသုံးစွဲပါ)	<ul style="list-style-type: none"> - လေစစ်ဆန်ကာအား ဖြုတ်၍ ၎င်းလေစစ်အား စွန့်ပစ်ရန် - သုံးပြီးသား နှာခေါင်းစည်းအား ရေနှင့် ပိုးသတ်ဆေးရည်ဖြင့် ဆေးကြောပြီး အခြောက်ခံကာ ၇၀% အယ်လ်ကိုဟောရည်ဖြင့် ပိုးသန့်စင်ရမည်။ 	လေစစ်ဆန်ကာအား ဆေးရုံ၏ လမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ပါ။
Goggles (မျက်စိကာ) သို့မဟုတ် မျက်နှာကာ Face Shield (တစ်ခါသုံးအဖြစ် သုံးစွဲနိုင်ပါက အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်သည်။)	ပြန်လည် သုံးစွဲလိုပါက ရေ သို့မဟုတ် Detergent နှင့် ဆေးကြောပြီးအခြောက်ခံပါ။ ၇၀% အယ်လ်ကိုဟော ပိုးသန့်စင်ဆေးရည် သို့မဟုတ် ၁ % ဟိုက်ပိုကလိုရိုဒ် ဆေးရည်တွင် မိနစ် ၂၀ ခန့် စိမ်ထားခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။ ခြောက်သွေ့မှသာ ပြန်လည် သုံးစွဲရမည်။	တစ်ခါသုံးဖြစ်ပါက ဆေးရုံ၏ Hospital Waste Management Guideline အတိုင်း စွန့်ပစ်ပါ။
Gown ခေါ် ဝတ်ရုံ (တစ်ခါသုံး အဖြစ် သုံးစွဲနိုင်ပါက အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်။)	ပြန်လည်သုံးစွဲလိုပါက ဦးစွာ လျှော်ဖွပ် သန့်စင် ရမည်။ လျှော်ဖွပ်ရာတွင် ဦးစွာ ၇၀-၈၀ ဒီဂရီ စင်တီဂရိတ် အထိ ပူနေသော ရေဓနွေးတွင် စိမ်၍ လျှော်ဖွပ်ခြင်း (သို့) ဖြစ်နိုင်ပါက ၀.၅ % ဟိုက်ပိုကလိုရိုဒ် အရည်တွင် နာရီဝက်ခန့်စိမ်ရမည်။ ရေဖြင့် ပြန်လည်ဆေးကြောရမည်။	<ul style="list-style-type: none"> - တစ်ခါသုံးဖြစ်ပါက ဆေးရုံ၏ Hospital Waste Management Guideline နည်းအတိုင်း စွန့်ပစ်ပါ။ - ပြန်လည်သုံးစွဲမည့် Gown အား နေပူတွင် ခြောက်သွေ့အောင် လှမ်းရမည်။ - အခြောက်ခံစက်ရှိပါက အခြောက်ခံစက်ဖြင့် အခြောက်ခံရမည်။

ပစ္စည်းအမျိုးအမည်	ဆောင်ရွက်ရမည့်နည်းလမ်း	မှတ်ချက်
Apron ခေါ် ရှေ့အကာ (တစ်ခါသုံး ပစ္စည်းသုံးစွဲနိုင်ပါက အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်)	ပြန်လည်သုံးစွဲလိုပါက ဦးစွာ Detergent နှင့် ရေဖြင့် ဆေးကြောသန့်စင်ပြီး အခြောက်ခံပါ။ ၇၀ % အယ်လ်ကိုဟောဖြင့် ပိုးသန့်စင်ရမည်။	တစ်ခါသုံးဖြစ်ပါက ဆေးရုံ၏ Hospital Waste Management Guideline နည်းအတိုင်း စွန့်ပစ်ပါ။
Cap and shoe cover (ခေါင်းစွပ်နှင့်ဖိနပ်စွပ်) (တစ်ခါသုံးပစ္စည်းသုံးစွဲနိုင်ပါက အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်)	ပြန်လည်သုံးစွဲလိုပါက ဦးစွာ လျှော်ဖွပ်ဆေးကြောသန့်စင်ပြီး အခြောက်ခံကာ ၀.၅ % ဟိုက်ပိုကလိုရိတ် အရည်တွင် နာရီဝက် စိမ်ပြီး သင့်လျော် သော detergent သို့မဟုတ် ရေများများဖြင့် ထပ်မံဆေး ကြော ပိုးသန့်စင်ရမည်။	- တစ်ခါသုံးဖြစ်ပါက ဆေးရုံ၏ Hospital Waste Management Guidelineနည်းအတိုင်း စွန့်ပစ် ပါ။ - ပြန်လည်သုံးစွဲမည့် cap & shoe cover အား နေပူတွင် ခြောက်သွေ့ အောင် လှမ်းရမည်။ အခြောက် ခံစက် ရှိပါက အခြောက်ခံ စက်ဖြင့် အခြောက် ခံရမည်။
Glove (လက်အိတ်) (တစ်ခါသုံးသာ သုံးစွဲရန်)		ဆေးရုံ၏ Hospital Waste Management Guideline အတိုင်း စွန့်ပစ်ပါ။
Reusable boots (ပြန်လည်သုံးစွဲမည့် ဖိနပ်ရှည်)	Detergents နှင့် ရေဖြင့် အခြောက်ခံပြီး ၇၀% အယ်လ်ကိုဟော ပိုးသန့်စင် ဆေးရည်ဖြင့် သန့်စင်ရမည်။	

ဇယား(၇) Solid Linen ချည်ထည်အဝတ်များ

ပစ္စည်းအမျိုးအမည်	ဆောင်ရွက်ရမည့်နည်းလမ်း	မှတ်ချက်
ချည်ထည်အဝတ်အထည်များ	ပြန်လည်သုံးစွဲလိုပါက ဦးစွာ လျှော်ဖွပ် သန့်စင်ရမည်။ လျှော်ဖွပ်ရာတွင် ၇၀-၈၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် အထိ ပူနေသော ရေနွေးတွင် စိမ်၍ လျှော်ဖွပ်ခြင်း (သို့) ဖြစ်နိုင်ပါက ၀.၅% ဟိုက်ပိုကလိုရိတ် အရည် တွင် နာရီဝက်ခန့် စိမ်ရမည်။ ရေဖြင့် Bleach များ ကုန်စင် အောင် ထပ်မံဆေးကြောရမည်။	<ul style="list-style-type: none"> - အခြောက်ခံစက် ရှိလျှင် အခြောက်ခံစက် ဖြင့် ခြောက်သွေ့အောင်လုပ်ပြီးမှ ပြန်လည် သုံးစွဲရမည်။ - အခြောက်ခံစက် မရှိပါက နေပူပူတွင် လှမ်း၍ အခြောက်ခံ ရမည်။
MOPS (ကြမ်းတိုက်အဝတ်) (ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းသုံးအခြား အဝတ်အထည်များနှင့် ရောနှော မထားရ၊ ရောနှောမစိမ်ရ)	ပြန်လည်သုံးစွဲလိုပါက ဦးစွာ လျှော်ဖွပ် သန့်စင်ရမည်။ လျှော်ဖွပ်ရာတွင် ၇၀-၈၀ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် အထိ ပူနေသောရေနွေးတွင် စိမ်၍ လျှော်ဖွပ်ခြင်း (သို့) ဖြစ်နိုင်ပါက ၀.၅% ဟိုက်ပိုကလိုရိတ်အရည် တွင် နာရီဝက်ခန့်စိမ်ရမည်။ ရေဖြင့် Bleach များ ကုန်စင် အောင် ထပ်မံဆေးကြောရမည်။	<ul style="list-style-type: none"> - ကြမ်းတိုက်အဝတ်များကို စိုစို စွတ်စွတ်မထားရ။ - ကြမ်းတိုက်အဝတ်ကို နေ့စဉ် လဲလှယ်သုံးစွဲရမည်။ - သွေး၊ ခန္ဓာကိုယ်မှ ထွက်သော အရည်များ သန့်စင်ပြီးပါက ကြမ်းတိုက် အဝတ် များကို ချက်ချင်း လဲလှယ်ရမည်။ - ညစ်ပေနေသော အရာများ၊ ခွဲစိတ်ခန်းများ (သို့) သီးသန့် ခန်းများကို သန့်စင်ပြီးပါက ကြမ်းတိုက် အဝတ် များကို လဲလှယ်ရမည်။ - သန့်စင်ထားသော ကြမ်းတိုက် အဝတ်များကို ခြောက်သွေ့ မှသာ သိမ်းဆည်းရမည်။

**ဇယား(၈) လူနာကုသမှုပစ္စည်းများ
(ဆေးထိုးအပ်၊ ဆေးထိုးပိုက်၊ ခွဲစိတ်ကိရိယာနှင့် ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ပစ္စည်းကိရိယာများ)**

ပစ္စည်းအမျိုးအမည်	ဆောင်ရွက်ရမည့်နည်းလမ်း	မှတ်ချက်
ဆေးထိုးအပ်၊ ဆေးထိုးပိုက်များ (တစ်ခါသုံးသာ သုံးစွဲရန်)	နိုင်ငံတကာ အသိအမှတ်ပြုဇီဝအမှတ် အသားပါ စွန့်ပစ်ပုံး (Puncture Proof Container) ထဲသို့စွန့်ပစ်ရမည်။	Injection Safety boxes များ ကဲ့သို့ စက္ကူပုံးများကို ၃ ပုံ ၂ ပုံ ပြည့်သည်နှင့် လုံခြုံအောင်ပိတ်၍ မီးရှို့စက်တွင် မီးရှို့ဖျက်ဆီးရမည်။ (Safety boxes များအား လုံခြုံသောနေရာတွင် စုထား ပြီးမှ တစ်ကြိမ်တည်း မီးရှို့သည့် စနစ်သုံးနိုင်သည်။)
နားကြပ်၊ သွေးပေါင်ချိန် ကိရိယာ	Detergent ပိုးသန့်စင်ဆေးနှင့် ရေဖြင့် သန့်စင်ပြီး အခြောက်ခံရမည်။ ၁% မှ ၂% ဟိုက်ပိုကလိုရိတ် အရည် သို့မဟုတ် ၇၀ % ပြင်းအားရှိသော အယ်လ်ကိုဟော သုံးနိုင်ပါသည်။	လူနာတစ်ယောက်အသုံးပြုပြီးတိုင်း ဆောင်ရွက်သင့်သည်။
သွေးပေါင်ချိန်သော လက်ပတ်အဝတ်	ဆပ်ပြာ၊ ရေနှင့် ဆေးကြောကာ သင့်လျော်သော ပိုးသန့်စင်ဆေး တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် သန့်စင်ရမည်။ ဆေးကြော၍ မရပါက ၁% မှ ၂ % ဟိုက်ပိုကလိုရိတ်အရည် သို့မဟုတ် ၇၀ % ပြင်းအား အယ်လ်ကိုဟောရည် သုတ်လိမ်း အခြောက်ခံရမည်။	- လျှော်ပြီးတိုင်း နေပူတွင် လှမ်းရမည်။ - သီးသန့်ခန်းအတွက် အခန်း တွင်း လူနာဆေးရုံမှ ဆင်း သည်အထိ သီးခြားထားရှိပြီး စနစ်တကျ ပိုးသန့်စင်ရမည်။
ပစ္စည်းကိရိယာများ	အားလုံးသော ပရိုတင်း၊ Organic၊ Inorganic ပစ္စည်း (သွေးနှင့် ခန္ဓာ ကိုယ်မှ ထွက်သောအရည်)များကို ဆပ်ပြာနှင့် ရေကို အသုံးပြု၍ သန့်စင် ရမည်။ သင့်တော်သော သန့်စင်မှု ပြန်လည် ပြုလုပ်ရန် ပိုးသန့်စင်ဌာနသို့ ပြန်လည် ပေးပို့ရမည်။	
Ambu bag and mask	Detergent တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် သန့်စင် စေပြီး အခြောက်ခံကာ သင့်လျော်သော Sterilization နည်းဖြင့် ပိုးသန့်စင် စေရမည်။	မျက်နှာဖုံး (Mask) ကို လူနာတစ်ဦး လျှင် တစ်ခုနှုန်း သုံးသင့်သည်။

ဇယား(၉) ကူးစက်လူနာခန်းဆောင်ရှိ ပရိဘောဂများ(စားပွဲ၊ ခုတင်၊ လူနာဗီရိုငယ်၊ တွန်းလှည်းစသည်ဖြင့်)

ပစ္စည်းအမျိုးအမည်	ဆောင်ရွက်ရမည့်နည်းလမ်း	မှတ်ချက်
ပရိဘောဂများ- လူနာ ခုတင်၊ လူနာစမ်းသပ်ခုံ၊ ခုံတန်းရှည်များ၊ စားပွဲ၊ ကုလားထိုင်များ၊ လက်တွန်း လှည်း၊ Drip stand	ပိုးသတ်ဆေးရည်နှင့် ရေဖြင့်သန့်စင် ပြီး ခြောက်သွေ့အောင်ထားရမည်။ ၇၀% အယ်လ်ကိုဟော (သို့မဟုတ်) ၁% ဟိုက်ပိုကလိုရိဒ် အရည်လည်း သုံးစွဲနိုင်သည်။	ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးကို လည်း ဂရုပြုကြရမည်။
မွေ့ယာ၊ ခေါင်းအုံးများ(ပြင်ပ မှ ပလတ်စတစ်စံဖြင့် အမြဲ ဖုံးအုပ် ထားရမည်)	ပိုးသတ်ဆေးရည်နှင့် ရေဖြင့်သန့်စင် ပြီး ခြောက်သွေ့အောင်ထားရမည်။ ၇၀% အယ်လ်ကိုဟော(သို့မဟုတ်) ၁% ဟိုက်ပိုကလိုရိဒ်ဆေးရည်လည်း သုံးစွဲနိုင်သည်။	ပျက်စီးသွားသော မွေ့ယာခေါင်း အုံးများကို စွန့်ပစ်ပါ။ ခေါင်းအုံး၊ မွေ့ယာအစွပ် စုတ်ပြုပါကလဲလှယ် ပါ။ (ဆေးရုံက ချမှတ်ထားသော လမ်းညွှန်မှုအတိုင်း ဆောင်ရွက် ပါ။)
တယ်လီဖုန်း၊ ဆေးတင်တွန်းလှည်း၊ ခွဲစိတ်ပစ္စည်းတွန်းလှည်း	ပိုးသတ်ဆေးရည်နှင့် ရေဖြင့်သန့်စင် ပြီး ခြောက်သွေ့အောင်ထားရမည်။ ၇၀% အယ်လ်ကိုဟောဖြင့် နေ့စဉ် ပိုးသန့်စင်ပါ။	
အသက်ရှူအားကူစက် (Ventilator) ချွေစုပ်စက် (Suction Machine)နှင့် နှာခေါင်းအုပ် ကိရိယာ (Mask)	စက်ပစ္စည်းကို ပိုးသတ်ဆေးရည်နှင့် ရေဖြင့်ဆေးကြောပါ။ အခြောက်ခံ ပြီးနောက် ၇၀% အယ်လ်ကိုဟော ဖြင့် နေ့စဉ် ပိုးသန့်စင်ပါ။ ဆန်ကာစစ် များရှိက တစ်ခါသုံးအဖြစ်သာ သုံး၍ စနစ်တကျစွန့်ပစ်ပါ။ နှာခေါင်းအုပ် ကိရိယာ(Mask)များကို နေ့စဉ် ဆေး ကြောသန့်စင်ပေးပါ။	နှာခေါင်းအုပ်ကိရိယာကို လူနာ တစ်ဦးလျှင် တစ်ခုနှုန်းသုံးစွဲပါ။ ပလတ် စတစ်ပိုက်အဆက်နှင့် ဆန်ကာ စစ်များကို ၄၈ နာရီ တစ်ကြိမ် လဲလှယ်ပါ။
Commode, Toilet Seats ခေါ် ဘိုထိုင်ရေအိမ်	ထိုင်သောနေရာနှင့် လက်တန်းကို ရေနှင့်ပိုးသတ်ဆေးများဖြင့် နေ့စဉ် ဆေးကြောရန်နှင့် ခြောက်သွေ့အောင် ထားရန်၊ ၁ % / ၂ % ဟိုက်ပိုကလိုရိဒ် ပိုးသတ်ဆေးရည်ဖြင့် ပိုးသန့်စင်ပြီး အခြောက်ခံပါ။	ညစ်ပေပြီးတိုင်း ပိုးသတ်ဆေး ရည်ကို အသုံးပြုပြီး အခြောက်ခံ ပါ။ ဥပမာ - ၁ % / ၂ % ဟိုက်ပိုကလိုရိဒ် ပိုးသတ်ဆေး ရည်ဖြင့် ပိုးသန့်စင်ပြီး အခြောက် ခံပါ။

ဇယား(၁၀) လူနာခန်းဆောင် ပိုးသန့်စင်ခြင်း

ပစ္စည်းအမျိုးအမည်	ဆောင်ရွက်ရမည့်နည်းလမ်း	မှတ်ချက်
ကြမ်းပြင်	ပိုးသတ်ဆေးနှင့် ရေကိုအသုံးပြု၍ ရေပတ်အဝတ်ဖြင့် ကြမ်းတိုက်ပါ။	တစ်နေ့နှစ်ကြိမ် ကြမ်းတိုက်ရမည်။ လိုအပ်ပါက နှစ်ကြိမ်ထပ်ပို၍ တိုက်ရမည်။
ဖိတ်စင်ကျနေသော သွေး၊ အညစ်အကြေးများ	စက္ကူပုဝါ (သို့မဟုတ်) ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်သော အဝတ်ဖြင့် ပွတ်တိုက်ရမည်။ ပိုးသတ်ဆေးရည်နှင့် ရေဖြင့် သန့်ရှင်းမှုပြုလုပ်ပြီး အခြောက်ခံပါ။	စက္ကူပုဝါအား စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရန်၊ ပြန်လည်သုံးစွဲမည့် အဝတ်ဖြင့် သုံးပါက လျှော်မည့် သီးခြားပုံးထဲထည့်ရန်။
Commode ခေါ် ဘိုထိုင်အိမ်သာ၊ Squatting ခေါ် ဆောင့်ညောင့်ထိုင် အိမ်သာ	ရေ၊ ပိုးသတ်ဆေးများဖြင့် နေ့စဉ် ဆေးကြောရန်နှင့်ခြောက်သွေ့အောင် ထားရန်၊ ၁% / ၂% ဟိုက်ပိုကလိုရိတ် ပိုးသတ်ဆေးရည်သုံးစွဲရန် ဖြစ်သည်။	လက်ကိုင်ရှည်ပါသော ပွတ်တိုက်သည့် ကိရိယာသုံးစွဲရန်၊ ၎င်းကိရိယာအား လူအများနှင့် ဝေးသော နေရာတွင် ထားရန်။
Toys ကစားစရာများ	လူနာတစ်ဦးလျှင် တစ်ခုနှုန်း သုံးစွဲပါ။ ပိုးသတ်ဆေးရည်နှင့် ရေဖြင့် သန့်ရှင်းမှု ပြုလုပ်ပြီး အခြောက်ခံပါ။ SARS, VHF, MRSA, VRE ကဲ့သို့ ရောဂါပိုးများသည် ထိတွေ့မှုမှတစ်ဆင့် ကူးစက်နိုင်သဖြင့် ၁ % / ၂ % ဟိုက်ပိုကလိုရိတ် ပိုးသတ်ဆေးဖြင့် ပိုးသန့်စင်ပါ။	SARS, VHF, MRSA, VRE ကဲ့သို့ ရောဂါပိုးများသည် ထိတွေ့မှုမှတစ်ဆင့် ကူးစက်နိုင်သဖြင့် လူနာဆေးရုံဆင်းပြီး (သို့မဟုတ်) သေဆုံးပြီးနောက် ဖျက်ဆီးပစ်ပါ။

အသုံးပြုပြီး ညစ်ပေသော ပစ္စည်းနှင့် သန့်ရှင်းပိုးသတ်ပြီးသော ပစ္စည်းများကို သီးခြားစီ ခွဲထားပါ။

၇။ ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ (Infection Control Practices)

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူများသည် အခြေခံရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များကို အောက်ပါအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်စေရမည်။

(က) လူနာခန်းနှင့် တာဝန်ကျဝန်ထမ်းအခန်း

- (၁) အခန်းတွင်းသန့်ရှင်းသပ်ရပ်မှုရှိရမည်။ ကြမ်းခင်းများ၊ နံရံများ၊ တံခါးများ၊ ပြတင်းပေါက်များ၊ ပရိဘောဂများနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများသည် ဖုန်၊ အမှုိုက်၊ ပင့်ကူအိမ်၊ သွေးနှင့် ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သော အရည်များကင်းရှင်းရမည်။ ကွမ်းတံထွေး ပေကျံမှု မရှိစေရ။
- (၂) လူနာခန်းနှင့် မသက်ဆိုင်သောပစ္စည်းများ မရှိရ။
- (၃) လူနာခန်းအတွင်း ပန်းအိုးများ၊ အပင်များ မထားရ။
- (၄) သုံးစွဲပြီးသော အပ်များ၊ ပိုက်များ Drip set များအား စနစ်တကျ ချက်ချင်းစွန့်ပစ်ရမည်။
- (၅) အဝတ်စိုဖြင့် သန့်ရှင်းခြင်း (wet mopping) ဖြင့် အခန်းသန့်ရှင်းရေးအား အနည်းဆုံး တစ်နေ့ နှစ်ကြိမ် ပြုလုပ်ရမည်။
- (၆) ပိုးသန့်စင်အောင်ပြုလုပ်ထားပြီးသော ပစ္စည်းများအား သတ်မှတ်ထားသော နေရာတွင် စနစ်တကျထားရှိရမည်။
- (၇) ဆေးရုံသုံးပစ္စည်းကိရိယာများကို သန့်ရှင်းစွာ ထားရမည်။
- (၈) ဝန်ထမ်းများသည် လူနာတစ်ဦးအား မစမ်းသပ်မီနှင့် စမ်းသပ်ပြီးတိုင်း၊ လူနာအား ဆေးမထိုးမီနှင့် ဆေးထိုးပြီးတိုင်း၊ သန့်ရှင်းရေးမလုပ်မီနှင့် သန့်ရှင်းရေးလုပ်ပြီးတိုင်း၊ လူနာ၏ ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သော အရည်များနှင့် ထိတွေ့ပြီးချိန်တိုင်းနှင့် လူနာ၏ ပတ်ဝန်းကျင်အား ထိတွေ့ပြီးသည့်အချိန်တိုင်းတွင် ဆပ်ပြာနှင့်ရေ (သို့မဟုတ်) လက်သန့်ဆေးရည်ဖြင့် စနစ်တကျ လက်ဆေးရမည်။
- (၉) လက်ဆေးသည့်နေရာတွင် ရေပိုက်ခေါင်းမှကျသောရေ၊ လက်ဆေးကန်၊ ဆပ်ပြာ (သို့မဟုတ်) လက်သန့်ဆေးရည်/လက်ဆေးရည်များ လုံလောက်စွာရှိရမည်။ တစ်ခါသုံး စက္ကူ (သို့မဟုတ်) ပိုးသတ်ထားသော ပုဝါများစီစဉ်ထားရှိရမည်။
- (၁၀) Alcohol Based hand rubs disposal ကို အခန်းတိုင်း လုံလောက်စွာ ထားရှိရမည်။
- (၁၁) စနစ်တကျလက်ဆေးသည့်ပုံများကို Hand washing area တွင် ထားရှိရမည်။ စနစ်တကျ လက်ဆေးသည့် အလေ့အထရှိလာစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၁၂) စနစ်တကျ ပိုးသတ်ထားသော ခွဲစိတ်ခန်းသုံး လက်အိတ်များ၊ စမ်းသပ်ခန်းသုံး လက်အိတ်များကို လုံလောက်စွာ ထားရှိရမည်။
- (၁၃) လေအေးပေးစက်များ သန့်ရှင်းနေစေရန် ပုံမှန်စစ်ဆေးရမည်။

- (၁၄) လူသွားလမ်းများ၊ လှေကားထစ်များ၊ ဓာတ်လှေကားများပေါ်တွင် အသုံးပြုပြီး မသန့်ရှင်းသော Linen များ၊ Apron များ၊ အမှိုက်များမရှိစေရန်နှင့် တံထွေး၊ သလိပ်များ စသည်တို့ဖြင့် ပေကျံမှုမရှိစေရန် စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၁၅) သွေးနှင့်ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သောအရည်များ၊ ကျင်ငယ်၊ ကျင်ကြီး၊ လူသေအလောင်း စသည်တို့ကို ပိုးသတ်ရန်အတွက် သတ်မှတ်ထားသော နည်းလမ်းဖြင့် ပိုးသန့်စင်ခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၁၆) Needle စွန့်ပစ်ရန်အတွက် Safety box များလုံလောက်စွာထားရှိပေးရန်နှင့် Needle များကို သတ်မှတ်ထားသော ပုံးတွင်သာ စွန့်ပစ်ရန်။ Needle များကို RECAP ပြန်မလုပ်ရန်အတွက် သတိပေးရန်။ Needle ထည့်သောဘူးများ လေးပုံ သုံးပုံ ပြည့်သည့်အခါတွင် ထည့်ထားသောဘူးအား လုံခြုံစွာပိတ်၍ ဘူးနှင့်အတူ စွန့်ပစ်ရမည်။ ဘူးကို ပြန်လည်၍ (လုံးဝ) အသုံးမပြုရပါ။
- (၁၇) ဆေးရုံဝန်ထမ်းများအားလုံးသည် ဆေးရုံမှ သတ်မှတ်ထားသော အမှိုက်စွန့်ပစ်ရမည့် နည်းလမ်းများအတိုင်း စနစ်တကျ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်နှင့် လူနာနှင့်လူနာစောင့်များအား လိုက်နာဆောင်ရွက်စေရန် စည်းရုံးဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၁၈) အရောင်ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားသည့်အမှိုက်ပုံးများ လုံလောက်စွာ ထားရှိပေးရမည်။
- (၁၉) သန့်ရှင်းပြီးသော Linen များကို သတ်မှတ်ထားသောနေရာတွင်သာ ထားရမည်။
- (၂၀) မသန့်ရှင်းသော Soiled Linen (ညစ်ပေသောအနီး/disposable diapers) များကို သတ်မှတ်ထားသော ပုံးတွင်ထည့်ရမည်။ ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင်ချခြင်း၊ မိမိကိုယ်ခန္ဓာတွင် ကပ်၍ကိုင်ခြင်း မပြုလုပ်ရပါ။
- (၂၁) လူနာနှင့်လူနာစောင့်များ၊ ဧည့်သည်များလိုက်နာရမည့်စည်းကမ်းများကို အများမြင်သာသော နေရာများတွင် ထားရှိရမည်။ အဆိုပါ စည်းကမ်းများအတိုင်း လိုက်နာစေရန် တာဝန်ကျ အဆောင်ဝန်ထမ်းများက ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၂၂) ဆရာဝန်ညွှန်ကြားထားသော ထိုးဆေး၊ သောက်ဆေးများကို သူနာပြုများက တိကျမှန်ကန်စွာ ထိုးနှံတိုက်ကျွေးရန်နှင့် ဆေးအပြောင်းအလဲရှိတိုင်း မှတ်တမ်းထားလိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၂၃) ဆရာဝန်၊ သူနာပြုများနှင့် ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများက လူနာနှင့် လူနာစောင့်များအား အခါအားလျော်စွာ ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးရမည်။
- (၂၄) HIV/AIDS, Hepatitis B နှင့် Hepatitis C အပါအဝင် ကူးစက်ရောဂါများနှင့် ပတ်သက်၍ လူနာခန်းတိုင်းတွင် (Universal Precautions) နှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) မွေးကင်းစလူနာခန်း

မွေးကင်းစလူနာခန်းတွင် တာဝန်ကျဝန်ထမ်းများသည် အပိုဒ်ခွဲ (က)ပါ အချက်များ အပြင် အောက်ပါအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

- (၁) မွေးကင်းစဆောင်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသော တာဝန်ကျ ဆေးရုံဝန်ထမ်းများ၊ မိခင်များနှင့် လူနာစောင့်များသည် ပြင်ပမှဝတ်ဆင်လာသော ဖိနပ်များကို သတ်မှတ်ထားသည့် ဖိနပ်စင်ပေါ်တွင်ချွတ်၍ မွေးကင်းစဆောင်မှ သတ်မှတ်ထားသည့်ဖိနပ်များကို လဲလှယ်ဝတ်ဆင်ရပါမည်။
- (၂) မွေးကင်းစဆောင်တွင် တာဝန်ကျဆေးရုံဝန်ထမ်းများသည် သန့်ရှင်းသော သတ်မှတ် ဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်၍ မွေးကင်းစကလေးလူနာများအား ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ပေးရမည်။
- (၃) မွေးကင်းစဆောင်တွင် တာဝန်ကျဝန်ထမ်းများသည် နာရီ၊ လက်ဝတ်ရတနာများ မဝတ်ဆင်ရပါ။ ဆံပင်များကို သေချာစွာ ပြီးလိမ်းချည်နှောင်ထားရမည်။
(မွေးကင်းစအထူးကြပ်မတ်ကုသဆောင်သို့ လက်ကိုင်ဖုန်းများ မယူရန်၊ cap and mask များ စနစ်တကျဝတ်ဆင်ရန်)
- (၄) မွေးကင်းစဆောင်တွင် ရောဂါအမျိုးအစားအလိုက် သတ်မှတ်ထားသည့်အခန်း၌ ဆေးကုသမှုခံယူနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရမည်။ (ဥပမာ- Preterm Baby Room, HDU, Phototherapy Room, Isolation Room etc.)
- (၅) လူနာ၏လက်ပတ် (ID)နှင့် မှတ်တမ်း၊ ရောဂါရာဇဝင်၊ စမ်းသပ်စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက် များနှင့် ကုသမှုများ ကိုက်ညီမှု ရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၆) Parental Therapy လိုအပ်သော ကလေးများအား သတ်မှတ်စံချိန်စံညွှန်း (Standard Guideline) အတိုင်း Cannula insertion ပြုလုပ်ရမည်။
- (၇) ဖျော်စပ်ထားပြီးသော ထိုးဆေးနှင့် Drip များအား (၂၄) နာရီအတွင်းသာ အသုံးပြု ရပါမည်။
- (၈) ထိုးဆေးများကို အသက်အလိုက် သတ်မှတ်ထားသည့် နှုန်းထားအတိုင်း ပေးရပါမည်။(ဥပမာ- < 7 days old →12 H, > 7 days old → 8 H)
- (၉) Parental Fluid (IV Fluid) များကို ဖျော်ရာတွင် သတ်မှတ်ရက်အတွက် သတ်မှတ် Guideline အတိုင်း ပေးရပါမည်။
- (၁၀) မိခင်များ၊ လူနာစောင့်များသည် ကလေးအားမပွေ့ချီမီ သတ်မှတ်ထားသော လက်ဆေးနည်းအတိုင်း စနစ်တကျလိုက်နာဆောင်ရွက်ရပါမည်။
- (၁၁) တစ်ခါသုံးပစ္စည်းများ (ဥပမာ- O₂ nasal prongs, Drip set, Suction ball/tubes, etc.)အား လူနာတစ်ဦးလျှင် တစ်ကြိမ်သာသုံးရမည်။

- (၁၂) အကယ်၍ တစ်ကြိမ်ထက်မက အသုံးပြုရသော စက်ကိရိယာများ (ဥပမာ- CPAP) အား အသုံးပြုပြီးလျှင် သတ်မှတ်ထားသည့်ဆေးရည်ဖြင့် ပိုးသတ်ပြီးမှ နောက်တစ်ဦးအား သုံးရမည်။
- (၁၃) Phototherapy Unit များအား အသုံးမပြုမီနှင့် အသုံးပြုပြီးသည့်အခါတိုင်း သတ်မှတ်ထားသည့်ဆေးရည်ဖြင့် သန့်ရှင်းရေးပြုလုပ်ရမည်။
- (၁၄) မွေးကင်းစကလေးများအား သွေးဖောက်ရာတွင် သတ်မှတ်ထားသောနေရာတွင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။
- (၁၅) အသားဝါကလေးများ Phototherapy Unit ထက်ကျော်လွန်၍ သွေးလဲကုသရန် လိုအပ်သောအခါတွင် သန့်ရှင်းသော Aseptic procedure room တွင် Standard Exchange Guideline အတိုင်း ပြုလုပ်ပေးရပါမည်။
- (၁၆) အသားဝါကလေးများအသုံးပြုသော မျက်မှန်သည် အလင်းရောင်မဖောက်နိုင်သော၊ သန့်ရှင်းသော မျက်မှန်ဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး တစ်ဦးလျှင် တစ်ခုစီသာ အသုံးပြုရပါမည်။
- (၁၇) သားဖွားဆောင်မှ မွေးကင်းစဆောင်သို့ လိုအပ်၍ Baby Conduct ခေါ်ဆိုသည့် အခါ Infective နှင့် Non-infective အတွက် Emergency ဆေးဝါးနှင့် ကိရိယာများအား သီးခြားထား၍ သန့်ရှင်းစွာ အသုံးပြုရပါမည်။
- (၁၈) မွေးကင်းစဆောင်အတွင်းသို့ မွေးကင်းစကလေးတစ်ဦးအတွက် မိခင်(သို့မဟုတ်) လူနာစောင့်တစ်ဦးသာ ဝင်ရောက်စေရမည်။
- (၁၉) မွေးကင်းစကလေးဆောင် (High Dependency Unit) သို့ မွေးကင်းစကလေးမိခင် အပါအဝင် အခြားသူများဝင်ရောက်ခြင်း မရှိစေရပါ။
- (၂၀) မွေးကင်းစဆောင်အား နေ့စဉ်ပိုးမွှားသန့်စင်မှုရှိရေး ဆောင်ရွက်ရမည်။ Fumigation ပြုလုပ်ခြင်းကို (၆)လ တစ်ကြိမ် ဆောင်ရွက်ပြီး လိုအပ်ပါက အခါအားလျော်စွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) ခွဲစိတ်ခန်း

- (၁) ပင်မခွဲစိတ်ခန်းအတွင်း မည်သည့် ပြင်ပပစ္စည်း၊ အဝတ်အစား၊ အစားအသောက်၊ အသုံးအဆောင်များ ယူဆောင်ခြင်းမပြုရ။ ပိုးသတ်ထားသော ဝတ်စုံနှင့် ဖိနပ်များကို သတ်မှတ်သည့် နေရာတွင်သာ ဝတ်ဆင်ရပါမည်။
- (၂) ခွဲစိတ်ခန်းအတွင်း သတ်မှတ်တာဝန်ကျ ဝန်ထမ်းများသာ ရှိရပါမည်။
- (၃) ခွဲစိတ်ခန်း၌ အသုံးပြုသောရေသည် ပိုးမွှားကင်းစင်မှု ရှိ / မရှိ ပုံမှန်စစ်ဆေးရမည်။
- (၄) ခွဲစိတ်ခန်းအား နေ့စဉ်ပိုးမွှားသန့်စင်မှုရှိရေး ဆောင်ရွက်ရမည်။ Fumigation ပြုလုပ်ခြင်းကို (၆) လ တစ်ကြိမ်ဆောင်ရွက်ပြီး လိုအပ်ပါက အခါအားလျော်စွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။ လိုအပ်ပါက UV Lamp, Formaldehyde spray စက်တို့ဖြင့်

ထပ်မံပြုလုပ်ရမည်။ Fumigation ပြုလုပ်သည့်အခါတိုင်း Pre and Post Swab ယူ၍ ပိုးမွှားစစ်ဆေးမှုပြုလုပ်ပြီး မှတ်တမ်းထားရှိရမည်။

- (၅) Aseptic Theatre နှင့် Septic Theatreများ သီးခြားထားရှိသုံးစွဲရမည်။ အဝင်လမ်း နှင့် အထွက်လမ်း သီးခြားထားရှိရမည်။
- (၆) ခွဲစိတ်ခန်း၏ ပိုးမွှားထိန်းချုပ်မှုဇုန်များအား သတ်မှတ်အရောင်များအတိုင်း စနစ် တကျ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားရမည်။ ဇုန်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဖြတ်သန်းကူးပြောင်း သွားလာပါက ဇုန်အလိုက်သတ်မှတ်ထားရှိသော စည်းကမ်းများကို စနစ်တကျ လိုက်နာရမည်။ ၎င်းအဝင်၌ Trolley လဲလှယ်ရန်နေရာ၊ Examination Room၊ အဝတ်လဲရန်အတွက် Changing room ပါရှိရမည်။ တံခါးများသည် Steel Door များ ဖြစ်ရမည်။
- (၇) Anaesthetic machines, Defibrillator, ECG Monitoring & Suction Apparatus များစသည့် ခွဲစိတ်ခန်းသုံးပစ္စည်းများအား ပိုးမွှားကင်းစင်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၈) သွေးအိတ်နှင့်ဆေးဝါးများထားသည့် ရေခဲသေတ္တာအား ပုံမှန်သန့်ရှင်းရေး ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၉) လေအေးစက်များအား စစ်ဆေးသန့်ရှင်းခြင်း ပုံမှန်ပြုလုပ်ရမည်။
- (၁၀) သန့်ရှင်းပြီးသော Linen များကို သတ်မှတ်ထားသော နေရာတွင်သာထား ရှိရမည်။
- (၁၁) Soiled Linen များကို သတ်မှတ်ထားသော ပုံးတွင်ထည့်ရမည်။ ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင် မချရပါ။ မိမိကိုယ်ခန္ဓာနှင့်ကပ်၍ မကိုင်တွယ်ရပါ။
- (၁၂) ခွဲစိတ်ခန်းသုံးအဝတ်အထည်များအားလုံးသည် ထူထဲသောပိတ်သားဖြင့် နှစ်ထပ်ချုပ် လုပ်ထားရှိရမည်။ အနားလုံး ချုပ်ထားရမည်။ ပေါက်ပြဲသော အဝတ်အထည်များ မသုံးရပါ။ စံကိုက်အတိုင်းအထွာရှိရမည်။
- (၁၃) ခွဲစိတ်ခန်းသုံးအဝတ်နှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများအား ပိုးမွှားသန့်စင်ရာတွင် ပိုးမွှား ကင်းစင်မှုရှိ/မရှိ စစ်ဆေးသည့် (Test Strip) လိုအပ်ပါက ထည့်သွင်း အသုံးပြု ရမည်။
- (၁၄) ပိုးမွှားကင်းစင်မှုရှိသော အဝတ်အစားများ (Sterile Towel) ၊ အင်္ကျီများ (Operation Gown)၊ Cap & Mask, Glove များကို သတ်မှတ်အရွယ်အစား၊ အရေ အတွက် လုံလောက်စွာထားရှိရမည်။
- (၁၅) ပိုးကင်းစင်အောင် ပေါင်းထားသော (Drape) များ ထုတ်ယူပြီးတိုင်း ကိုင်တွယ်ခြင်း နည်းနိုင်သမျှနည်းအောင်၊ အခြားအရာများနှင့်မထိအောင် စနစ်တကျဆောင်ရွက်ရ မည်။ အသုံးပြုရန် ဖြည့်ရာ၌ ၎င်းတို့ကို ခါ၍ဖြန့်ခြင်း၊ ခါ၍ခင်းခြင်းလုံးဝမပြုလုပ် ရပါ။

(၁၆) ခွဲစိတ်မည့်နေရာတွင် ခင်းစဉ် (Solution 1, 2, 3 Antiseptics) သုတ်လိမ်းပြီး ခြောက်သွေ့မှခင်းရမည်။ (Solution 1, 2, 3 Antiseptics) မသုတ်လိမ်းရသေးသော နေရာတွင်လုံးဝမခင်းရပါ။ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း မပြုလုပ်ရပါ။

(ဃ) ပိုးသန့်စင်ခြင်း (Sterilization)

Sterilizationဆောင်ရွက်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

- (၁) အစိတ်အပိုင်းများပါဝင်သော ပစ္စည်းကိရိယာများကို တစ်ခုချင်းဖြုတ်၍ သန့်စင်ရမည်။
- (၂) ပိုးသန့်စင်ရာတွင် သတ်မှတ်ထားသော ပိုးသတ်ဆေးရည်ကိုသတ်မှတ်ထားသည့် အချိုးအတိုင်းဖျော်ပြီး သတ်မှတ်ထားချိန်အတွင်း ထားရှိရမည်။
- (၃) အသုံးပြုထားသောပစ္စည်းကိရိယာများကို လတ်တလောဖျော်စပ်ထားသော ၀.၅% ကလိုရင်းဆေးရည်တွင် ၁၀ မိနစ်ခန့် စိမ်ထားပြီးမှ ဆပ်ပြာရည်တွင် ပြောင်းရွှေ့ကာ Brush ဖြင့် ဆေးကြောခြင်းဖြင့် သွေးနှင့် ဇီဝပစ္စည်းပါဝင်မှုကို ဖယ်ရှားရမည်။
- (၄) ဆပ်ပြာရည်တွင်စိမ်ထားသော စက်ကိရိယာများကို သန့်စင်သောရေဖြင့် ဆေးကြောခြင်းဖြင့် ပိုးသတ်ဆေးများကို ဖယ်ရှားရမည်။
- (၅) ပစ္စည်းကိရိယာများကို သန့်ရှင်းသောအဝတ်ဖြင့် ခြောက်သွေ့အောင်သုတ်ပါ။ (သို့မဟုတ်) လေသလပ်ခြင်းဖြင့် အခြောက်ခံပါ။
- (၆) ပိုးသန့်စင်မည့် ကိရိယာ (ဥပမာ - Autoclave/Sterilizer)များ စနစ်တကျသန့်စင်ပြီး/မပြီး စစ်ဆေးရမည်။
- (၇) ထုပ်ပိုးထားသော ကိရိယာများကို မိနစ်(၃၀)ကြာနှင့် ထုပ်ပိုးမထားသော ပစ္စည်းများကို မိနစ် (၂၀)ကြာအထိ အပူချိန် ၁၂၁ °C မှ ၁၃၂ °C ကြား ပေါင်းတင်ရမည်။
- (၈) ပေါင်းတင်ထားသော ပစ္စည်းကိရိယာကို အသုံးမပြုမီ ခြောက်သွေ့အောင်ထားရမည်။ Boiling method ကို အသုံးပြုပါက အောက်ပါအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၉) အသုံးပြုမည့် ကိရိယာပစ္စည်းများကို ရေတွင်နစ်မြုပ်အောင်ထားပြီး အဖုံးကိုပိတ်၍ စတင်ဆူပွက်သည့်အချိန်မှ မိနစ်(၂၀)ကြာသည်အထိ ပြုတ်ရမည်။ စတင်ဆူပွက်ပြီးနောက် ပစ္စည်းများထပ်မံ ထည့်သွင်းခြင်း မပြုရပါ။
- (၁၀) မိနစ်(၂၀)ကြာ သန့်စင်ထားသောပစ္စည်းများကို ပိုးသတ်ထားသော (သို့မဟုတ်) ပိုးသန့်စင်ထားသော ညှပ်များ၊ လက်အိတ်များဖြင့် ထုတ်ယူပြီး သတ်မှတ်ထားသော နေရာတွင် အခြောက်ခံ၍ ပိုးသတ်ထားသည့်ဘူးများ (Drum)တွင် သိမ်းဆည်းရမည်။
- (၁၁) ဆေးကြောပြီး ပိုးသတ်ထားသည့်ပစ္စည်းကိရိယာများကို စနစ်တကျသယ်ယူပို့ဆောင်ရမည်။

(င) သားဖွားခန်း

သားဖွားခန်းတာဝန်ကျ ဝန်ထမ်းများသည် အောက်ပါအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

- (၁) သားဖွားခန်း (Labour room) ကို ပိုးသန့်စင်စေရန် အမြဲတမ်းဆောင်ရွက်ထားရမည်။ နေ့စဉ်သန့်ရှင်းရေးလုပ်သည့်အပြင် မွေးဖွားပြီးတိုင်း သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရမည်။ Labour Room Complex တစ်ခုလုံးကို တစ်ပတ်တစ်ခါ ဆေးကြောရမည်။ ပိုးမွှားစစ်ဆေးမှုနှင့် Fumigation ပြုလုပ်ခြင်းကို (၆)လတစ်ကြိမ် ဆောင်ရွက်ပြီး လိုအပ်ပါက အခါအားလျော်စွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၂) Labour room အား ခွဲစိတ်ခန်းကဲ့သို့ ပိုးမွှားထိန်းချုပ်မှုဇုန်များအား သတ်မှတ်အရောင်များအတိုင်း စနစ်တကျပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားရမည်။ ဇုန်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဖြတ်သန်းကူးပြောင်းသွားလာပါက ဇုန်အလိုက်သတ်မှတ်ထားရှိသော စည်းကမ်းများကို စနစ်တကျ လိုက်နာရမည်။ အဝင်၌ Trolley လဲလှယ်ရန်နေရာ၊ Examination Room ၊ အဝတ်လဲရန်အတွက် Changing room ပါရှိရမည်။ တံခါးများသည် Steel Door များ ဖြစ်ရမည်။ Preparation Room တွင် Autoclave ထားရှိပြီး ပိုးသန့်စင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၃) သားဖွားခန်းအတွင်းသို့ တာဝန်ကျဝန်ထမ်းမှအပ အပြင်လူမဝင်ရ။
- (၄) လူနာမစမ်းသပ်မီနှင့် စမ်းသပ်ပြီးတိုင်း၊ လူနာအား မမွေးမီနှင့် မွေးပြီးတိုင်း၊ အညစ်အကြေးများကို မကိုင်တွယ်မီနှင့် ကိုင်တွယ်ပြီးတိုင်း လက်ကို စနစ်တကျသေချာစွာ ဆေးကြောရမည်။
- (၅) လူနာတစ်ယောက်အတွက် အသုံးပြုပြီးလျှင် Baby warmer, Patient Trolley, Instrument Trolley, Mayo Trolley, အောက်စီဂျင်အိုးများ၊ ချွေစုပ်စက် (Suction machine), CTG (Foetal Monitoring Equipment) စက်နှင့် (Foetal Resucitator Ambu bag) ၊ ခုတင် အပါအဝင် မွေးခန်းသုံးပစ္စည်းများနှင့် ကြမ်းပြင်တို့ကို သတ်မှတ်ထားသည့် ပိုးသတ်ဆေးရည်၊ ပိုးသန့်စင်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရမည်။
- (၆) ကြမ်းခင်းပေါ်တွင် ပေကျံနေသော သွေးနှင့် ရေမွှာရည်စသည့်အညစ်အကြေးများကို သတ်မှတ်ထားသော ပိုးသန့်စင်ဆေးရည်ဖြင့် စင်ကြယ်စွာဆေးကြောစေရမည်။
- (၇) အသုံးပြုပြီးသောပစ္စည်းများကို သတ်မှတ်ထားသော နည်းလမ်းအတိုင်း ပိုးသန့်စင်ခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၈) ဆေးကြောပြီးသော Instrument များကို Preparation Room ၌ Delivery Set တစ်စုံလျှင် Linen တစ်စုံဖြင့် သီးခြားထုပ်ပိုး၍ စနစ်တကျ Autoclave ပြုလုပ်ရမည်။ ပေါင်းရာတွင် ပိုးမွှားကင်းစင်မှု ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးသည့် (Test Strip) ထည့်သွင်း အသုံးပြုရမည်။

(စ) ဓာတ်ခွဲခန်း

အမျိုးသားကျန်းမာရေး ဓာတ်ခွဲမှုဆိုင်ရာဌာန၏ ဓာတ်ခွဲခန်းများ၌ ရောဂါပိုးကူးစက်မှု ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဆ) ဆေးထည့်ခန်း

- (၁) ဆေးထည့်ခန်းအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသော တာဝန်ကျဝန်ထမ်းများ၊ လူနာများ သည် ပြင်ပမှဝတ်ဆင်လာသော ဖိနပ်များကို သတ်မှတ်ထားသည့် ဖိနပ်စင်ပေါ်တွင် ချွတ်၍ ဆေးထည့်ခန်းမှ သတ်မှတ်ထားသည့်ဖိနပ်များကို လဲလှယ်ဝတ်ဆင်ရပါမည်။
- (၂) ဆေးထည့်သူသည် လူနာတစ်ဦးကို ဆေးထည့်မီနှင့် ဆေးထည့်ပြီးတိုင်းဆပ်ပြာနှင့်ရေ (သို့မဟုတ်) Alcohol handrub ဖြင့် စနစ်တကျ လက်ဆေးရမည်။
- (၃) လူနာတစ်ဦးချင်းစီအတွက် စနစ်တကျပိုးသတ်ထားသော ဆေးထည့်ပစ္စည်းများ ရှိရမည်။
- (၄) သုံးပြီးသောပစ္စည်းများကို သတ်မှတ်ထားသော နည်းလမ်းဖြင့် စနစ်တကျပိုးသန့်စင်ခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၅) ဆေးထည့်ခန်းရှိ Dressing Trolley နှင့် လူနာခုတင်စသည့် ပစ္စည်းကိရိယာများအား သတ်မှတ်ထားသော ပိုးသတ်ဆေးရည်ဖြင့် စနစ်တကျပိုးသန့်စင်ခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၆) လူနာတစ်ဦးဆေးထည့်ပြီးတိုင်း Mask, Apron, Glove, Disposable bed sheet များ လဲရမည်။
- (၇) စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား အရောင်သတ်မှတ်ထားသည့် အမှိုက်ပုံးတွင် သတ်မှတ်အရောင်အတိုင်း စနစ်တကျစွန့်ပစ်၍ ယာယီသိမ်းဆည်းသည့်နေရာသို့ နေ့စဉ်ပေးပို့ရမည်။

(ဇ) ထမင်းစားခန်း

- (၁) လက်ဆေးဆပ်ပြာ၊ ပန်းကန်ဆေးဆပ်ပြာ၊ လက်ဆေးကန်၊ ပန်းကန်ဆေးကန်နှင့် ရေလုံလောက်စွာ ထားရှိရမည်။
- (၂) ရေခဲသေတ္တာထဲရှိ အစားအသောက်များအား ကြာရှည်စွာ သိမ်းဆည်းခြင်း မပြုရပါ။
- (၃) ရေခဲသေတ္တာများကို နေ့စဉ်ပုံမှန်သန့်ရှင်းရေး ပြုလုပ်ရမည်။
- (၄) ထမင်းစားခန်းအတွင်းရှိ ပရိဘောဂများနှင့် ထမင်းစားခန်း ကြမ်းပြင်တို့အား နေ့စဉ် သန့်ရှင်းရေး ပြုလုပ်ရမည်။
- (၅) စားကြွင်းစားကျန်များကို စနစ်တကျစွန့်ပစ်ရမည်။
- (၆) အမှိုက်ပုံးများကို တစ်နေ့လျှင် (၂)ကြိမ်စွန့်ပစ်ရမည်။
- (၇) ထမင်းစားခန်းတွင် ကြွက်၊ ခြင်၊ ယင် စသော တိရိစ္ဆာန်များမရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဈ) ရေချိုးခန်းများ

- (၁) နေ့စဉ်သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရမည်။
- (၂) အသုံးပြုပြီးတိုင်း သန့်ရှင်းစွာထားခဲ့ရမည်။
- (၃) အညစ်အကြေးများ မရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၄) ရေချိုးခန်းတွင်းရှိ ရေသိုလှောင်သည့် ရေတိုင်ကို၊ ရေပုံး စသည်တို့အား အချိန်မှန် လဲလှယ်ဆေးကြောပေးရမည်။

(ည) အိမ်သာများ

- (၁) လက်ဆေးဆပ်ပြာနှင့် ရေလုံလောက်စွာ ရှိရမည်။ စနစ်တကျ လက်ဆေးနည်း သရုပ်ဖော်ပုံနှင့် စာများကပ်ထားရမည်။
- (၂) အသုံးပြုပြီး အိမ်သာသုံးစက္ကူများ၊ အမျိုးသမီးသုံးပစ္စည်းများစသည့် အမှိုက်များကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်နိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၃) အိမ်သာများကို နေ့စဉ်သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရမည်။
- (၄) မကောင်းသော အနံ့အသက်များ မရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဋ) ပစ္စည်းသိုလှောင်ခန်း

- (၁) အလင်းရောင်ကောင်းမွန်စွာရရှိရမည်။
- (၂) ကြမ်းပြင်များကို သန့်ရှင်းခြောက်သွေ့စွာ ထားရမည်။ သန့်ရှင်းရေး ပုံမှန်ဆောင်ရွက် ရမည်။
- (၃) စတိုးခန်းအတွင်းရှိ ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ သန့်ရှင်းစွာ ထားရမည်။
- (၄) ကြွက်၊ ခြင်၊ ယင် စသည်များ မဝင်ရောက်နိုင်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားရမည်။

(ဌ) ဆေးသိုလှောင်ခန်း

- (၁) ဆေးသိုလှောင်ခန်းကို သန့်ရှင်းခြောက်သွေ့စွာ ထားရမည်။ သန့်ရှင်းရေး ပုံမှန် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၂) ဆေးသိုလှောင်ခန်းအတွင်းရှိ ဆေးပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ သန့်ရှင်းစွာ ထားရမည်။
- (၃) ကြွက်၊ ခြင်၊ ယင် စသည်များ မဝင်ရောက်နိုင်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားရမည်။
- (၄) ဆေးသိုလှောင်ခန်းတွင် ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းများမှအပ အခြားပစ္စည်းများ သိုလှောင် သိမ်းဆည်းခြင်း မပြုရပါ။

(ဍ) လျှော်ဖွပ်သန့်စင်ခြင်းလုပ်ငန်း (Laundry service)

- (၁) အသုံးပြုပြီးသွားသော အထူးသဖြင့် သွေးနှင့်ခန္ဓာကိုယ်မှ အရည်များပေကျံနေသော အဝတ်များ၊ အိပ်ယာခင်းများ၊ drape များကို Soil corridor တွင် ပိုးသန့်စင်ခြင်း ဦးစွာပြုလုပ်ပြီး အရည်မစိမ့်နိုင်သောအိတ်များဖြင့် အလုံပိတ်၍ လုံခြုံစွာ သယ်ရမည်။
- (၂) လူနာရှိသောနေရာများတွင် လျှော်ဖွပ်ခြင်း မပြုလုပ်ရပါ။

- (၃) အသုံးပြုပြီးသွားသော အဝတ်များ၊ အိပ်ယာခင်းများ၊ စောင်များကို ၇၀-၈၀ ဒီဂရီ စင်တီဂရိတ်အထိ ပူနေသော ရေနွေးတွင် စိမ်၍ လျှော်ဖွပ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ဖြစ်နိုင်ပါက ၀.၅% ဟိုက်ပိုကလိုရိတ်အရည်တွင် နာရီဝက်ခန့် စိမ်ရမည်။ ရေဖြင့် Bleach များ ကုန်စင်အောင် ထပ်မံဆေးကြောရမည်။
- (၄) သွေးနှင့်ခန္ဓာကိုယ်မှအရည်များ ပေကျံနေသောအိပ်ယာခင်းများ၊ ခေါင်းအုံးဖုံးများ လျှော်ရာတွင် ပေါင်းခံသန့်ရှင်းခြင်း (steam clean or dry clean) ဖြင့်လည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။
- (၅) ခွဲစိတ်ခန်းတွင် ပြန်လည်အသုံးပြုမည့် အဝတ်များ၊ အခင်းများ၊ ဝတ်စုံများ၊ Apron များကို လျှော်ရာတွင် ရေ၊ ဆပ်ပြာတို့အပြင် 70 % Alcohol (သို့မဟုတ်) 1% Hypochlorite တို့ဖြင့် ပိုးသတ်သန့်စင်ရမည်။

(ပ) ရင်ခွဲရုံ

- (၁) တာဝန်ကျဝန်ထမ်းများသည် လူသေအလောင်းအား ကိုင်တွယ်ရာတွင် ရောဂါပိုး မကူးစက်စေရန် လက်အိတ်၊ Apron၊ Cap & Mask, Boots စသည်တို့ကို စနစ်တကျ ဝတ်ဆင်ရမည်။
- (၂) လူသေအလောင်းကို ကိုင်တွယ်ပြီးတိုင်း လက်ကို စနစ်တကျ သန့်ရှင်းစွာ ဆေးကြောရမည်။
- (၃) ရင်ခွဲသည့်ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုပြီးတိုင်း သတ်မှတ်သည့်နည်းလမ်းအတိုင်း ပိုးသန့်စင်ရမည်။
- (၄) ရင်ခွဲစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ပြီးတိုင်း ခွဲစိတ်ခုံ၊ Trolley နှင့် အခန်းအား ရေနွေးနှင့် ချေးချွတ်ဆေး(Detergent) တို့ဖြင့် သန့်ရှင်းရေးဆောင်ရွက်ရမည်။ သွေးနှင့်အခြား ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သော အရည်များပေကျံခြင်းရှိပါက Sodium Hypochlorite ဆေးရည်အား အသုံးပြု၍ သန့်ရှင်းရေးဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၅) လူသေရုပ်လောင်းမှ စွန့်ပစ်အဝတ်အစားနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား သတ်မှတ်ထားသည့် စွန့်ပစ်ပုံစံအတိုင်း စွန့်ပစ်ရမည်။ လိုအပ်ပါက (ဥပမာ - Meningococcal Meningitis) မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၆) ရင်ခွဲရုံတွင် ရင်ခွဲစိတ်ပစ္စည်းကိရိယာစုံလင်စွာ (Post Mortem Set) ထားရှိပြီး စနစ်တကျသုံးစွဲရမည်။
- (၇) ကူးစက်ရောဂါကြောင့် သေဆုံးသည့် အလောင်းများအား သိမ်းဆည်းခြင်း၊ ကိုင်တွယ်ခြင်း ပြုလုပ်ရာတွင် အထူးသတိပြုဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ကူးစက်မြန်အဆုတ်ရောင်ရောဂါ (SARS) စသည့် ရောဂါများဖြင့် သေဆုံးသူများအား ရင်ခွဲစစ်ဆေးခြင်း မပြုလုပ်ရပါ။

(က) ဆေးရုံပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆေးရုံတွင်းနေရာအားလုံး

- (၁) သွေး (သို့မဟုတ်) ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သည့် အရည်များစွန်းထင်းသည့် နေရာတိုင်းတွင် ၀.၅% ကလိုရင်းဆေးရည်၊ ဆပ်ပြာနှင့် ရေတို့ဖြင့် ချက်ချင်းဆေးကြောရမည်။
- (၂) ဆေးရုံအဆောက်အဦအတွင်း ရေစိုအဝတ်ဖြင့်သန့်ရှင်းခြင်း (Wet Mopping) ဖြင့် သန့်ရှင်းရေးပြုလုပ်ရမည်။

၈။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူများ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုမှကာကွယ်ခြင်း

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူများ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုမှကာကွယ်ရန် အောက်ပါအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

(က) မတော်တဆဆေးထိုးအပ် စူးရှခြင်းကိုကာကွယ်ခြင်း

- (၁) တစ်ခါသုံးဆေးထိုးအပ်နှင့် Drip Set အပ်များကို အဖုံးပြန်မစွပ်ရပါ။
- (၂) အသုံးပြုပြီးသော တစ်ခါသုံးဆေးထိုးအပ်နှင့် ဆေးထိုးပြွန်များကို သတ်မှတ်ထားသော ပုံးတွင်းသို့ ချက်ချင်းစွန့်ပစ်ရမည်။
- (၃) သွေးပေကျနေသော ဆေးထိုးအပ်/ပြွန်တို့ကို ကိုင်တွယ်၍ လူနာဆောင်အတွင်း လျှောက်မသွားရ။ အထူးသဖြင့် အဆောတလျင်ပြေးခြင်း၊ လမ်းလျှောက်ခြင်းမပြုရ။
- (၄) တစ်ခါသုံး ဆေးထိုးအပ်/ ဆေးထိုးပြွန်တို့ကို လုံးဝဆေးကြောခြင်းမပြုရ။ သုံးပြီးပြီး ခြင်း အမြန် စွန့်ပစ်ရမည်။ ပြန်လည်၍ လုံးဝအသုံးမပြုရပါ။
- (၅) ဆေးထိုးအပ်စွန့်ပစ်ရန်ပုံး(Puncture Resistant Containers)များကို အလွယ်တကူ အသုံးပြုနိုင်ရန် ဆေးထိုးအပ်သုံးသည့် နေရာတိုင်းတွင် ထားရှိရမည်။
- (၆) ဖန်ဆေးထိုးပြွန်နှင့် စတီးဆေးထိုးအပ်များကို အသုံးပြုပြီးပါက ၎င်းတို့ကို ဆူနေသော ရေနွေးတွင် အနည်းဆုံး မိနစ် (၂၀)ခန့်ပြုတ်၍ သုံးရမည်။ သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ထား သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း ပိုးသန့်စင်ရမည်။
- (၇) VENFLON NEEDLES, WIDE BORE NEEDLE ကဲ့သို့သော ဆေးထိုးအပ်ကြီး များကို အသုံးပြုပါက ထိခိုက်မှုမရှိစေရန် ပိုမိုဂရုစိုက် ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ခ) မတော်တဆ ဆေးထိုးအပ်စူးခြင်း/ ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သော အရည်များပေကျခြင်း ဖြစ်ပါက ဆောင်ရွက်ရမည့် နည်းလမ်းများ

- (၁) ကူးစက်ရောဂါပိုးပါသောသွေး(သို့)အရည်နှင့်ခန္ဓာကိုယ်အရေပြားထိမိသည့်အခါ ရေ၊ ဆပ်ပြာများဖြင့် ချက်ချင်းဆေးပါ။ မျက်စိထဲသို့ဝင်ပါက ရေ (သို့မဟုတ်) ပိုးကင်း စင်သော သန့်ရှင်းသည့် ရေဖြင့်ဆေးပါ။
- (၂) လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း မတော်တဆဖြစ်ခဲ့လျှင် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်သို့ သတင်း ပို့ရမည်။ အန္တရာယ်ဖြစ်ပွားနိုင်မှု အတိုင်းအဆကိုခန့်မှန်း၍ အန္တရာယ်ဖြစ်ပွားနိုင်ပါက လိုအပ်သော ကုသမှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) သွေးနှင့်ကိုယ်ခန္ဓာအရည်များ ပေးကျထိတွေ့မှုမရှိစေရန် ကာကွယ်ခြင်း

- (၁) လူနာထံမှ သွေးဖောက်တိုင်း လက်အိတ်ဝတ်ပါ။ Lumbar puncture, Pleural aspiration, Peritoneal aspiration စသည့် Procedure များဆောင်ရွက်ပါက သွေး (သို့မဟုတ်) သွေးစွန်းသောအရည်များ ပေးကျနိုင်ပါသဖြင့် လက်အိတ် (Surgical Glove)၊ ပလတ်စတစ် Apron၊ Cap & Mask ဝတ်ပါ။ ကူးစက်နိုင်သော ရောဂါရှိလူနာများအား ဆောင်ရွက်ပါက Goggle ပါ အသုံးပြုရပါမည်။
- (၂) နေ့စဉ်ပုံမှန် အကြောဆေးထိုးနေရသော လူနာများကို ထပ်ခါတလဲလဲ သွေးကြော မရှာရရန် Venflon or butterfly of intravenous cannula ထည့်ထားပါ။ အဆိုပါ cannula မပိတ်စေရန် Saline flush/Heparin flush ပြုလုပ်ပါ။ (အနည်းဆုံး သုံးရက် တစ်ကြိမ် လဲလှယ် သင့်ပါသည်။)
- (၃) သွေးစစ်ဆေးစမ်းသပ်မှုများကို အကြိမ်ကြိမ် သွေးမဖောက်ဘဲ ဖြစ်နိုင်ပါက လူနာထံမှ တစ်ကြိမ်တည်းနှင့် ထုတ်ယူပါ။
- (၄) ဆေးရုံဝန်ထမ်း၏ ကိုယ်၊ လက်တွင်အနာရှိပါက ရေလုံသော Dressing ဖြင့် ကပ်ထားပါ။
- (၅) သွေးထွက်နေသော လူနာတိုင်းကို လက်အိတ်ဝတ်၍ ကိုင်တွယ်ရမည်။
- (၆) Artificial respiration လိုအပ်ပါက Ambu Bag or Brook airway အသုံးပြုရမည်။

၉။ နိဂုံး

ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုများကိုရယူပြီး ဆေးရုံများ၌ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုကာကွယ် ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ရောဂါပိုးကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးကော်မတီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် အညီ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးအဖွဲ့များမှ နေ့စဉ်ကြီးကြပ်လျက် ဆေးရုံဝန်ထမ်းများ အားလုံး တက်ညီလက်ညီ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဆေးရုံသို့လာရောက်၍ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုခံယူသော လူနာများ၊ ဆေးရုံဝန်ထမ်းများနှင့် ပြည်သူလူထုအား ရောဂါပိုးကူးစက်မှုမှ ကာကွယ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကုသရေးဦးစီးဌာန

စနစ်တကျလက်ဆေးခြင်း

စနစ်တကျလက်ဆေးခြင်းသည် ရောဂါပိုးမွှားရှိသော အရည်၊ အရာဝတ္ထုများကို ထိတွေ့မိခြင်းကြောင့် လက်တွင်ကပ်ငြိပါလာသော ပိုးမွှားများကို လျော့ပါးစေနိုင်ပါသည်။ လက်ဆေးခြင်းသည် ရောဂါကူးစက်မှု ကွင်းဆက်ကိုဖြတ်နိုင်ပြီး လူတစ်ဦးမှအခြားလူတစ်ဦးသို့ ရောဂါကူးစက်ခြင်းကိုလည်း လျော့နည်းစေပါသည်။

လက်ဆေးခြင်းသည် ရောဂါကူးစက်ခြင်းကို တားဆီးရန် အရိုးရှင်းဆုံးနှင့် ငွေကြေးကုန်ကျမှု သက်သာအထိရောက်ဆုံးသော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ဆက်စပ်လျက် ရှိသော ရောဂါများဖြစ်ပွားခြင်းကိုပါ ကျဆင်းစေပါသည်။

ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတိုင်းနှင့် လူနာအားစောင့်ရှောက်မှုပေးနေသော လူနာ၏မိသားစုဝင်များသည် စနစ်တကျလက်ဆေးခြင်းကို လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လူနာများနှင့် ကနဦးကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက် သူများကို လက်ဆေးရန်အတွက် သင့်လျော်သော နည်းလမ်းများနှင့် အခြေအနေများကို ညွှန်ကြားထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

လက်ဆေးခြင်းကို လုပ်ဆောင်နေကြသော်လည်း များသောအားဖြင့် နည်းလမ်းတကျ ဆောင်ရွက်မှု မရှိပါ။ သင့်လျော်သော ပစ္စည်းများမရှိခြင်း၊ လူနာနှင့်ဝန်ထမ်း အချိုးမညီမှုခြင်း၊ လက်ဆေးသောပစ္စည်းများနှင့် ဓာတ်မတည့်ခြင်း၊ လက်ဆေးခြင်း၏ အရေးပါပုံနှင့် လက်ဆေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အန္တရာယ် များ၊ လက်ဆေးနည်းအဆင့်များကို ကောင်းစွာမသိနားမလည်ခြင်း၊ အချိန်မပေးနိုင်ခြင်းနှင့် ရှေးရိုးစွဲ ယုံကြည်မှုများ စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့ရှိရပါသည်။

၁။ ရည်ရွယ်ချက်

လက်ဆေးခြင်းသည် ရောဂါပိုးမွှားများကို ဖယ်ရှားပေးရာတွင်

- လက်ကို ရေနှင့်ဆပ်ပြာသုံးကာ ဆေးကြောခြင်းဖြင့် ယာယီခိုကပ်နေနိုင်သော ရောဂါ ပိုးမွှားများကိုသန့်စင်ပေးခြင်း၊ ရေဖြင့်စီးစေခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- ပိုးသန့်စင်သည့် ဓာတုပစ္စည်းများပါဝင်သော ပစ္စည်းများနှင့် ဆေးကြောခြင်းဖြင့် အရေပြား အတွင်းပိုင်းတွင် ခိုအောင်းနေနိုင်သော ရောဂါပိုးမွှားများကိုသေစေခြင်း၊ ကြီးထွားမှုကို ဟန့်တားပေးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်းဖယ်ရှားပေးနိုင်ပါသည်။

၂။ လက်ဆေးခြင်းအမျိုးအစားများ

(က) ရိုးရိုးလက်ဆေးခြင်း (Hand Washing)

ရိုးရိုးလက်ဆေးခြင်းသည် ရိုးရိုးဆပ်ပြာ သို့မဟုတ် ပိုးသတ်ဆပ်ပြာနှင့် ရေကို အသုံးပြုကာ များသောအားဖြင့် လက်ဖဝါး၊ လက်ဖမိုးနှင့် လက်ကောက်ဝတ် အထိသာ အနည်းဆုံး ၁၀ စက္ကန့် မှ ၁၅ စက္ကန့်အထိ ဆေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(ခ) လက်ကိုပိုးသန့်စင်ခြင်း (Hand antisepsis/decontamination)

လက်ကိုပိုးသန့်စင်ခြင်းသည် လူနာ၏ခန္ဓာကိုယ်တွင် ယာယီခိုအောင်းနေနိုင်သော ရောဂါပိုးမွှားများကို အချိန်အတော်ကြာသည်အထိ ဖယ်ရှားပေးပါသည်။ လက်ကိုပိုးသန့်စင်ခြင်းအား ဖော်ပြပါနည်းလမ်း(၂)ခုအနက် တစ်ခုခုဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

- လက်ကို လက်မောင်းအထိ ပိုးသတ်ဆပ်ပြာနှင့် ရေကိုအသုံးပြုကာ ၁၅ စက္ကန့်မှ ၃၀ စက္ကန့်ကြာအောင် ဆေးကြောခြင်း၊
- ပိုးမွှားများဖြင့် ထိတွေ့မိသော လက်ကို alcohol ကိုအခြေခံသည့် gel ဖြင့် ၁၅ စက္ကန့်မှ ၃၀ စက္ကန့်ကြာအောင်ပွတ်တိုက်ခြင်း။

(ဂ) ခွဲစိတ်မှုအတွက် လက်ကိုပိုးသန့်စင်ခြင်း (Surgical Hand antisepsis)

ခွဲစိတ်မှုအတွက် လက်ကို ပိုးသန့်စင်ခြင်းဖြင့် လူပေါ်တွင် ယာယီခိုအောင်းနေနိုင်သော ပိုးမွှားများကို အချိန်အတော်ကြာထိ ဖယ်ရှားသုတ်သင်ပေးပါသည်။ လက်နှင့် လက်မောင်းအထိ ပိုးသတ်ဆပ်ပြာဖြင့် အနည်းဆုံး ၂ မိနစ်၊ ၃ မိနစ် ကြာအောင်သေချာစွာ ဆေးကြောပေးရမည်။ လက်ကို ပိုးသတ်ထားသော အဝတ်ဖြင့်သာ သုတ်ရပါမည်။ ခွဲစိတ်ခြင်းမပြုမီ လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

၃။ စနစ်တကျလက်ဆေးရန်အတွက် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများ

(က) ပိုက်ခေါင်းမှကျသောရေ (Running water)

သန့်ရှင်းသောရေရရှိရေးမှာ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ အသုံးပြုပြီးသော ရေကို အလိုအလျောက် စီးဆင်းစေသည့်ကြီးမားသော ရေလှေ့ခွက် (washbasin) ပါရှိပြီး လက်ဖြင့် ခပ်စရာမလိုသည့် ပိုက်ခေါင်းမှကျသောရေဖြစ်ပါက ပိုမိုကောင်းမွန်ပါသည်။ အဆိုပါ နေရာတွင် လက်ဆေးဆပ်ပြာရည်ဘူးများပါ ထားရှိသင့်သည်။

ပိုက်ခေါင်းမှကျသောရေ မရရှိနိုင်ပါက ဘုံဘိုင်ခေါင်းပါရှိသည့် သို့မဟုတ် အဖွင့်အပိတ် ပြုလုပ်နိုင်သည့် ရေပုံးကိုအသုံးပြု၍ ဖြစ်စေ၊ ၆၀ % - ၉၀ % အရက်ယုံအား အသုံးပြု၍ ဖြစ်စေ လက်ဆေးနိုင်ပါသည်။

(ခ) လက်ဆေးရန်/လက်ကိုပိုးသန့်စင်ရန် လိုအပ်သောပစ္စည်းများ

လုပ်ဆောင်မည့်အလုပ်အပေါ်မူတည်၍ ရိုးရိုးဆပ်ပြာ သို့မဟုတ် ပိုးသတ်ဆပ်ပြာကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

- ရိုးရိုးဆပ်ပြာ - ပုံမှန်လက်ဆေးခြင်းတွင် သုံးနိုင်သည်။ အခဲ၊ အမှုန့်၊ အရည်ပုံစံများဖြင့် ရှိပါသည်။
- ပိုးသတ်ဆပ်ပြာ - ရောဂါပိုးသန့်စင်စေသည့် ဓာတုပစ္စည်းပါဝင်သော ဆပ်ပြာဖြစ်ပြီး ပုံမှန်လက်ဆေးခြင်းနှင့် လက်ကိုပိုးသန့်စင်ခြင်းတွင် သုံးနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ ဆပ်ပြာခဲသုံးမည်ဆိုပါက သေးငယ်သော ဆပ်ပြာတုံးလေးများ အဖြစ်သုံးရမည်။ အပေါက်ပါသော ဆပ်ပြာခွက်ထားရှိရမည်။ ဆပ်ပြာခွက်တွင် ရေမဝပ်

စေရပါ။ အချိန်ကြာမြင့်စွာ ဆပ်ပြာခဲရေမြုပ်နေပါက အချို့ရောဂါပိုးမွှားများ ပေါက်ဖွား စေရန် အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။ ဆပ်ပြာရည်ဘူးများအား နေ့စဉ် ဆေးကြော သန့်စင်ရမည်။ ဆပ်ပြာရည်ဘူး ကုန်သွားပါက လွှင့်ပစ်ရမည်။ အရည်ပြန်ဖြည့်၍ မသုံးရပါ။ ပိုးသန့်စင်ဆေးရည်အဖြစ် 2 % - 4 % chlorhexidine, 5 % - 7.5 % povidone iodine, 1 % triclosan, or 70 % alcoholic hand rubs တို့ကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

ရေမလိုသည့် အရက်ပျံအခြေခံ လက်ဆေးဆပ်ပြာ၊ ပိုးသတ်သန့်စင်အရည်နှင့် အရက်ပျံ ဆွတ်ထားသည့် ဝှမ်းစများ၊ ဆပ်ပြာရည်ဘူးများကို လူနာခန်းတိုင်း၏ အပြင်ဘက်တွင် ထားရှိသင့်ပါသည်။

(ဂ) လက်အခြောက်ခံရန် လိုအပ်သောပစ္စည်းများ

တစ်ခါသုံးပုဝါများ၊ ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းသိမ်းထားရှိသည့် ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်သော လှိမ့်လုံးပါသည့် ပုဝါ (roller towers) များအား လက်ဆေးပြီးပါက လက်အခြောက်ခံ ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်အောင် ထားရှိရပါမည်။

သန့်ရှင်းခြောက်သွေ့သော ပုဝါများမရှိနိုင်ပါက လေဖြင့်အခြောက်ခံခြင်းသည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြပါ ပစ္စည်းကိရိယာများသည် ဒေသအားလုံးတွင် ရရှိနိုင်မည်မဟုတ်သဖြင့် ဒေသလိုအပ်ချက်အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသော ပစ္စည်းများ၊ နည်းလမ်းများကို ပြောင်းလဲ၍ အသုံးပြုပါက လက်တွေ့လိုက်ပါဆောင်ရွက်နိုင်ခြေ မြင့်မားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ တတ်နိုင်သမျှ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းကို အသုံးပြုသင့်ပါသည်။

၄။ လက်ဆေးရမည့် အခြေအနေများ

- လူနာတစ်ဦးအား မစမ်းသပ်မီနှင့် စမ်းသပ်ပြီးတိုင်း၊
- လူနာအား ဆေးမထိုးမီနှင့် ဆေးထိုးပြီးတိုင်း၊
- သန့်ရှင်းရေးမလုပ်မီနှင့် သန့်ရှင်းရေးလုပ်ပြီးတိုင်း၊
- လူနာ၏ ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သောအရည်များနှင့် ထိတွေ့ပြီးချိန်တိုင်းနှင့်
- လူနာ၏ပတ်ဝန်းကျင်အား ထိတွေ့ပြီးသည့်အချိန်တိုင်းတွင် လက်ဆေးရပါမည်။

၅။ စနစ်တကျ လက်ဆေးခြင်း အဆင့်ဆင့်

လက်မဆေးမီ လက်ဝတ်လက်စားများ(လက်စွပ်၊ လက်ကောက် စသည်) ချွတ်ရပါမည်။ လက်သည်း ရှည်နေခြင်း ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရပါမည်။ လက်သည်းတုများ တပ်ဆင်ထားခြင်း မရှိရပါ။ အင်္ကျီလက်များ တံတောင်ဆစ်အပေါ်အထိ ခေါက်တင်ထားရပါမည်။

လက်ဆေးရာတွင် လက်နှင့် လက်ကောက်ဝတ်များအား တံတောင်ဆစ်ထက် မမြင့်စေဘဲထားရှိပြီး တံတောင်ဆစ်အောက်ဘက်မှ လက်သည်းထိပ်အထိ တံတောင်ဆစ်အပေါ်ဘက်ကို မထိစေဘဲ ရေစီးဆင်း စေရပါမည်။

ရိုးရိုးဆပ်ပြာရည် (သို့မဟုတ်) ပိုးသတ်ဆပ်ပြာရည်ကို အသုံးပြု၍ လက်ကို နှံ့စပ်အောင် ဆေးရပါမည်။

လက်ဆေးရာတွင် လက်ဖဝါး၊ လက်ဖမိုး၊ လက်ချောင်းများ၊ လက်ချောင်းများကြား၊ လက်သန်း၏ ဘေးဘက်ခြမ်း၊ လက်ဆစ်များနှင့် လက်ကောက်ဝတ်တို့ကို ပတ်လည်ပြည့်အောင် ၁၀ စက္ကန့်မှ ၁၅ စက္ကန့် အထိ သေသေချာချာ ပွတ်တိုက်ဆေးကြောရပါမည်။

ညစ်ပေမှုပေါ်မူတည်၍ လက်ဆေးခြင်းကို အထက်ပါပုံစံအတိုင်း အထပ်ထပ်ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

လက်သည်းများကြားသို့လည်း ဆေးကြောသန့်စင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

လက်ဆေးသည့်အခါတိုင်း လက်ကိုရေနှင့် ဆပ်ပြာတို့ဖြင့် နံ့စပ်အောင်ဆေးရမည်ဖြစ်ပြီး လက်မောင်းနှင့်လက်ဖျံတို့မှ အညစ်အကြေးများသန့်စင်ထားသည့် ရေများလက်သို့ ပြန်လည်ညစ်ပေ စေခြင်းမရှိစေရန်အတွက် လက်များကို လက်ဖျံထက်နှိမ့်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

ပိုက်ခေါင်းမှကျသောရေ မရရှိနိုင်ပါက ရေလောင်းဆေးနိုင်ရန်အတွက် ရေပုံးနှင့် ရေခွက်အား အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ လက်များကို ရေပုံးအတွင်းသို့ နှိုက်၍ဆေးခြင်းသည် လက်များ ပြန်လည် ညစ်ပေနိုင်သဖြင့် မပြုလုပ်ရပါ။ လက်ဆေးပြီးသော ရေကို ရေလုံအတွင်းသို့ စုစည်း၍ ကန်/ ရေမြောင်း/ သန့်စင်ခန်းအတွင်းသို့ စွန့်ပစ်ခြင်းပြုလုပ်ရပါမည်။

လက်ဆေးပြီးပါက တစ်ခါသုံး စက္ကူ/ တစ်ခါသုံး ပုဝါ/ ရောဂါပိုးသန့်စင်ထားသော ပုဝါတို့ဖြင့် သုတ်၍လည်းကောင်း၊ အခြောက်ခံစက်ဖြင့်လည်းကောင်း ခြောက်သွေ့အောင် ပြုလုပ်ရပါမည်။ လက် ခြောက်သွေ့အောင် အသုံးပြုပြီးသောပုဝါကို သီးသန့်စီစဉ်ထားသောပုံးအတွင်းသို့ ပုံးအား လက်ဖြင့် မထိစေဘဲ ထည့်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ရေပိုက်ခေါင်းအား ရောဂါပိုးသန့်စင်ထားသော ပုဝါ သို့မဟုတ် စက္ကူကို အသုံးပြု၍ ဖြစ်စေ၊ တံတောင်ဆစ် သို့မဟုတ် ခြေထောက်ကို အသုံးပြု၍ဖြစ်စေ ပိတ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

လက်ဆေးခြင်း ဆောင်ရွက်ရန် ယေဘုယျအဆင့်များအား (ပုံ - ၂) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

(ပုံ-၂) စနစ်တကျလက်ဆေးခြင်း အဆင့်ဆင့်

The diagram illustrates six steps of handwashing:

- အဆင့် (၁)** (Step 1): လက်နှင့်လက်ကောက်ဝတ်ကို ပွတ်တိုက်ဆေးပါ။ (Rub hands and wrists together.)
- အဆင့် (၂)** (Step 2): ညှာလက်ဖဝါးဖြင့် ဘယ်လက်ဖမိုး/ ဘယ်လက်ဖဝါးဖြင့် ညှာလက်ဖမိုးသို့ ပွတ်တိုက် ဆေးပါ။ (Use the back of one hand to rub the fingers of the other hand.)
- အဆင့် (၃)** (Step 3): လက်ဖဝါးချင်းပွတ်တိုက်ပါ။ လက်ချောင်းများ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ယှက်သန်း၍ ပွတ်တိုက် ဆေးပါ။ (Rub palms against each other, interlocking fingers.)
- အဆင့် (၄)** (Step 4): ဘယ်/ညှာ လက်ချောင်းများ အချင်းချင်းချိတ်၍ ပွတ်တိုက်ဆေးပါ။ (Rub the back of one hand against the palm of the other, with fingers interlocked.)
- အဆင့် (၅)** (Step 5): ဘယ်လက်ဖြင့် ညှာလက်မ/ ညှာလက်ဖြင့် ဘယ်လက်မ ပတ်လက် ပွတ်တိုက်ဆေးပါ။ (Rub the thumb of one hand against the palm of the other hand.)
- အဆင့် (၆)** (Step 6): ဘယ်လက်ချောင်းများကို စု၍ ညှာလက်ဖဝါးအတွင်း/ ညှာလက်ချောင်းများကို စု၍ ဘယ်လက်ဖဝါးအတွင်း လှည့်၍ ဆေးပါ။ (Rub the fingers of one hand into the palm of the other hand.)

၆။ ရောဂါပိုးသန့်စင်ဆေးရည်၊ အရက်ယုံအခြေခံသည့် လက်ဆေးရည်၊ လက်ဆေးဆီ၊ အရက်ယုံ ဆွတ်ထားသော ဝှမ်းလုံးတို့အား အသုံးပြု၍ လက်ကိုရောဂါပိုးသန့်စင်ခြင်း

အသုံးပြုမည့် ဆေးရည်ကို လက်ဖဝါးအတွင်း ထည့်ပါ။ အသုံးပြုမည့် အမျိုးအစားပေါ်မူတည်၍ ဆေးရည် လိုအပ်သည့်ပမာဏ ကွဲပြားနိုင်ပါသည်။

လက်နှစ်ဘက်ကို မျက်နှာပြင်အားလုံးနှင့် လက်သည်းများကြား နှံ့စပ်အောင် ဆေးရည်များ ခြောက်သွေ့သည်အထိ အတူတကွ ပွတ်ပါ။

ရေဖြင့် ပြန်မဆေးရပါ။

မှတ်ချက်။ လက်များသည် အလွန်ညစ်ပေနေပါက အဆိုပါ ဆေးရည်များအသုံးမပြုမီ လက်ကို ဆပ်ပြာနှင့် ရေတို့ဖြင့်ဦးစွာဆေးရပါမည်။ ဆပ်ပြာနှင့်ရေမရရှိနိုင်ပါက ချေးချွတ်ဆေး/ ပိုးမွှားသန့်စင်ဆေး ပါဝင်သော တစ်ခါသုံးပုဝါများကိုအသုံးပြု၍ဦးစွာ သန့်ရှင်းရေး ပြုလုပ် ရပါမည်။

ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ဝတ်စုံဝတ်ဆင်သုံးစွဲခြင်း (Use of Personal Protective Equipment)

ကူးစက်မှုအန္တရာယ်ရှိနိုင်သည့် လူနာခန်းအတွင်း ဝင်ရောက်မည့်အချိန်တွင် Personal Protective Equipment (PPE) ခေါ် ကူးစက်ရောဂါကာကွယ်ဝတ်စုံအားဝတ်ဆင်ပြီးဝင်ရောက်ရပါမည်။

၁။ PPE ဝတ်ဆင်ခြင်း

PPE ဝတ်ဆင်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း စနစ်တကျ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဝတ်ဆင်ရပါမည်။

- ပထမဦးစွာ လက်ဆေးပါ။
- အဝတ်လဲလှယ်ခန်းတွင် မိမိအဝတ်များချွတ်၍ ထားပါ။ PPE ဝတ်စုံအား ဝတ်ဆင်ပါ။
- အလုံပိတ်ဖိနပ်ရှည် (boot) ဝတ်ဆင်ပါ။ ဝတ်ရုံအောက်ခြေစအား ဖိနပ်အတွင်းထည့်ပါ။
- လက်ပြန်ဆေးပါ။
- ဦးထုပ်ဆောင်းပါ။
- မျက်နှာခွံ (Mask) တပ်ဆင်ပါ။
- PPE ဝတ်စုံဝတ်ပါ။
- ရှေ့ကာ ပလတ်စတစ် (Apron) ဝတ်ပါ။
- မျက်စိကာ(Goggle) တပ်ဆင်ပါ။
- လက်ပြန်ဆေးပါ။
- လက်အိတ်ဝတ်ဆင်ပါ။ အင်္ကျီလက်အောက်စအား လက်အိတ် အတွင်းသို့ထည့်ပါ။

၂။ PPE ပြန်ချွတ်ခြင်း

PPE ပြန်ချွတ်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း စနစ်တကျ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

- လက်အိတ်မချွတ်သေးဘဲ Apron နှင့် Goggle အား ဦးစွာချွတ်ပါ။
- လက်အိတ်ကို စနစ်တကျချွတ်ပါ။ (အပြင်ဘက်မျက်နှာပြင်အား အတွင်းရောက်သွားစေရန် လိုမ့်၍ချွတ်ပါ။) ချွတ်ပြီးသည့် လက်အိတ်၏ အတွင်းဘက်မျက်နှာ ပြင်ပရောက်နေပြီးဖြစ်၍ လက်ဖြင့်ကိုင်၍ စွန့်ပစ်မည့်ပုံးထဲ စနစ်တကျစွန့်ပစ်ပါ။ (ခြေထောက်ဖြင့်နင်း၍ ဖွင့်နိုင်သည့် အဖုံးပါ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းပုံးကို သုံးပါ။)
- လက်ကို ဆပ်ပြာ/ ပိုးသတ်ဆပ်ပြာ သုံး၍ ရေများများဖြင့် ဆေးကြောပါ။
- Mask နှင့် ဦးထုပ် (Cap) ကို ချွတ်၍ သတ်မှတ်ထားသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းပုံးတွင် ထည့်ပါ။
- ဖိနပ် (boot) အား ချွတ်၍ ပိုးသန့်စင်ဆေးရည်ထည့်ထားသည့် ပုံးအတွင်းထားပါ။
- လက်ပြန်ဆေးပါ။ ဆပ်ပြာ၊ ပိုးသတ်ဆေးရည်နှင့် ရေများများသုံးပါ။ ခြောက်သွေ့စေရန် သန့်စင်သော ပုဝါဖြင့် ထပ်သုတ်ပါ။ 70 % alcohol ဆွတ်ထားသည့် ဝှမ်းစ၊ အဝတ်စဖြင့် လက်ဖဝါးနှင့် လက်ချောင်းများကြားနှင့် တံတောင်ဆစ် အထိပွတ်ပါ။
- ပြီးမှ အဝတ်လဲခန်းတွင် မိမိအဝတ်ပြန်လဲပါ။ ပြီးမှ မိမိတာဝန်ကျရာ အခန်းသို့ပြန်ပါ။

၃။ ဦးထုပ် (Cap) ရွေးချယ်အသုံးပြုခြင်း

တစ်ကြိမ်သာသုံးစွဲသည့် ဦးထုပ်မျိုးဖြစ်လျှင် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ အရွယ်အစားနှင့် အမျိုးအစားပေါ်မူတည်၍ ရွေးချယ်ဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်ပါသည်။ ဝတ်ဆင်ရာတွင် မိမိဆံပင်အားလုံး၊ နား အပါအဝင် ဖုံးအုပ်ထားရပါမည်။ ဦးထုပ်ပြန်ချွတ်ရာတွင် အတွင်းဘက်သို့ လက်ချောင်းထိုး၍ ချွတ်ခွာ ရပါမည်။ ချွတ်ခွာပြီးပြီးချင်း အတွင်းဘက်သို့ လိပ်လိုက်ပြီးမှ စွန့်ပစ်ရမည်။ ဦးထုပ်ချွတ်ပြီးပြီးချင်း လက်ဆေး ရပါမည်။

၄။ မျက်နှာဖုံး (Mask)

မျက်နှာဖုံး အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဝန်ထမ်းများအတွက် အဆုတ်လေပြွန်လမ်းကြောင်းတွင် ဖြစ်ပွားသော ရောဂါ ကူးစက်ခြင်းမှကာကွယ်နိုင်ပြီး လေမှတစ်ဆင့် ကူးစက်နိုင်သည့်ရောဂါများကိုလည်း ကာကွယ်နိုင်ပါ သည်။ N95 အမျိုးအစားမျက်နှာဖုံးသည် လေမှတစ်ဆင့် ကူးစက်နိုင်သည့်ရောဂါများကို ရာနှုန်းပြည့်နီးပါး တားဆီးကာကွယ်နိုင်ပါသည်။ တီဘီရောဂါ၊ အဆုတ်အအေးမိရောဂါ၊ တုပ်ကွေးရောဂါများ ကာကွယ် နိုင်ပါသည်။ ကူးစက်ရောဂါလူနာများလည်း Mask အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့ထံမှ ကူးစက်ရောဂါများ ပတ်ဝန်းကျင်သို့ ကူးစက်ပြန့်ပွားခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။ တစ်ခါသုံး အသုံးပြုနိုင်လျှင် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ အထပ်ထပ် အကြိမ်ကြိမ်သုံးစွဲခြင်း၊ ပြန်လည်သုံးစွဲရန် သိမ်းဆည်းထားခြင်း၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ငှားရမ်းသုံးစွဲခြင်းများ မပြုလုပ်ရပါ။ စိုထိုင်းလာပါက စွန့်ပစ်ရန်ဝန်မလေးပါနှင့်။ အသစ်လဲလှယ် သုံးစွဲပါ။ တပ်ပြီးတိုင်း၊ ချွတ်ပြီးတိုင်း လက်ဆေးရန် မမေ့ပါနှင့်။

ဆေးရုံများတွင် ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းနှင့်
ပတ်သက်သည့် ညွှန်ကြားလွှာများ

**ဆေးရုံများတွင်ရောဂါကူးစက်မှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သည့်
ညွှန်ကြားလွှာများ**

- ပူးတွဲ (၁) ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ (၃၀-၁-၂၀၁၂)ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ကုသ-၁/ထွေ /၂၀၁၂ (၀၈၈)
- ပူးတွဲ (၂) ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ (၈-၇-၂၀၁၅)ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ကုသ-၁/IC/၂၀၁၅ (၁၉၂)
- ပူးတွဲ (၃) ကုသရေးဦးစီးဌာန၏ (၁၇-၅-၂၀၁၆)ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ကုကာခုံ/ထွေ-၂/၂၀၁၆ (၇၈၅)

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန
ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန

စာအမှတ်၊ ကုသ - ၁/ ထွေ / ၂၀၁၂ (၀၈၈)
ရက်စွဲ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၃၀)ရက်

သို့

- ၁။ ဆေးရုံအုပ်ကြီးများအားလုံး၊ ဗဟိုအဆင့်ဆေးရုံကြီးများ
- ၂။ ဆေးရုံအုပ်ကြီးများအားလုံး၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ဆေးရုံကြီးများ

အကြောင်းအရာ။ Infection Control လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန်ကိစ္စ။

၁။ အကြောင်းအရာပါကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံဆေးရုံများတွင် Health Care Associated Infection များ လျော့နည်းပျောက်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် မိမိဆေးရုံအလိုက် Infection Control Manual များရေးဆွဲကာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဂျပန်နိုင်ငံ Infection Control Center မှ ရေးဆွဲ ပြုစုထားသော Infection Control Manual အား ပူးတွဲပေးပို့အပ်ပါသည်။ အဆိုပါ Manual အား မှီငြမ်းကာ မိမိဆေးရုံနှင့်ကိုက်ညီမည့် Infection Control Manual များရေးဆွဲပြီး Infection Control Committee, Infection Control Team နှင့် Infection Control Nurseများ တာဝန်ပေးအပ် ဖွဲ့စည်းကြရန်ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ထိုသို့ ရေးဆွဲထားသော Infection Control Manual နှင့် ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ထားသူများ စာရင်းများအား ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၊ ကုသရေးဌာနခွဲသို့ (၁၅-၃-၂၀၁၂)ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ ပေးပို့ပေးပါရန် အကြောင်းကြားအပ်ပါသည်။

ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (ကိုယ်စား)
(ဒေါက်တာဌေးနောင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး)

- မိတ္တူကို -
- ၁။ မျှောစာတွဲ။
  - ၂။ ရုံးလက်ခံ ။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန
ကုသရေးဦးစီးဌာန
နေပြည်တော်

စာအမှတ်-ကုသ-၁/IC/၂၀၁၅(၁၉၂)
ရက်စွဲ-၂၀၁၅ခုနှစ် ဇူလိုင်လ (၈) ရက်

သို့

ဆေးရုံအုပ်ကြီး/ဆေးရုံအုပ်

-----တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်

အကြောင်းအရာ။ Infection Control လုပ်ငန်းများအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်ကိစ္စ
ရည်ညွှန်းချက်။ ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၏ (၃၀-၁-၂၀၁၂)ရက်စွဲပါစာအမှတ်-ကုသ-၁/ထေ/၂၀၁၂(၀၈၈)

၁။ ရည်ညွှန်းပါစာအရ ဆေးရုံကြီးများတွင် Infection Control Committee နှင့် Infection Control Team များဖွဲ့စည်း၍ လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ရန် ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ခဲ့ ရာ ဆေးရုံကြီးများ၏ စီမံချက်များ လက်ခံရရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဖွဲ့စည်းပြီး Infection Control Committee နှင့် Infection Control Team တို့ကို အမြဲတမ်း Update ပြုလုပ်ဖွဲ့စည်းရန်နှင့် Infection Control Committee ၏မူဝါဒများ၊ လုပ်ဆောင်မည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို တိကျစွာချမှတ် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

၃။ ဆေးရုံကြီးများတွင် Cleaning, Waste Management, Hand Washing Practice, Disinfection, Sterilization, Universal Precaution, Isolation နှင့် Antibiotic Stewardship စသည့်တို့တွင် တိုးတက်မှုရှိစေရေး စနစ်တကျ ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ကြရန် ညွှန်ကြားပါသည်။

၄။ Infection Control နှင့် ပတ်သက်သောလုပ်ငန်းများကို စနစ်တကျလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ဆေးရုံများသို့ ဖြန့်ဝေပေးပြီးဖြစ်သော WHO မှထုတ်ဝေသည့် Practical Guidelines for Infection Control in Health Care Facilities စာအုပ်ကို ကိုးကားရန် ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန
ကုသရေးဦးစီးဌာန

စာအမှတ်၊ ကုကာခုံ/ထွေ-၂/၂၀၁၆(၇၇၅)
ရက်စွဲ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ မေ လ(၁၇)ရက်

သို့

- ၁။ ဗဟိုအဆင့်ဆေးရုံအုပ်ကြီးများအားလုံး။
- ၂။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူးများအားလုံး။
- ၃။ နေပြည်တော်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူး၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ၊ နေပြည်တော်။

အကြောင်းအရာ။ Workshop on Hospital Infection Control (Yangon Region)
အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲမှ ထောက်ခံအကြံပြုချက်များအပေါ် လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရန်
ကိစ္စ

ရည် ညွှန်း ချက်။ ဗဟိုအဆင့်ဆေးရုံများကွပ်ကဲရေးမှူး(အောက်မြန်မာပြည်)၏ (၃၀-၃-၂၀၁၆)ရက်စွဲ
ပါ စာအမှတ်၊ ၁၆၀၃/ရကတ/Workshop

၁။ အထက်အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ Workshop on Hospital Infection Control
(Yangon Region) အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ရန်ကုန်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး၊ Training Centre ၌ (၂၆-၃-
၂၀၁၆)ရက်နေ့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ရာ အဆိုပါ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲမှ ထောက်ခံအကြံပြုချက်များအား
ကုသရေးဦးစီးဌာနလက်အောက်ရှိ ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး/ပြည်သူ့ဆေးရုံများမှ သိရှိနိုင်ပါရန်နှင့် လိုက်နာ
ဆောင်ရွက်ပါရန် အကြောင်းကြားပါသည်။

၂။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူးအသီးသီးက မိမိတို့ဌာနလက်အောက်ရှိ ပြည်သူ့
ဆေးရုံများအား လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အဆင့်ဆင့် ညွှန်ကြားပါရန်နှင့် ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန်
အကြောင်းကြားပါသည်။

[Signature]
17/5/2016
(ပါမောက္ခဒေါက်တာမြင့်ဟန်)

ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
[Signature]

မိတ္တူကို -

- ၁။ ဗဟိုအဆင့်ဆေးရုံများကွပ်ကဲရေးမှူး၊ (အောက်မြန်မာပြည်/အထက်မြန်မာပြည်)။
- ၂။ မျှောစာတွဲ။
- ၃။ ရုံးလက်ခံ။

(၂၆-၃-၂၀၁၆)ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး၌ ကျင်းပပြုလုပ်သော Workshop on Hospital Infection Control (Yangon Region)

အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲမှ ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

စဉ်	ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ	ဆောင်ရွက်ရန်
<p>(က) ဆေးရုံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ</p>		
<p>၁။ မိမိဆေးရုံအလိုက် Practical Guidelines for Infection Control in Health Care Facilities (WHO) Guideline နှင့်အညီ Infection Control Committee (ICC) Infection Control Team (ICT) ဖွဲ့စည်းပြီး လုပ်ငန်းတာဝန်များ ခွဲဝေသတ်မှတ်၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်၊</p>	<p>- ခုတင်(၁၀၀)နှင့်အထက် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများ</p>	
<p>၂။ စနစ်ကျသော အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းစနစ်ဆောင်ရွက်ရန် (အမှိုက်စွန့်ပစ်သူ၊ အမှိုက်သိမ်းဆည်းမည့်သူ၊ အမှိုက်စွန့်ပစ်သည့်စနစ်၊ အမှိုက်စွန့်ပစ်မည့်နေရာနှင့် အမှိုက်သယ်ယူမည့်လမ်းကြောင်းများကို စနစ်တကျသတ်မှတ်ရန်)၊</p>	<p>- ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး</p>	
<p>၃။ မိမိဆေးရုံမှ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စနစ်တကျ စွန့်ပစ်နိုင်ရန်နှင့် ခွေး၊ ကြွက်၊ ခြင်၊ ယင်၊ ကြမ်းပိုး စသည်တို့ကို နှိမ်နင်းရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်၊</p>	<p>- ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး</p>	
<p>၄။ ဝန်ထမ်းအဆင့်အားလုံး လိုအပ်သော သင်တန်းများပေးပြီး လိုက်နာကျင့်သုံးရေးအတွက် ကြီးကြပ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်၊</p>	<p>- ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး</p>	
<p>၅။ Infection Control Committee အစည်းအဝေးကို လေးလတစ်ကြိမ်၊ Infection Control Sub Committee အစည်းအဝေးကို တစ်လတစ်ကြိမ်၊ Infection Control Team အစည်းအဝေးကို တစ်လတစ်ကြိမ် ဆောင်ရွက်ရန်၊</p>	<p>- ခုတင်(၁၀၀)နှင့်အထက် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများ</p>	

စဉ်	ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ	ဆောင်ရွက်ရန်
၆။	Infection Control Team (ICT) round checklist ဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ဆန်းစစ်ရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ခုတင်(၁၀၀)နှင့်အထက် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများ
၇။	Infection Control Committee (ICC), Infection Control Team (ICT) တို့၏ လုပ်ငန်းများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းအား (၆)လတစ်ကြိမ် ဆောင်ရွက်ရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ခုတင်(၁၀၀)နှင့်အထက် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများ
၈။	လူနာအချင်းချင်းရောဂါကူးစက်မှုလျော့ချနိုင်ရေးအတွက် လူနာခုတင်များ၊ လုံလောက်သော အကွာအဝေးအတိုင်း စံတိုက်ထားရှိနိုင်ရန် အဆောက်အဦများ တိုးချဲ့ပေးရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ဂူသရေးဦးစီးဌာန - ဆေးရုံအုပ်ကြီးများ - တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူးများ
၉။	လူနာစောင့်များ များပြားသည့်အတွက် လူနာစောင့်များမှ တစ်ဆင့် ရောဂါကူးစက်မှုလျော့ချရန် လူနာစောင့်နှင့် ဧည့်သည်များ ဝင်ထွက်ချိန်ကို သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း စနစ်တကျ လိုက်နာဆောင်ရွက်စေရန်နှင့် လူနာစောင့်နားနေဆောင်များ ဆောက်လုပ်နိုင်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ခုတင်(၁၀၀)နှင့်အထက် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများအားလုံး
၁၀။	ခွဲစိတ်ခန်းများနှင့် ဓာတ်ခွဲခန်းများတွင် အသုံးပြုသော ရေများ သန့်စင်ရေးအတွက် ရေသန့်စက်များ တပ်ဆင်အသုံးပြုနိုင်ရေးနှင့် လူနာဆောင်များတွင် ရေကောင်းရေသန့်များ ရရှိရေးအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ခုတင်(၁၀၀)နှင့်အထက် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများအားလုံး
၁၁။	ခွဲစိတ်ခန်းများနှင့် ဓာတ်ခွဲခန်းများတွင် အသုံးပြုသော ရေများ သန့်စင်ရေးနှင့် လူနာဆောင်များတွင် ရေကောင်းရေသန့်များ ရရှိရေးအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး

စဉ်	ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ	ဆောင်ရွက်ရန်
(ခ) တာဝန်ပိုင်ဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ		
၁။ မိမိဆေးရုံအလိုက် ပဋိဇီဝဆေးများ သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ (Hospital Antibiotic Policy) ရေးဆွဲနိုင်ရန်နှင့် အမျိုးသားအဆင့် ပဋိဇီဝဆေးများ သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ (National Antibiotic Policy) ပေါ်ပေါက်လာရေးအထောက်အကူပြုစေရန် သက်ဆိုင်ရာဌာနများ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ဆေးရုံအုပ်ကြီး/ဆေးရုံအုပ်များ၊ အထူးကုဆရာဝန်များ - ခုတင်(၁၀၀)နှင့် အထက် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများအားလုံး 	
၂။ မိမိဌာနအလိုက် စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက် (Standard Operation Procedure) များ ရေးဆွဲ ထားရှိဆောင်ရွက်ရန် (ဥပမာ - Strict Aseptic Precaution during Invasive Procedure and Safe Injection Practice)	<ul style="list-style-type: none"> - ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး 	
၃။ မိမိဆေးရုံအလိုက် ရောဂါပြင်းထန်မှုထိန်းချုပ်ရေးအောင်မြင်စေရန် သက်ဆိုင်ရာ ဌာန အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ခုတင်(၁၀၀)နှင့်အထက် ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးများအားလုံး 	
၄။ အဆင့်ဆင့်သော ဝန်ထမ်းများအားလုံးကို လက်ဆေးနည်းများ သင်ကြားပြသရန်နှင့် စနစ်ကျ သော လက်ဆေးသည့် အလေ့အကျင့်များကို တိကျစွာ လိုက်နာဆောင်ရွက်စေရန်	<ul style="list-style-type: none"> - ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး 	

စဉ်	ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ	ဆောင်ရွက်ရန်
<p>(ဂ) ရောဂါရှာဖွေမှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ</p>		
<p>၁။ ပဋိဇီဝဆေးယဉ်ပါးမှု ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် ကော်မတီ (National Level Committee for Combating Antimicrobial Resistance) ဖွဲ့စည်းပြီး National Antibiotic Policy, National Action Plan for AMR, National Hospital Acquired Infection Control Biosafety Guideline ချမှတ်နိုင်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အထောက်အကူပြု ဆောင်ရွက်ရန်</p>	<p>- ကုသရေးဦးစီးဌာန</p>	
<p>၂။ ဆေးရုံအလိုက် Biosafety Guideline များညှိနှိုင်းရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်</p>	<p>- ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး</p>	
<p>၃။ ဌာနအလိုက် စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက် (Standard Operating Procedure) များ ရေးဆွဲ ထားရှိဆောင်ရွက်ရန်</p>	<p>- ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး</p>	
<p>၄။ ဓာတ်ခွဲခန်းဆိုင်ရာ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျစွန့်ပစ်နိုင်ရေးအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရန်</p>	<p>- ပြည်သူ့ဆေးရုံများအားလုံး</p>	

CHECKLIST FOR INFECTION PREVENTION

Assessment Date -----

Assessment Team -----

Assessment Area -----

Score: All 'Yes' =1 point; Any 'No' =0 point, Scoring Key: Y=Yes, N=No

Standard (စံညွှန်း)	စဉ်	Verification Criteria (အတည်ပြုရန် အချက်များ)	Observation		Score
			Y	N	
၁။ လူနာခန်းနှင့် တာဝန်ကျဝန်ထမ်းအခန်း	၁.၁	ကြမ်းခင်းများ၊ နံရံများ၊ တံခါးများ၊ ပြတင်းပေါက်များ၊ ပရိဘောဂများနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ သန့်ရှင်းမှု ရှိသည်။			
	၁.၂	လူနာခန်းနှင့် မသက်ဆိုင်သော ပစ္စည်းများ မရှိပါ ။			
	၁.၃	Medicine Trolley, Dressing Trolley, Injection Trolley နှင့် ECG table, Incubator, Warmer, patient's monitors, Nebulizers, Drip Stand, Infusion pump, Emergency Box များ စသောပစ္စည်းများ သန့်ရှင်းမှုရှိသည်။			
	၁.၄	လူသွားလမ်းများ၊ လှေကားထစ်များ၊ ဓာတ်လှေကား များ တွင် အသုံးပြုပြီး မသန့်ရှင်းသော Linen များ ၊ Apron များ ထားရှိခြင်း၊ အမှိုက်များ ရှိနေခြင်း၊ တံတွေးသလိပ် များ ပေကျံနေခြင်းများ မရှိပါ ။			
	၁.၅	ပိုးသန့်စင်ထားပြီးသော ပစ္စည်းများကိုသတ်မှတ်ထားသော နေရာတွင် စနစ်တကျ ထားရှိသည်။			
	၁.၆	လူနာ ခုတင် တစ်လုံးနှင့် တစ်လုံးကြား သုံးပေမှ ခြောက်ပေ ခြား၍ ထားရှိသည်။			

၁။	လူနာခန်းနှင့် တာဝန်ကျ ဝန်ထမ်း အခန်း	၁.၇	လူနာနှင့်လူနာစောင့်များ၊ ဧည့်သည်များလိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းများကို အများမြင်သာသော နေရာများတွင် ထားရှိသည်။			
		၁.၈	လက်ဆေးသည့်နေရာတွင် ဆပ်ပြာ(သို့) လက်သန့်ဆေးရည်၊ Alcohol Based hand rub များ ၊ လက်ဆေးနည်း အဆင့်ဆင့် ပုံများ ထားရှိသည်။			
		၁.၉	အရောင်သတ်မှတ်ထားသော အမှိုက်ပုံးများ ထားရှိသည်။			
၂။	မွေးကင်းစ လူနာခန်း	၂.၁	မွေးကင်းစ လူနာဆောင်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသော တာဝန်ကျ ဆေးရုံဝန်ထမ်းများ၊ မိခင်များနှင့် လူနာစောင့် များသည် ပြင်ပမှဝတ်ဆင်လာသော ဖိနပ်များကို သတ်မှတ် ထားသည့် ဖိနပ်စင်ပေါ်တွင် စနစ်တကျ ချွတ်ထားသည်။			
		၂.၂	တာဝန်ကျ ဝန်ထမ်းများ သတ်မှတ်ဝတ်စုံ ဝတ်ဆင်ထားပြီး ဆံပင်များကို သေချာစွာဖြိုးလိမ်း ချည်နှောင်ထားသည်။			
		၂.၃	၂၄ နာရီထက်ကျော်၍ ဖျော်စပ်ထားသော ထိုးဆေးနှင့် Drip များ မရှိပါ ။			
		၂.၄	စက်ကိရိယာများ (ဥပမာ- CPAP, Incubator, Phototherapy Unit များအား) သန့်စင်အောင် ပြုလုပ် ထားသည်။			
		၂.၅	မွေးကင်းစအဆောင်အတွင်း၌ လူနာတစ်ဦးလျှင် လူနာ စောင့် တစ်ဦးထက်ပို၍ မရှိပါ ။			
		၂.၆	မွေးကင်းစဆောင် HDU အခန်းအတွင်း၌ တာဝန်ကျ ဝန်ထမ်းများသာ ရှိသည်။			
၃။	ခွဲစိတ်ခန်း	၃.၁	ပင်မခွဲစိတ်ခန်းအတွင်း ပြင်ပပစ္စည်း၊ အဝတ်အစား၊ အသုံး အဆောင်များ မရှိပါ။			

၃။	ခွဲစိတ်ခန်း	၃.၂	ဝန်ထမ်းများ သတ်မှတ်ဝတ်စုံ နှင့်ဖိနပ်များကို ဝတ်ဆင်ထားသည်။			
		၃.၃	ခွဲစိတ်ခန်း အသုံးပြုသောရေသည် ပိုးမွှားကင်းစင်မှု ရှိ/မရှိ ပုံမှန် စစ်ဆေးထားသည်။			
		၃.၄	ခွဲစိတ်ခန်းအား နေ့စဉ်ပိုးမွှားသန့်စင်ခြင်း ပြုလုပ်ကာ Fumigation ပြုလုပ်ခြင်းကို (၆) လတစ်ကြိမ် ဆောင်ရွက်ထားသည်။			
		၃.၅	Pre and Post Swab ပိုးမွှားစစ်ဆေးမှု မှတ်တမ်းထားရှိသည်။			
		၃.၆	Aseptic Theatre နှင့် Septic Theatre များ သီးခြားထားရှိပြီး အဝင်လမ်း၊ အထွက်လမ်း သီးခြားထား ရှိသည်။			
		၃.၇	ခွဲစိတ်ခန်း၏ ပိုးမွှားထိန်းချုပ်မှုဇုန်များအား သတ်မှတ်အရောင်များအတိုင်း စနစ်တကျ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားရှိသည်။			
		၃.၈	ဇုန်အလိုက် သတ်မှတ်ထားရှိသော စည်းကမ်းများကို စနစ်တကျ လိုက်နာသည်။			
		၃.၉	Anaesthetic machines, Defibrillator, Suction Apparatus များ စသည့် ခွဲစိတ်ခန်းသုံးပစ္စည်းများအား ပိုးမွှားကင်းစင်ရန် ဆောင်ရွက်ထားသည်။			
		၃.၁၀	လေအေးပေးစက်များအား ပုံမှန်စစ်ဆေးသန့်ရှင်းမှု ပြုလုပ်ထားသည်။			
		၃.၁၁	သန့်ရှင်းပြီးသော Linen များကို သတ်မှတ်ထားသော နေရာ တွင်သာ ထားရှိသည်။			
၃.၁၂	Soiled Linen များကို သတ်မှတ်ထားသော ပုံးတွင် ထည့်ထားသည်။					
၄။	သားဖွားခန်း	၄.၁	သားဖွားခန်း (Labour room) နှင့် Labour room complex တစ်ခုလုံး သန့်ရှင်းမှု ရှိသည်။			

၄။	သားဖွားခန်း	၄.၂	ပိုးမွှားစစ်ဆေးမှုနှင့် Fumigation ပြုလုပ်ခြင်းကို (၆) လ တစ်ကြိမ် ဆောင်ရွက်ထားသည်။			
		၄.၃	Labour room အား ခွဲစိတ်ခန်းကဲ့သို့ ပိုးမွှားထိန်းချုပ်မှု ဇုန်များအား သတ်မှတ်အရောင်များအတိုင်း စနစ်တကျ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသည်။			
		၄.၄	ဇုန်အလိုက် သတ်မှတ်ထား ရှိသော စည်းကမ်းများကို စနစ် တကျ လိုက်နာသည်။			
		၄.၅	Preparation Room တွင် Autoclave ထားရှိပြီး ပိုးသန့် စင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်သည်။			
		၄.၆	သားဖွားခန်းအတွင်းတွင် တာဝန်ကျဝန်ထမ်းမှအပ အပြင်လူ ဝင်ရောက်မှု မရှိပါ ။			
		၄.၇	Baby warmer, Patient Trolley, Instrument Trolley, Mayo Trolley, အောက်ဆီဂျင်အိုးများ၊ ခွဲစုပ်စက် (Suction machine), (Foetal Monitoring Equipment) CTG စက်နှင့် (Foetal Resucitaton Ambu bag) နှင့် ခုတင်အပါအဝင် မွေးခန်းသုံးပစ္စည်းများနှင့် ကြမ်းပြင်တို့ သန့်ရှင်းမှုရှိသည်။			
		၄.၈	ဆေးကြောပြီးသော Instrument များကို Preparation Room ၌ Delivery Set တစ်စုံလျှင် Linen တစ်ခုစီဖြင့် သီးခြား ထုပ်ပိုး၍ စနစ်တကျ Autoclave ပြုလုပ်ပြီး ပိုးမွှားကင်းစင်မှု ရှိ/မရှိ (Test Strip) ထည့်သွင်းအသုံးပြု၍ စစ်ဆေးထားသည်။			
၅။	ထမင်းစားခန်း	၅.၁	အမှိုက်ပုံးများထားရှိပြီး စနစ်တကျ စွန့်ပစ်သည်။			
		၅.၂	ထမင်းစားခန်း သန့်ရှင်းမှုရှိသည်။			
၆။	ရေချိုးခန်း	၆.၁	သန့်ရှင်းမှုရှိသည်။			
		၆.၂	ရေတိုင်ကီ၊ ရေပုံး၌ အမှိုက်များ၊ ရေညှိများ၊ ပိုးလောက်လန်း များ မရှိပါ။			

၇။	အိမ်သာခန်း	၇.၁	လက်ဆေးဆပ်ပြာနှင့်ရေ လုံလောက်စွာ ထားရှိသည်။			
		၇.၂	ကြမ်းပြင်ခြောက်သွေ့ပြီး အိမ်သာအိုး သန့်ရှင်းသည်။			
		၇.၃	အသုံးပြုပြီး အိမ်သာသုံးစက္ကူနှင့် အဝတ်စများ မရှိပါ ။			
		၇.၄	မကောင်းသော အနံ့အသက်များ မရှိပါ ။			
၈။	ပစ္စည်း သိုလှောင်ခန်း	၈.၁	အလင်းရောင်ကောင်းမွန်စွာရှိသည်။			
		၈.၂	ကြမ်းပြင်များ သန့်ရှင်းခြောက်သွေ့သည်။			
		၈.၃	ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ သန့်ရှင်းစွာ သိမ်းဆည်းထားသည်။			
		၈.၄	ကြွက်ခြင်၊ ယင်စသည်များ မဝင်ရောက်နိုင်ရေး စီစဉ်ထားသည်။			
၉။	ဆေးသိုလှောင်ခန်း	၉.၁	ဆေးသိုလှောင်ခန်း သန့်ရှင်း၍ ကြမ်းပြင်များ ခြောက်သွေ့သည်။			
		၉.၂	ဆေးပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ သန့်ရှင်းစွာ ထားသည်။			
		၉.၃	ကြွက်ခြင်၊ ယင်စသည်များ မဝင်ရောက်နိုင်ရေး စီစဉ်ထားသည်။			
		၉.၄	ဆေးသိုလှောင်ခန်းတွင် ဆေးနှင့်ဆေးပစ္စည်းများမှအပ အခြားပစ္စည်းများ သိုလှောင်သိမ်းဆည်းမှု မရှိပါ။			
၁၀။	ရင်ခွဲရုံ	၁၀.၁	တာဝန်ကျဝန်ထမ်းများအတွက် လူသေအလောင်းအား ကိုင်တွယ်ရာတွင် ရောဂါပိုးမကူးစက်စေရန် လက်အိတ်၊ Apron, Cap & Mask, Boots များ စီစဉ်ထားရှိသည်။			
		၁၀.၂	လက်ဆေးကြောနိုင်ရန် စီစဉ်ပေးထားသည်။			
		၁၀.၃	ရင်ခွဲသည့် ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုပြီးတိုင်း သတ်မှတ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း ပိုးသန့်စင်ထားသည်။			
		၁၀.၄	ရင်ခွဲစစ်ဆေးမှုလုပ်ပြီးတိုင်း ခွဲစိတ်ခုံနှင့် အခန်း သန့်ရှင်းမှု ရှိသည်။			
		၁၀.၅	လူသေရုပ်လောင်းမှ စွန့်ပစ်အဝတ်အစားနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား စနစ်တကျစွန့်ပစ်သည်။			
၁၁။	ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူများ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုမှ ကာကွယ်ခြင်း	၁၁.၁	အသုံးပြုပြီးသော တစ်ခါသုံးဆေးထိုးအပ်နှင့် ဆေးထိုးပြွန်များကို သတ်မှတ်ထားသော ပုံးတွင်းသို့ စွန့်ပစ်သည်။			
		၁၁.၂	ဆေးထိုးအပ်စွန့်ပစ်ရန်ပုံး (Puncture Resistant Containers) များကို အလွယ်တကူ အသုံးပြုနိုင်ရန် ဆေးထိုးအပ်သုံးသည့် နေရာတိုင်းတွင် ထားရှိသည်။			
		၁၁.၃	လူနာထံမှ သွေးဖောက်ခြင်းနှင့် သွေးထွက်သော လူနာများကို ကိုင်တွယ်ရန်အတွက် လက်အိတ်များ လုံလောက်အောင် စီစဉ်			

၁၁။	ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူများ ရောဂါပိုးကူးစက်မှုမှကာကွယ်ခြင်း	၁၁.၄	ထားသည်။ Lumbar puncture, Pleural aspiration, Peritoneal aspiration စသည့် Procedure များ ဆောင်ရွက်ပါက လက်အိတ် (Surgical Glove)၊ ပလတ်စတစ် Apron၊ Cap & Mask များ စီစဉ်ပေးထားသည်။			
စုစုပေါင်းရမှတ်						

စုစုပေါင်းရမှတ် ( ) မှတ် (အများဆုံး ရရှိနိုင်သည့်အမှတ် - ၆၀ မှတ်)

မှတ်ချက် - _____

ရမှတ် (၅၀ မှ ၆၀) - “ကောင်း”

ရမှတ် (၃၀ မှ ၅၀) - “သင့်”

ရမှတ် (< ၃၀) - “ညံ့”

စစ်ဆေးသူများ

(၁) လက်မှတ် _____	(၂) လက်မှတ် _____
အမည် _____	အမည် _____
ရာထူး _____	ရာထူး _____
ဌာန _____	ဌာန _____

(၃) လက်မှတ် _____	(၄) လက်မှတ် _____
အမည် _____	အမည် _____
ရာထူး _____	ရာထူး _____
ဌာန _____	ဌာန _____

ကိုးကားချက်များ

- AMERICAN ACADEMIC OF PEDIATRICS. 2012. Level of Neonatal Care. *Pediatrics*, 130, 587-97.
- AUSTRALIAN FUNERAL DIRECTOR ASSOCIATION . 2008. *Funeral Industry Infection Control Guidelines*.
- BC HEALTH AUTHORITIES, MOH., CANADA 2011. Best Practice Guidelines for Cleaning, Disinfection and Sterilization in Health Authorities.
- DOH, Myanmar. 2012. *Hospital Management Manual*.
- DOH 2006. *The Health Act ; Code of Practice for the Prevention and Control of Health Care Associated Infections*.
- DOH 2007. *Uniforms and Workwear. An Evidence Base for Developing Local Policy*.
- GEMMELL, L., BIRKS, R., RADFORD, P., CBE, D. J., RIDGWAY, G. & MCLVOR, D. 2008. AAGBI Safety Guideline ; Infection Control. *Anaesthesia*, 63, 1027-36.
- HUMPHREYS, H., MARSHALL, R., RICKETTS, U., RUSSELL, A. & REEVES, D. 1991. Theatre overshoes do not reduce operating theatre floor bacterial counts. *Journal of Hospital Infection*, 17, 117-23.
- KRISTENSEN, M., SLOTH, E. & TK, J. 1990. Relationship between anaesthetic procedure and contact of anesthesia personnel with patient body fluids. *Anaesthesiology*, 73.
- LIAN, I., DUCKER, T., LEAF, A. & NEWMARCH, P. 2004. Designing a neonatal Unit. The Association of Perinatal Medicine.
- MCLURE, H., TALLBOYS, C., YENTIS, S. & AZADIAN, B. 1998. Surgical face masks and downward disposal of bacteria. *Anaesthesia*, 53, 624-6.

- MINISTRY OF HEALTH, Malaysia. 2001. *Guidelines for hospitals with neonatal intensive care service.*
- MITCHELL, N. & HUNT, S. 1991. Surgical face masks in modern operating rooms - a costly and unnecessary ritual? *Journal of Hospital Infection*, 18, 239-42.
- NATIONAL ASSOCIATION OF THEATRE NURSES. 1997. *Universal Precautions and Infection Control in the Peri-Operative Setting*, Harrogate:NATN.
- ORR, N. 1981. Is a mask necessary in the operating theatre? *Annals of the Royal College of Surgeons of England*, 63, 390-2.
- PITTET, D., HUGONNET, S., HARBARTH, S., MOUROUGA, P., SAUVAN, V., TOUVENEAU, S. & PERNEGER, T. V. 2000. Effectiveness of a hospital-wide programme to improve compliance with hand hygiene. Infection Control Programme. *Lancet*, 356, 1307-12.
- QUALITY MEDICAL CARE SECTION, MEDICAL DEVELOPMENT DIVISION., MINISTRY OF HEALTH, MALAYSIA 2010. *Policies and Procedures on Infection Control.*